

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 26—
za en mesec . . . „ 2—20
za Nemčijo celoletno . . . „ 28—
za ostalo inozemstvo . . . „ 35—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24—
za en mesec . . . „ 2—
V upravi prejeman mesečno . . . 170

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . „ 7—
za Nemčijo celoletno . . . „ 9—
za ostalo inozemstvo . . . „ 12—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petstvrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . „ 13 „
za trikrat . . . „ 10 „
za večkrat primeren popust.

Parčna oznaka, zahvala, esentica itd.:
enostolpna petstvrsta po 18 vin.

Poslano:

enostolpna petstvrsta po 30 vin.

Izhaja vsak dan, izvenredno ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Računa
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 183.

Katoliški Slovenci in Hrvati!

Na početku nove dobe smo. Hrepenenje po napredku je prevzelo vse naše vrste. Neutrudljivo se dela na vseh poljih: za umsko izobrazbo, za gospodarski prospah, za politično svobodo, za socialno organizacijo. Splošna izobrazba se dviga, gospodarstvo napreduje, vsi stanovi se probujajo in družijo.

Upapoln je ta napredek in vesel pogled v bodočnost, če ne bomo pozabili ob vsem tem delu na eno resnico. Katera je ta resnica? Ta, da sam zunanji napredek nima v sebi nobenega trdnega in trajnega jamstva in da tudi ne more donesti narodom resnične sreče. Pamet, razodetje in življenje priča, da je resnično poroštvo človeške sreče v srcu, v duši, da je resnično poroštvo človeške sreče — vera.

In zares! Potrebno je delo za gospodarsko blaginjo, a kaj bi pomagalo, ko bi tudi zemlja več rodila, ko bi bil tudi lepši in bogatejši naš zemski dom, če bi pa izgubili izpred oči Boga, dušo, večnost? A ne samo to! Tudi na zemlji ni mogoča resnična blaginja brez vere v Boga. Kakšno bo naše življenje brez Boga, kakšen rod brez strahu božjega, kakšna družba brez vere v božjo pravico? Kakšni bodo narodi, kakšne države, kakšne vlade brez vere v Boga? Kje bo poštenje v politiki, kje pravica v socialnih razmerah, kje dejanska ljubezen v stiskah?

A ravno v silnem vnanjem delu in ob velikem gospodarskem napredku narodi radi pozabijo na to, da je vera življenje našega življenja, da bo le veren narod npravno zdrav, zares vesel svojega dela in resnično srečen. Zato treba od časa do časa to zavest poživiti in okrepiti. Ta blagonosni namen pa imajo zlasti tudi katoliški shodi. Zato je gotovo prilično, da se zberemo spet na velik katoliški shod, ki naj iznova okrepi v nas vseh versko zavest, ki naj nas opozori na nove nevarnosti, ki naj zbere spet vse sile, ki naj da vsemu napredku notranjo moč in pravo smer.

A ni to edini razlog, da vas vabimo na katoliški shod.

Hvala Bogu, Cerkev nas katoličanov nikdar ne zabi spominjati na tisti božji izrek: „Le eno je potrebno“. Tudi imamo pri vsem gospodarskem delu dobre voditelje, ki se živo zavedajo, kaj je poedincem in narodom vera. Zato je nevarnost manjša, da bi se v delu izgubil zmisel za vero. A druga nevarnost je, ki je od dne do dne večja. Dannadan se nam vsiljujejo novi časopisi, ki sovražijo Boga in Cerkev, ki sovražijo vero, ki delajo z vsemi pomočki, s hlimbo in grožnjo, z lažjo in prevaro na to, da bi izrvali iz src zaupanje do škofov in duhovnikov, ljubezen do Cerkev, nazadnje pa vero v Boga. Bolj kakor kdaj je treba dandanes katoličanom globoke vere, žive katoliške zavesti, a tudi neustrašnega krščanskega moštva, da se odločno upro sovražnim silam in zatro njih brezverske nakane. Ali imamo to zavest in moštvo? Ni je lepše prilike, da si okrepimo katoliško zavest, da javno izkažemo svojo zvestobo veri, da si iznova zaprisežemo krščansko moštvo, kot je katoliški shod. Naš katoliški shod bodi javna manifestacija naše vere, a tudi javna manifestacija naše moške volje, da ne pustimo blatiti naših svetinj nikdar in nikomur! Naš katoliški shod bodi glasna izpoved, da hočemo z vso odločnostjo izvajati načelo: proč s slabim časopisjem! vèn iz naših hiš s časopisi, ki pod hinavsko krinko naprednosti izkušajo zamoriti v nas podedovano vernost in vdanost do sv. očeta, do škofov in duhovnikov! vèn iz naših hiš s časopisi, ki sramote našo Cerkev! vèn iz naših hiš s časopisi, ki z lažjo svobodne misli trosijo po naši domovini brezverstvo in bogotajstvo!

Tudi zato vas vabimo na katoliški shod.

Je pa še en razlog.

Letos obhaja katoliška Cerkev slovesni jubilej svoje zmage nad poganstvom tudi v javnem življenju. L. 312. je premagal cesar Konstantin

Veliki zastopnika poganstva, cesarja Maksencija. Premagal ga je pred vrati večnega mesta v znamenju sv. križa. L. 313. pa je Konstantin javno proglasil svobodo Cerkev.

Ali ni prav, da se tudi katoliški narodi spominjajo tega jubileja? Zakaj svoboda Cerkev — svoboda narodov! In zlasti v naših dneh! Ali ne vstaja novo poganstvo, ki izkuša spet zaslužiti Cerkev in narode ter jih izročiti samosilju brezverskih držav? Tudi v naši Avstriji se dannadan bolj družijo sile temè, ki je njih namen: uničiti svobodo Cerkev. Zahteve „ločitev Cerkev in države“, „svobodna šola“, „civilni zakon“, „sežiganje mrličev“ imajo samo namen izločiti iz javnega življenja vsak vpliv Cerkev, zadušiti glas Cerkev, glas nje zapovedi in prepovedi, glas vere, glas božjega evangelija o pravicah tlačenih in zatiranih. Zato moramo dandanes bolj kakor kdaj s plamenečo ljubeznijo ljubiti svobodo Cerkev! Katoliški shod bodi slovesen izraz te naše ljubezni in odločna izpoved naše volje, da hočemo katoliški Cerkv priporiti in obraniti tisto svobodo, ki je nje sveta pravica! Naš jubilejni katoliški shod naj podžge novo ljubezen in novo navdušenje za sv. Cerkev. To navdušenje naj se kaže tudi v apostolstvu, v delu za edinstvo Cerkev, za razširjenje božjega kraljestva med narodi. To delo bo najlepši spomin velikega letošnjega jubileja!

Naj bi združil katoliški shod ves naš narod v živi zavesti, da je znamenje sv. križa, vera naša, edino resnično poroštvo prave blaginje in da veljajo tudi našemu narodu tiste besede, ki jih je zrl Konstantin plameneče na nebu pod znamenjem sv. križa: V tem znamenju boš zmagal!

V tem znamenju vas vabimo na katoliški shod, ki bo 24., 25., 26. in 27. avgusta v Ljubljani.

Katoliški Hrvati! Tudi vas vabimo na katoliški shod v Ljubljano. Hrvati in Slovenci smo eminentno katoliški narod. Taki smo bili, taki hočemo ostati. A prav je, da to v sedanjih resnih dneh tudi javno, slovesno in solidarno izpovemo. Naj ve zapad, naj ve vzhod: Christianus mihi nomen, catholicus cognomen! Kristjani smo, katoličani smo! Slovenci in Hrvati nismo združeni pod habsburškim žezlom le po naravnih vezeh krvi in jezika, temveč vsled milostivega zvanja božje previdnosti tudi po edinstvu vere in Cerkev. V duhu tega edinstva bomo zborovali ob slovesnih dneh ljubljanskega katoliškega shoda, polni navdušenja za prevzvišene resnice naše svete vere in za našo milo hrvatsko-slovensko domovino. — —

Katoliški Slovenci in Hrvati! Izrekla se je tudi prelepa misel, naj bi se ob letošnjem katoliškem shodu slovensko in hrvatsko ljudstvo slovesno posvetilo Brezmadežni. In zares! Ali bi mogli lepše izraziti svoje težnje in svoje želje? Naša želja je, da bi se mišljenje naše dobe ne zatopilo v svetu, v svetnem pohlepu in uživanju. Naša želja je, da bi se moglo ohraniti naše ljudstvo neomadežano, čisto in verno vdano Cerkv in Bogu. Naša želja je, da bi krščanstvo vedno bolj zmagovalo nad močmi temè in da bi zavladal v narodih Kristus Zveličar sveta. A kje je močnejša zavetnica teh naših teženj in želj kot je Brezmadežna? Brezmadežna je „veliko znamenje na nebu“ naše dobe, ki s svojo čisto lepoto dviga narode kvišku iz nižav strasti, nevere in greha. Brezmadežna je odpočetka velika zmagovalka v bojih z močmi temè. Brezmadežna je sveta Mati Zveličarja sveta. Komu naj izročimo, komu posvetimo z večjim zaupanjem sklepe katoliškega shoda, da jim izprosi blagoslova od Boga, kot Njej, Devici Brezmadežni!

V LJUBLJANI, na veliko soboto 1913.

Pripravljalni odbor za katoliški shod v Ljubljani:

Dr. Josip Gruđen
stolni kanonik
predsednik

Fran Povše
državni in deželni poslanec
podpredsednik

Anton Sušnik
c. kr. profesor
blagajnik

Ivan Štefè
urednik
tajnik

Današnja številka obsega 20 strani.

Enoletna bilanca komisariata na Hrvatskem.

Zagreb, 21. marca 1913.

Kmalu bo minulo leto dni, kar so uvedli na Hrvatskem komisariat s Cuvajem na čelu, da pokori Hrvate, od nosno da jih naredi za pokorne sluge Madjarov. In Cuvaj, svest si svoje naloge, je podvzel vse mogoče, da upokori Hrvate, da s pomočjo vseh sredstev skrpva madjaronsko večino, ki bi slepo izvrševala madjarsko voljo in ukaze. Sredstva Cuvajeva so dovelj znana. Za njegove ere so bile temnice prenapolnjene, stotine in stotine ljudi so pravili na beraško palico, hrvatsko časopisje so hoteli popolnoma uničiti, nešteto mladih eksistenc je komisariat uničil, prognal, a nekateri še danes ječe v temnicah.

Poglejmo torej uspehe enoletnega nasilnega paševanja Cuvaja. Kakšni so? V prvem redu je izginila v hrvatskem narodu vera v pravico. Hrvate bi morali ščititi oni, kojih dolžnost je, varovati one Hrvate, ki so s svojo krvjo na bojnem polju nešteto krat dokazali, da znajo izpolnjevati svoje sveto geslo: »Sve za kralja i dom«. No paša Cuvaj je počenjal take grozote, da se je zgražal ves civilizovani svet in da je mnogo škodoval dinastiškemu čutu. To posebno odseva iz hrvatskega časopisja v Ameriki. To Cuvajevo delo je posebno obžalovanja vredno.

Pojdimo dalje. Brezuspšno je bilo Cuvajevo delo, da uduši glas za neodvisnost Hrvatske in da propagira idejo unionizma z Madjari. Misel neodvisnosti Hrvatske po pravaškem programu je prožela vse sloje naroda in ta misel je danes močnejša in živejša kot le kdaj prej. Vse je prepričano, da Hrvatska mora zmagati.

Še nekaj je, za kar moramo biti Cuvaju hvaležni, in to je: zavest edinstva Hrvatov in Slovencev, ki je priknihala vse sloje in duhove od Drave do morja in uničila, da Hrvati rado-voljno slede izkušenemu vodstvu slovenskih politikov v zajedniški borbi. Danes vsakdo ve, da se je uprav pod komisariatom ojačalo čustvo pobratimstva in zavest hvaležnosti do Slovencev.

Pa še na drugem polju je hotel Cuvaj škodovati Hrvatski, toda konica, obrnjena proti Hrvatom, se je zasukala v njegovo telo. Dočim je Cuvaj po starem receptu skušal, da spre Hrvate in Srbe med seboj, zgodilo se je ravno nasprotno: ostrina antagonizma med Hrvatini in Srbi je otopela. Potreba zajedniškega delovanja in tolerance ni še nikdar došla do takega izraza kot uprav pod Cuvajevim tiranstvom.

Madjari so mislili, da se bo Cuvaju posrečilo, da uspava Hrvate, da bodo Madjari tem lažje izvedli obnovo finančne nagodbe in znova prikovali banovino k tlor. Pa tudi tu ni uspehov, kajti vprašanje finančne samostojnosti, ki je uprav sedaj aktualno, je take narave, da bo navdušilo za boj celo najmirnejšega seljaka.

Minulo je leto, polno težkih izkušenj in rovarstva. Cuvaj je gotovo vse podvzel, da razbije narodne vrste in zlomi vsak odpor. Znaki kažejo, da je vsa silna armatura komisariata pokopala njega samega. — Evo, uspehi enoletnega tiranstva v hrvatski kraljevini.

Bulgarski večer.

Cvetni petek zvečer. Ne pozabim ga tega petka. Videl sem junaka, ki nosi v sebi vojsko, vso, veliko, grozečo, krvavo. Mlado, lepo lice — naš tip; iz njega žari ogenj, neznani, čudovit; iz očesa se bliskajo strašne, divje slike, ki jih je tedne in tedne vsrkavalo na bojišču, v bolnišnici; danes še gleda nepremakljivo, kruto resnično in jih odseva v gledalca; vsi živci, ves mozeg mu je poln vojske in vse njene razgaljene groze, v vseh kretnjah mu živi le vojska in njen grom, in vzdih, in kri, in smrt. Levo nogo mu je prodrila krogla pred Lozengradom; trpel je, še trpi; v Šlezijo ga spremlja zvesta soproga, da jim tam izlečijo njeno vse. Vendar pa preveva njegovo lice, obseva njegovo oko, ogrinja vso njegovo osebnost nekaj veliko lepega, veličastnega, ki blaži vojno grozo z ljubkim nasmehom, ki blaži bolečine z vedrim pogumom brez strahu, brez boli. V njegovem hramu bulgarskem srcu živi namreč v sveži mladosti zavest zvrženega, bratskega, osvobodilnega dela, zavest zmage. In ta je močnejša od vseh vojnih vtisov, močnejša od spomina, ko je do smrti utrujen na mrtvih tovariših zleknen počival, živejša od misli na tisto trenotje, ko so ga vzdignili vojaki prestreljenega, v krvi okopanega s tal, in ko mu je izmučeno truplo v nezvesti omahnulo nanje.

Naj govori sam!

»Osemnajst let imam vojne službe. Pa kaj so leta v miru? Vredno je tvegati kaj življenja, da se vidi vojska. Ne dam tega za nobeno ceno: videl sem vojsko — — —«

»Bilo je kmalu izpočetka. En bataljon nas je bilo pri S... proti štirim turškim. Mi drobna drobčkana črtica na ravnem gladkem polju brez vsakega zavetja; tam pa — skozi binokel — dala mi ga je sama naša carica — sem jih gledal kakor valovi — vse zeleno. Ob desnem boku so nas že obšli; ni je bilo rešitve; pasti moramo vsi, do zadnjega. Kratek pomislek, pa se ozove povelje: Naprej! Osemsto metrov smo vsaksebi; kot vihar se zaženemo in ležemo zobet po tleh, na levi in desni pa padajo ranjenci, ubiti; strojne puške jih kar pogrinjajo po zemlji. Zopet naprej preko padlih, po mrličih — — Na nož! Pri Turkih smo! Puške v rokah stojte, pa otrplji, brez moči, živčevje jim odpoveduje, v votli grozi gledajo topo pred se, ko jih podirajo naši bajoneti. V drugih vrstah pa beg, divji, brez reda; naša konjenica za njimi! Urà, urà zmaga enega, pač razbitega bataljona nad štirimi. Vidim ga junaka naših, ki izven sebe dviga puško in obe roki kvišku in kriči: Urà! Streljaj! A on kriči le še huje; krogla prifrči, pa ga podere. — Turki so se izgubili v begu izpred nas. Mi smo pa do smrti utrujeni omahnili po tleh slabosti, lakote, žeje. Usta, izsušena, brez

mokrote, so sahale po zraku, da se osvežijo. Tu se ozove glas turške trombe za ponoven napad; mahoma smo vsi pripravljeni; vsa slabost je pozabljena — — Napada pa topot ni bilo.«

»Nad dvesto sem jih imel pod seboj, med njimi bivše ziane socialne demokrate. Ni pa bilo najmanjšega poizkusa proti disciplini. Vzoren red, nadčloveška vztrajnost, neustrašena požrtvovalnost. Socialisti so bili moji najboljši vojak.«

»In hladen mir! Lozengrad je na griču; na nasprotnem griču se nastavlja naša artiljerija. Po šest konj vleče posamen voz. Na vrh pride ravno voz poln streliva; tu pade nanj sovražna krogla; v strašnem poku se vname nekaj streliva; in komaj je ubit. Kakor bi nič, pristopi vojak, ki je bil poleg voza, izpreže mrtvega konja, ga potegne v stran in vabljivo tleskaje z jezikom pripelje drugega, ga vpreže in hi—hi — dalje.«

»Eden najboljših sofijskih igralcev mi je bil ordonanca. Pred Lozengradom smo trpeli; v boju neprenehoma; spal nisem devet dni osem ur vsega skupaj, šest dni nič toplega vžil, v boju. Par sto topov buči, šrapneli frče, krogle žvižgajo. Moja ordonanca pa mi v vrsto prinese kos pečenke. Šel je tako dolgo, da jo je iztaknil in ž njo poživil gladnega stotnika, ki ga je ljubil. Škoda zanj! Ob Čataldži ga je zgrabil tifus in zdaj počiva doli nekje. — Ne bi bilo tega treba, toda diplomatje, diplomatje gredo svoja pota!«

»Najhujši je bil vedno dež. Razmočena zemlja se je do kolena udiral; z največjo silo smo vlačili noge iz nje. Velikokrat smo ležali prav v vodi: nogi v vodi, život v vodi in dež na glavo, za ovratnik, po životu.«

»Časih sem se bal grobov in mrtvih. Zdaj so mi bili mrtveci tovariši; počival sem ob njih naslonjen.«

»Vodstvo je bilo genialno. In, ej, naš car!«

»Avstrijski zdravniki — izborni. Drugi brž — nogo, roko proč. Avstrijski kirurg je pa rezal in šival in zopet rezal, a pustil nogo, roko. Kamor je prišel, vse zaceljeno!«

Bog Te blagoslovi in vrni zdravega svoji domovini, junaški stotnik S. Georgiev in s Teboj vred Tvojo zvesto soprogo!

Luba Georgiev! Tudi v njenem bledem licu živi vojska. S tremi ljubkimi otročiči jo je preživela vso, morda hujšo, nego njen soprog. Šlo je za moža, za očeta. Misel nanj jo je zanašala venomer tja na jug proti Lozengradu, ponoči ji je odganjala spanec in sesala iz njenega mehkega, pesniškega srca moč in kri. Pozna se ji, da je blede skrb s svojimi koščeniimi prsti stiskala njen život; utrujena, izmučena je telesno, toda duša ji ni omagala. Pesmi — poslanice je pošiljala na bojišče drage-mu možu in ga v njih v enomer prosila, rotala, naj ne skrbi zanje, saj vedo ona in otročiči, da gre za milo Bulgarijo, za bratsko svobodo, za rešitev krščanskih bulgarskih sinov. Čitala nam je par možu poslanih pesmi; rastla je pred njo, ko smo jih poslušali, velika, močna, Spartanka, Makabejka.

Pristavila je: »Bilo je tudi solz, a skritih, tihih — — Tudi otroci so mi

dajali pogum. Petletni sinko mi pravi nekoč: Pojmo pomagat tatu; pa jaz moram z vami, da vas bom varoval. — Na ulici je izpraševal vojake, došle z bojišča: Koliko si ti Turkov? — Jaz bi vse. — V bolnišnici je v sobi, kjer je bil soprog, ležal ranjen Turek. Sinko je prinesel puškico-igračo s seboj. Zve za Turka, pa nameri nanj.«

Pismo z bojišča! Kako napeto željno jih je čakala. Koliko je prestala, ko po prvih bitkah ni pisal, ni poročil.

Z živo plastiko je pripovedovala v sladkoglasnem bulgarskem jeziku, s svojim mehkim, srebrnim glaskom, kako je obhodila vse vrste ranjencev in iskala njega, in izpraševala zanj. — Senora! Prišlo je kratko pismo: »Zdrav sem. Kmalu na svidenje v Sofiji.« Ženska instinktivnost je jasno videla, da se vrača ranjen — — Zdaj je pri njem in ga ne zapusti; svoji materi je izročila deco, sama pa je šla daleč, v tuje kraje, kjer se obeta možu zdravje. Bog s teboj, Ti zvesta žena.

Pred mano leži droben snopič z napisom: »Stihovi ot Ljuba«, prvi zvezek njenih pesmi. Vojni šum se še ne pozna v njih; rodile so se pred njim, pač pa se zrcali iz njih visoko naobražena, globoko čutna, mehko refleksivna ženska osebnost. Sama lirika, mestoma čudovito blesteča, kipec v živih, plastičnih primerih in podobah. Par zgledov!

V tujini sem in v hrepenjenju
v domačo rodno spem zemljo,
ki čaka name tam
kot žena, ki je nežen plam gorko
ljubezen izdihava.
I tu nad mano nebes sinji,
i tu je zemlja v cvet odeta,
in solnce toplo greje,
srebrn me val ljubko opleta;
a krog in krog samote molk
me žene v rodni kraj nazaj.

Za moža molim:

Prostri se nadenj desna Tvoja
in do nebeškega pokoja
mu bodi Ti voditelj zvesti!

Razpali lučko mu svetlo
na pot, poslano mu s temo!

Tam gor ni zmote, ne prevar
tam gor živi ljubezni žar,
spoznanje večno gori greje.

Ob zibkah svoje dece vprašuje:

Obleka mi je črne boje,
srce nad tremi zibkami trepeče
in v hrepenjenju majčinem leskeče,
se trese, blagoslovlja, pesem poje
o daljnjih zagonetkah, o usodi — —

Kaj čaka jih v bodočih dneh?
Laži, zasmeh,
izkušnje trpke, svet lažnjivi,
megleno vzdušni dnevi sivi?

Jaz zase ne skrbim,
kaj Bog mi da, se ne bojim,
a ti?
Življenje vence kakšne splete jim?
iz lovorja, ali iz trnja?

LISTEK.

Vstajenje.

Po Pavlu Bourgetu. Prevel J. C.

1.

Počasi, otožno je stopala Elizabeta de Fresne na gozdnati, z zidom omejeni grič, ki je služil njenemu letovišču za park. Trdo se je usedla na skalo, na terasi, ki so jo zgradili tu v srečnejših dneh. Njene oči so zrle od tu eno najprostranejših hribovitih in morskimi pokrajin, kar jih je najti v Provenci, in ta pokrajina v hierarški okolici je bila tako lepa, da se je po pravici nazivala »Costlebelles«. Spomladno solnce je oblikovalo nežno rožno pobeljeno vilo, vrtno drevored, ki so peljali v park, cvetoče mimoze, obšivke vijoličaste iride in debelo grmičevje bledih rož in bujnih travnic. Morski vzdih, ki je prihajal sem od zaliva, se je spajal z vonjem cvetic, smole, divjih rastlin, rožmarina in ciste. Tu intam so se nejasno razločevale oblike inozemskih rastlin: široke vejice, dateljnih palm, zvita bodalca agav, bodeče konice yuka. To malone orientalsko pomlad je pozdravljala tudi zvoneči cerkveni zvonček. Glas iz zvonika male kapele, ki vlada nad vso okolico in se zove »Naša Gospa Tolažnica«, je plul v nežnem, srebrnem tresljaju skozi mili, dehteči pomladni zrak. Oznanjal je,

da je jutro Velike nedelje in praznik Vstajenja.

Ah! Ta praznik življenja in vstajenja je napravil mlado gospo na velikonedeljsko jutro še bolj žalostno. Zdelo se je, da so njene božajoče, modre oči skoro brez leska od prevelikega joka, ranjene ob žarnem sijaju tega krasnega dne. Pred štirimi meseci je izgubila sina — svojega edinega sina — in v materinem srcu je krvavela zevajoča rana huje, ko je gledala to pomladno bajko, ki je ni mogel več gledati njen dragi Andrej, ko je čula ta klic k Bogu, h kateremu ni več molila, ni mogla več moliti, kar ji je vzel otroka. Na razgreti terasi sede se je ozirala okrog sebe s topim in strmečim pogledom obupa.

Tisti, ki bi jo znal utešiti, je bil njen mož, Ljudevit de Fresne. Ali odšel je pred desetimi meseci na morje. Kot globoko potria soproga, toda kot zelo srečna mati ga je spremlila kot mornaričnega poročnika v Toulon. In sedaj, ko ga je toli potrebovala, da prenaša grozo, sedaj ju je ločilo na tisoče in tisoče milj. Če bi gospa de Fresne vstala, bi videla na cesti, ki se je zvižala v ovinkih izpred vrat njene vile skozi gozd do kapelice, s ponijem vpreženi voz in v tem vozu dva otroka v žalni obleki kakor ona, dečka devetih in deklico osmih let. Oba, Guy in Alice, sta bila otroka njenega soproga iz prvega zakona. Pomislila je nazaj. Ko se je omožila z mornariškim poročnikom, kako čisto je bilo tedaj njeno so-

čutje do obeh sirot! In ko je imela potem sama dete, s kako bojazljivo vestnostjo se je trudila, da ga ne bi bolj čislala od onih dveh! Niti ni trebalo tega truda; ko so se tri plavalase glavice igrale okrog nje, tekale, smejale, se je razdelilo njeno srce čisto samo od sebe med vse tri... Zakaj ni bilo sedaj več tak?

Zakaj?... Od dne, ko je videla na lastne oči, kako je zdrknula mala krsta njenega sina v novo izkopano jamo, se je je polastil občutek, proti kateremu se je zaman borila, proti kateremu se je zaman bori. Ni mogla odpustiti otrokoma svojega soproga, da sta bila mlada in vesela, da sta tekala, govorila, dihalo, skratka živela, dočim leži njen sin nepremično v krsti. Ni ju nehala samo ljubiti; često se ji je zdelo, da ju sovraži, kakor da sta otroka ukrala mrliču njegov delež veselja, zdravja in luči. Ko je čula, da jo kliče oba »mamica«, jo je spreletela boleščina in grozna želja, da jima zavpije: »Molčita, jaz nisem vajina mati!«. Danes zjutraj jo je še huje popadla strašna skrb jeza napram svojim pastorkam. Hotela jima je dati, kakor druga leta, sama pihu. Otroka sta torej prišla v njeno sobo; v vročini nestrpnosti so se jima iskriale oči, drhte sta odprla velike, pisane lesene pihu, in obraz se jima je zjasnil, ko sta zagledala darove, ki jima jih je izbrala: lična igla za malega dečka, verižica s križcem za dekletce... Bog! Za njo sta bila otroka nedolžna, pa trda krvnika, ki sta

ji vrtela nož v srcu, ko sta kazala svoje nedolžno veselje. Še je imela toliko moči, da je zatrla dvigajoči se vzdih, in da bi se nekoliko odtegnila tej boječosti, je prišla sama na ta samotni altan, ko sta se odpeljala Guy in Alice k maši. In vendar bi lahko vedela, da se notranja rana v blaženosti vesoljne narave znova odpre, mesto da bi se zacelila!

2.

In v tihoti te blažene pokrajine so se oglasili v globočini materinega srca vedno huje glasovi bolesti, obupa, upora in mržnje! V zavistni jezi je vzklopelo v globočini njenega srca, in sramovala se je, da bi ne bila v stanu, obvladati teh občutkov. Sama se je čudila, da je občutila tako mržnjo proti otrokom. Gotovo, bila je zelo krivična, toda kaj je pravica na svetu?... Ne, otroka nista zaslužila, da ju je mačeha, ko ju je odsotni oče izročil njej, zasledovala s tako krivičnim srdom. Toda je li zaslužila, da ji je bil njen mali angel ugrabljen tako nanaglo in strašno?... Zlobna, skoro divja jeza se ji je oglašala v nji in ji izvilila nena-doma z ozirom na to pokrajino, kjer je bilo vse harmonija, mir in lepota, strašne besede, ki jih je čisto glasno zakričala, komu? naravi? Bogu? pomladi?

»Ah, da bilo vsaj eno od njiju mrtvo!... Skoro z grozo se je čula izgovoriti te besede, v katerih se je oddahnila besneča bol, in dvignila se je s kamenite klopi, na kateri je sedela, po-

Bodi potolažena! Lovor-venec diči njihovega očeta. Osvobodena domovina čaka nanje — Ne bodo zastoj tvoje solze, ki poješ o njih:

»Detece, ti zvezdica nebeška, moja pesem v tebi je rojena, v togi si nedolžna mi družica, kolikrat s solzami oškropljena!

Moje solze v radosti in skrbi vro iz duše — pazi jih in ljubi!

Nekaj posebnega je njena pesem kukavici. Par odlomkov iz nje:

Sred tičjega koncerta s tisoč zvoki, dospevših k meni, samo tvoja pesem dviguje dušo mi: Kuku! Kuku!

Po neumljivih notah tisoč zvokov čik-čik čvrljka zmagoslavno pesem, a rezki tvoj kuku, kuku je izven splošnih določil zakona božjega.

V samotnem času se mi zdi, da čujem v tvoji pesmi vzdih, a časih zopet, da si Harlekin veselo, burkavo kliče: Kuku! Kuku! Kuku! Kuku!

Kovjutrovem obzorju solnčice otvarja briljantna svoja vrata, mi v prsih se ozve, si odgovarja po prebedeli noči velika, tožna jutranja molitev.

Nad robstvom trpkim in nad bedo ciganka ti, brezdomna, se mi norčavo smejaš: Kuku! Kuku!

Smrti poje:

Za tebe, verolomen gost pozdrava nima mi srce; iz sveta v svet grade ti most za lov pripravljene roke.

Odeja tvoja je tak tenka, da tanje ne poznam. Ko pride meni doba grenka izpleti zame krilce belo kot za moj rojstni dan.

Pozdrava nima mi srce studeni, mrzli gost zate. Pod tvojo tenko mrežo brezsmrtna smrt nanaša gnezdo; nad tvojo tenko mrežo neznani cvet omamlja slehrno mladost.

In beli in ogromni križi nad črnih brezden prsmi — počijte v miru vrsta brez cvetov! — rasto nad preminolo bedo.

A ti studeno mrzli pajek ne sili zdaj še za menoj, pozdrava nima mi srce za te, za črni posel tvoj.

Črni posel tega mrzlega gosta bodi že skoraj opravljen v Ljubini domovini! Za sklep še eno, zadnjo, ki jo je v slovenski družbi v soboto zvečer za slovo napisala kar brez popravka, brž, sredi gostilniškega šuma:

Kdaj li brez solnca roža je cvetela? — Poznam livado čarobno in rajsko,

v njem petje se razlegalo je majsko, po rožah solzna rosa je blestela.

Bila je noč, globoka in prostrana, tožeh ljubavno slavi so žgoleti, nesrečni in trpeči majki peli, ki ji livada v tmo je zakopana.

Prestane noč. Na vzhodu luč zasije v škrlat odene rože, jih prepleta, jim solzno roso izpari, izpije.

Smeji se v zor livada razodeta in v solncu se rdeči svet razvije, svobode zlate venec se obeta.

Zahvaljamo te za to slovo!

Dr. Jan. Krek.

Triumf srbske pehole.

Za »Slovenca« napisal stotnik Svet. Djukić.

Bilo je 5. novembra (stari koledar), t. j. drugi dan bitolske bitke.

Na levem krilu naše armade pri napadu na Bitolj je bila donavska divizija I. poziva. Imela je nase obrniti čim večjo pozornost Turkov, da se tako olajša napredovanje desnega krila. Na levem krilu divizije je bil VII. polk I. poziva, ki je dobil morda najtežjo nalogo, ki jo sploh pozna taktika: da izvrši prehod preko Črne reke pri vasi Novaki in da zavzame vas Čekriksa na drugi (desni) strani reke.

Ta prehod je vodil proti skrajnemu desnemu krilu turške vojske in ji pretil, da ji odreže umikanje proti Lerinu. Zato so Turki brambili tega prehoda posvetili posebno pozornost in ga branili z enim pešpolkom, divizijo artiljerije in mitralješkim oddelkom: skrbno utrjeni in maskirani.

Črna reka ima na tem mestu devet rokavov, katerih nekateri so 2 do 4 metre globoki. Tega dne se je voda izlila preko vseh bregov, tako da je nastala ena sama 1800 metrov široka in popolnoma neprehodna reka. Nasip je vodil preko devet mostov. Od vasi Novaki do reke je bilo ogromno barje. Celo bojišče je bilo absolutna ravnina brez vsakega najmanjšega zavetja.

Prehod preko teh mostov je bil prehod preko odprte tesni v pravem smislu besede; taka operacija je znana v taktiki kot najtežja, ki sploh more zdeti kako četo.

4. novembra krog poldne je VII. polk dospel do vasi Novaki. Tu ga je malone presenetila turška artiljerija s svojim ognjem. Prvi bataljon VII. polka je prišel do prvega mostu, kjer so že dva dni bili četaši s stotnikom Vo-

* Stotnik Djukić je eden najizobrazenejših srbskih častnikov; odlično je dovršil vojno akademijo in višjo vojno šolo v Belgradu. Na Kumanovu se je posebno odlikoval; ko je padel poveljnik VII. polka, podpolkovnik Glišić, je Djukić prevzel polkovno poveljstvo in se tako sijajno izkazal, da je bil predložen za povišanje v majorja in odlikovan z zlato kolajno za hrabrost. Kot dober prijatelj našega belgrajskega dopisnika je za naš list opisal slavno epizodo iz bitke pred Bitoljem.

jinom Popovićem, ki kljub vsem poizkusom niso mogli spraviti čez most niti enega edinega moža. Isto je tekom celega dne zamen poizkušali I. bataljon. Kakor hitro se pojavi kak vojak na prvem mostu, takoj ga pogodi strel iz mitraljeze ali puške.

Celokupna bitka se je osredotočila v dvoju med našo (2.) artiljerijsko divizijo z dvema trdnjavskima topoma in turškimi baterijami. Pri vsem tem, da so naši topničarji izvrstno merili, vendar niso mogli uničiti in k molku prisiliti turških baterij, ki so bile ne navadno dobro maskirane. Kakor hitro se je pokazala pehota, so turške baterije sipale nanjo strahovit ogenj.

Splošen vtis in prepričanje je bilo, da je prehod na tem mestu absurden. Drugi bataljon VII. polka je iskal drugega prehoda ob reki nizdol, a ga cel dan in celo noč ni mogel najti.

5. novembra ob 10. uri dopoldne pride povelje divizijskega poveljnika, da VII. polk zavzame vas Čepriksi brez ozira na žrtve — tako ali tako.

Polkovni poveljnik pokliče poveljnika 3. in 4. bataljona in nama naznači to povelje. Tretji bataljon je imel kot prvi prodirati.

Poveljnik 3. bataljona je odredil, da ima kot prva iti 4., potem 3., 2. in nazadnje 1. četa.

Ker je bilo absolutno nemogoče iti levo ali desno po nasipu, se je ukazalo, da se prodiranje izvrši v koloni: po pet vojakov v eni vrsti (tolika je bila širina pota), med vrsto in vrsto pa bodi po 30 do 40 korakov razdalje.

V prvi vrsti je bil narednik Milivoj Stojanović in štirje najodločnejši možje; odkorakali so ob pol enajstih. Druga vrsta je odšla 30 korakov za njimi in tako po vrsti ostale.

Pred vsako vrsto, ki je krenila dalje, so se ostali vojaki odkrili in se pokrižali, ker so vsi vedeli, da gre v gotovo smrt. Zavešča ni bilo nikjer nobene, ustaviti se pa niso smeli.

Ko je bila prva vrsta dospela blizu tretjega mostu, se je iz turških topov, mitraljev in pušk začel peklen skok. Tudi naša artiljerija otvori strahovit ogenj na turške baterije, mitraljeze in pehoto, da bi tako zaščitila prodiranje naše pehote. Nebo se je prelamljalo od strašnega rjojenja poljskih in trdnjavskih topov, ki so dajali temeljni ton v smrtni godbi mitraljev in pušk. Nastal je kaos in pekel.

Težko je opisati veličanstveno gibanje naših vojakov v tej strahoviti vihri, ki je jemala sluh. Neki star časnikar, ki se je bil slučajno znašel v bližini, nam je drugi dan rekel, da bi nikdar ne bil verjel, da bi mogli vojaki tako stoično iti pod sovražnikove granate, šrapnele, mitralješke in puške krogel. Vsak opis, tako je rekel, ki bi verno predstavil ta nastop naših vojakov, bi smatral samo za pesniško fantazijo. To niso bili vojaki nego brezčutni stroji.

Šrapneli so treskali po nasipu: nad glavami, pred in krog sprednjih vrst. Dim razletelih topovskih krogel je za nekaj trenutkov popolnoma pokrival vojske. Vsi ki so se nahajali v ozadju, so uprli oči v te balkaste krogel, pričakuj, da se jim pokažejo samo kupi mesa, ko se dim razkadi. Dim se počasi

dviga; iz njega se najprej pokažejo noge vojakov, in videti je, kako se umerjajo in po taktu dvigajo. Nato se pokažejo vojaki; z rokami v žepu se odmikajo dalje in dalje; nikjer se ne ustavljajo in nič se ne pripogibajo pod treskom turških šrapnelov. Uboga deca! Katerega bo zvrnila granata, bo padel z nasipa v vodo in nikdar več ga nihče videl ne bo.

Čim bolj se približavajo Turkom, tem gostejši postaja dim od smodnika. Vojaki so se drug za drugim izgubljali v to brezdanjo meglo in zdelo se je, da se nihče več ne vrne iz tega pekla.

Resni, blede in veličanstveni so se naši vojaki pomikali dalje in dalje. Turki niso verjeli svojim očem, da se jim približujejo srbski vojaki. To so prikazni! To ne morejo biti ljudje! Pojedine skupinice Turkov skočijo iz svojih okopov in začno bežati. Ni se moglo zdržati pogleda na to neodoljivo prodirajočo mravno in molčečo kolono, ki se je, ne da bi streljala, bolj in bolj bližala, ne ozirajoča se na obupno streljanje turških baterij in mitraljev, ki so izgubile vso prisotnost duha in kar na slepo streljale. Naši topovi so grmeli v salvah. Triumf se je bližal.

Naenkrat prve vrste obstanejo.

»Naprej! Naprej!« kličejo vrste v ozadju ter pritisnejo naprej med prednje, že razredčene in uničene vrste.

Osmi most je bil porušen in prehod čez ta rokav Črne reke je bil popolnoma nemogoče, ker je bil 7 metrov širok in 3 do 4 metre globok.

Vojaki se ustavijo, toda nobeden se ne vleže, ker je bilo tako povelje. Nazadnje se izda povelje, da poležejo in tako čakajo, dokler se ne popravi mostu. Vojaki in častniki so legli za nasip v vodo in tako ostali nad pet ur v vodi. Mostu ni bilo mogoče popraviti noter do noči: čez noč so se pa Turki umaknili.

Ta slavní poizkus prehoda je trajal komaj pičlo uro. In v tem kratkem času je bilo samo v 3. in 4. četi ubitih, utonulih v reki in ranjenih blizu 200.

Demonstracija je uspela popolnoma. Turki so privlekli k temu prehodu še tri polke — in za toliko so se oslabili na svojem levem krilu in centru, kjer so že krog 5. ure zmagoslavno prodirali ostali polki naše vojske. S tem se je končal poslednji dan poslednje bitke.

S svojim neodoljivim prodiranjem v peklenem ognju si je naša pehota tega dne izvojevala prvenstvo ne samo nad ostalimi četami, ki so ji drugi dan čestitale odkritih glav, marveč je s tem pehoti v obče izvojevala dostojno mesto v svetovni vojni zgodovini. Arholski most, ki je znamenit v zgodovini sveta, dasi se prehod čez njega ni izvršil — tega primera v nobenem oziru ne nadkriljuje. Nasprotno, ta primer je v toliko briljantnejši, ker je današnje artiljerijsko, mitralješko in pehotno orožje neprimerno boljše in dovršenejše nego takratno orožje.

Ta slavní trenotek bo ostal globoko zarezan v srce vseh vojakov sedmega pešpolka, pa tudi ostalih polkov, ki so z bližnjih višin gledali, kako njihovi tovariši iz tretjega bataljona stoično vrše svojo dolžnost — umirajoči, ne da bi se mogli braniti in vračati sovražnikom ogenj. Peti november

tegnila z roko čez oči, kakor bi odganjala to strašno izkušnjo. Urnih korakov je začela stopati med lesom, kakor da bi se zbala sijajno lepe pokrajine, zbala pota, po katerem sta se morala vrniti pastorka, zbala svojih misli, zbala sama sebe. Izbirala je v neizmerno velikem, na pol divjem parku slabe steze, na katerih se je prijeloma suho listje njene obleke, kjer so škripali jelkini storži pod njenimi nogami in zdrkavali, kjer so morale njene roke neprestano odrivati s pota bodeče grmičje, previsoko vresje.

Močno vzplamtelo sovraštvo proti svojima pastorkama je poglelo, toda ostala je velika mrznja v njenem srcu. Sklep, ki ga je že čisto razmišljala, ki pa še ni nikdar stopil tako jasno na dan, je dozorel v nji. Čemu nadaljevati komedijo lažnjivega materinstva otrokoma, katerih prisotnost je bila za njo boll, muka? Zakaj bi se ju ne odkrižala? Zakaj bi ne poslala dečka v kak odgojni zavod, deklicov samostan, da bi ostala sama s svojim mrtvim otrokom, in bi ji ne bilo treba več poslušati okrog sebe teh glasov, smeha, igranja, vsega hrupa, ki je žalil njeno bolečino? Vedela je, da bi se tenkočutni Guy, nežna Alice ne počutila srečna v glasnem vrvežu zavoda. Toda koliko drugih malih dečkov in deklic trpi ob tej uri silno preganstvo iz svojih družin in vendar rastejo radi tega! In poleg tega bibilo prav, če bi ne bila srečna. Elizabeta je tudi vedela, da je zaklinjala mati otrok svojega soproga na smrtni

postelji, naj pusti svojo pot življenja, naj nikdar več ne zapusti otrok, naj ju ljubi za dva, ker jima bo manjkala mati. S kakim pomilovanjem je mlada mačeha tedaj prevzela to poslednje volilo, in kako je prenesla to zadnjo voljo nase: »Ker izvršuje on še dalje svoj poklic, jih ne bom nikdar zapustila, vedno bom ostala pri njih, da jima nadomestim pokojnico.«

Ali bi ravnala po sveti želji rajne, čije mesto je zavzemala in ki se je zaprisegla, jo nadomestiti, če bi odpustila otroke od očetovega doma? Elizabetina vest je odgovorila na to vsekako ne. Toda enkrat vzbujeni pisano-materinski občuti se ne dajo tako lahko uspraviti. Ravno ker je moral biti internat šole ali samostana strašilo za pokojnico, je okusila mačeha temno radost osvete... In čutila je tudi, da je bil to le začetek, prvi korak na stezi okrutnostij, pri katerem bi ne obstala. Če bi se povrnil oče, kaj naj mu reče? Lahko bi mu pisala, da ju ni mogla obdržati dalje doma radi tega in tega pregreška. Niti lagati bi ji ne bilo treba. Mali deček je bil sila vroče krvi, deklice je bilo zgolj kljubovanje. Vedno je posređovala Elizabeta, kakor bi storila to lastna mati, med hibami sirot in očetovo strogostjo. Kaj nima sedaj pravice, ravnati drugače?

3.

Vsak človek ima svoje duševno ozračje, v katerem se zdi, kakor bi bil doma, in le v njem more dihati. Pleme-

nito srce se pač tudi uda nečastnim nakanam, da, tudi jih začne v trenutku zmote izvrševati. Ostati pri tem pa ne more. Ko si je rekla mlada gospa: Slenila sem, v osmih dneh ju ne bom imela več doma, se je poskušala ubraniti teh misli, bodisi na otroka, proti katerima je hotela biti tako trda, bodisi na ostudno vlogo, ki jo je namerjala igrati napram očetu. Skušala je umiriti pomisleke, ki so se že pojavili v čistih globinah njene vesti, zatopivši se popolnoma v spomine na svojega otroka.

Otrok ji je stopil tako živo pred oči, da je vzčutila mati nepremagljivo željo, dati svojemu ljubkanju očitnega duška. Med grmičjem belega vresja je začela trgati najlepše bilke, da mu jih ponese in okraši z njimi njegovo sobo. Od dne, ko je zamenil njen otrok to hišo, kakor v posmeh imenovano »Vila Roza«, s pokopališčem, je prepovedala premakniti v sobi le en sam kos pohištva. Njen soprog ji je tudi že obljubil, da kupi hišo ob svojem povratku; kajti bila je tedaj, ko so pridelihi mornariškega poročnika bližnjemu toulonskemu pristanišču, le v najem vzeta. Koliko gospa, mater, soprog ali hčera ni skušalo na ta način podaljšati bivanja oboževanega bitja, shranjujoč vse predmete, katerih so se oklepali mrtvi?

V teku štirih mesecev je šla Elizabeta vsako jutro in vsak večer v malo sobo, v kateri je izdihnil njen sin poslednji izdih. Sama je odpirala okna, brisala prah s pohištva, razvijala po-

samezne dele obleke, ki so branile obliko malega telesa. In to sveto navado boleče vdanosti, ki je bila ravnotako brezkoristna, kakor jo je strastno opravičevala, je hotela tudi danes izpolniti... Šopek vresja je postal vedno večji, skoro pretežek za njene roke. Držala ga je sedaj z obema rokama in odšla, hkrati srečna in obupna nad to brezkoristno žetvijo, zopet proti domu, ki se je svetil sedaj med pinijami, palmami in yukami ves rožnordeč, v barvi veselja in upanja. In bil je žalosten ter skeleč pogled, gledati mlado, plavaloso, čisto v črno oblečeno gospo z dehtočim šopkom belega vresja, stopajočo skozi zeleni vrt, pod modrim nebom, proti svetli hiši — kakor da bi šla grob okinčat...

4.

Čisto uglobljena v svoje misli je vstopila skozi zadnja hišna vrata. Niti opazila ni, da je hlapec omival pred hlevom kolesa angl. vozička, da je trajal torej njen otožni izprehod dalj nego maša. Guy in Alice sta se že davno povrnila. Elizabeta je odšla na hodnik, v katerem je bila soba rajnkega in kakor iz spanja je poskočila, ko je vzrla vrata vrata na pol odprta in čula glasove otrok, katerih podoba je zasledovala celo jutro z zlobnim duhom jeze in krivice. Kaj sta počela v sobi, katere prag prestopiti je slehernemu strogo prepovedala? Čisto temno bi bilo v sobi, da ni prodiral solnčni žarek skozi razpoko na oknu tmno. Vresje z obema rokama še vedno na srcu, čegar utripi so

je dan triumfa naše pehote; vojaki 3. in 4. čete, kolikor je ostalo živih, pa bodo ta dan slavili kot spomina svojega junštva, ko so storili več, nego je domovina zahtevala od njih.

Slava padlim vojakom 3. in 4. čete tretjega bataljona VII. pešpolka!
Čast častnikom, ki so umeli svoje moštvo navdušiti in ga povesti v smrt!
VII. polk je na Kumanovo pokazal, da zna umirati, braneč svoje postojanke, na Bitolju pa je pokazal, da zna še bolje umirati otimačev sovražnikove postojanke, pa naj so tudi docela nepristopne.

× × ×

V vojni literaturi se je na dolgo in široko pisalo o potrebi zveze med artiljerijo in pehoto v današnjem boju. Tega dne se je najlepše videlo, da je izmed vseh sredstev za zvezo najboljša: duševna vez med poveljniki baterij in poveljniki čet. Ta vez je družila naše artiljerijske in pehotne poveljnike. Kakor hitro krene naprej pehota, ji naši topovi s svojim točnim ognjem odpirajo pot.

Dvadnevna bitka krog mostov pri Novakih tvori posebno epizodo bitolske bitke. V tem boju se je najlepše pokazal skupni učinek pehote in artiljerije.

Boj — dvoboj — med našo in turško artiljerijo je na eklatanten način rešil celo vrsto vprašanj iz taktike moderne artiljerije. Iz tega boja se dajo izvesti naslednji zaključki:

1. Artiljerijski dvoboj se ohrani tudi v bodoče; toda uspeh ali neuspeh tega dvoboja bo odločevala pehota.

2. Artiljerijski dvoboj bo dolgotrajen, a ne nepretrgan, marveč se bo vršil sunkoma.

3. Maskiranje topov bo igralo ogromno vlogo.

4. Ne gre za uničenje sovražnikove artiljerije, marveč le za to, da se prisili h kratkemu mlaku — ta čas pa mora izkoristiti prodirajoča pehota.

5. Reguliranje ognja je v ravnini neskončno težje nego na valovitem terenu.

6. Premikanje topov tekom bitke je rešilno sredstvo artiljerije, da se ogne izgub.

Kar se tiče boja krog odprtih tesni, se dajo izvesti naslednji zaključki:

1. Neprehodnih tesni ni, samo ako se prehod vrši pod varstvom močnega artiljerijskega ognja in ako prodiranje izvrši pehota prve kakovosti.

2. Prodreti treba hitro, brez ustavljanja.

3. Pred prodiranjem treba teren natančno preiskati, da se tekom prehoda ne zadene nenadoma na nepremagljivo oviro.

4. Lažje se prodre podnevi pod okriljem močne artiljerije, nego ponoči pod varstvom teme, toda brez pomoči artiljerije.

Iz seje deželne odbora kranjskega

dne 20. marca 1913.

Zastopnikom deželne odbora v okrajnih šolskih svetih se imenujejo:

Črnomelj: Članom: Vukšinič Davorin, oskrbnik nemškega viteškega reda v Metliki; namestnikom: Plut Jakob, župan v Semiču; članom: Novak

Jožef, župnik v Dragatušu; namestnikom: Doltar Josip, župan v Črnomlju.

Kamnik: Članom: Mejač Andrej, posestnik in veletrgovec v Kaplji vasi; namestnikom: Janežič Matevž, župan v Domžalah; članom: Poznič Jožef, posestnik in načelnik živinorejske zadruge v Gradišču pri Lukovici; namestnikom: Tič Franc, župan v Drtiji.

Kočevje: Članom: Krumpetar Fr., župnik pri Sv. Gregorju; namestnikom: Bauer Anton, župan pri Fari (Fara pri Kostelu); članom: Lovšin Anton, posestnik na Jurjevič; namestnikom: Oražem Aleš, posestnik in obč. svetovalec v Globeli (obč. Sodražica).

Kranj: Članom: Dr. Ivan Hubad, okrožni zdravnik v Škofji Loki; namestnikom: Šinkovec Avgustin, župnik v Škofji Loki; članom: Brodar Janez, posestnik v Hrašlju pri Kranju; namestnikom: Kumer Ivan, posestnik in gostilničar v Kranju.

Krško: Članom: Kurent Alojzij, župnik v Krškem; namestnikom: Zaman Jožef, posestnik in gostilničar v Dobruški vasi; članom: Cerkovnik Andrej, župan v St. Rupertu; namestnikom: Bukovec Alojzij, posestnik v Straži, obč. St. Rupert.

Litija: Članom: Širaj Andrej, župnik na Savi; namestnikom: Snoj Anton, posestnik v Toplicah pri Zagorju; članom: Jeraj Ignacij, župan v Stehancih vasi; namestnikom: Antončič Janez, prvi občinski svetovalec občine Vel. Gaber, Male Dole 6.

Ljubljana, okolica: Članom: Košak Franc, župan in deželni poslanec na Grosupljem; namestnikom: Oražem Josip, župan v Mostah; članom: Tršar Franc, župan na Vrhniki; namestnikom: Rihar Valentin, župan v Polhovem Gradcu.

Ljubljana, mesto: Članom: dr. Vinko Gregorič, primarij in deželni poslanec v Ljubljani; namestnikom: Štrukelj Josip, c. kr. poštni nadupravitelj in občinski svetnik v Ljubljani; članom: Stefe Ivan, občinski svetnik v Ljubljani; namestnikom: Ložar Jernej, občinski svetnik v Ljubljani.

Logatec: Članom: Turk Ivan, posestnik in načelnik okr. cestnega odbora v Ložu; namestnikom: Fatur Iv., župan na Rakeku; članom: Petrič Fr., župan v Žireh; namestnikom: Istenič Franc, posestnik in načelnik živinorejske zadruge v Gor. Logatcu.

Novo mesto: Članom: Picek Jurij, posestnik in trgovec v Novem mestu; namestnikom: Vintar Franc, posestnik v Hruševcu; članom: Oblak Anton, župnik v St. Lovrencu ob Temenici; namestnikom: Nemanič Martin, župnik v Brusnicah.

Postojna: Članom: Abram Anton, kurat v St. Petru; namestnikom: Dolgan Jakob, župan v Košani; članom: Urbančič Franc, župan v Knežaku; namestnikom: Bešter Ivan, župnik v Senožečah.

Radovljica: Članom: Josip vitez Pogačnik, državni in deželni poslanec v Podnartu; namestnikom: Resman Vinko, občinski svetovalec v Radovljici; članom: Adolf pl. Kappus - Pichelstein, župan v Kamnigoric; namestnikom: Jan Jakob, župan v Gorjah.

V gosposki zbornici je dvorni svetnik Exner predlagal nov zakon za električne daljnovode, po katerem bi se lahko razlastilo ne le privatne posestnike, ampak tudi javno last, na

primer za daljnovode potrebni cestni svet. Ker bi segal ta zakon v pravice dežel, sklne deželni odbor, da pošlje protest na ministrskega predsednika in na ministrstvo za javna dela proti zakonski predlogi, ki bi vsebovala tako kršenje deželne avtonomije. Hkrati se opozori na to nevarnost tudi druge deželne odbore avstrijskih kronovin s povabilom, da se pridružijo protestu kranjske dežele.

„Slovenska Straža“.

Piruhi »Slovenski Straži«.

Janez Volaučnik, župnik, Ruda, 5 kron. — Josip Potokar, župnik v Tržiču, 5 K. — Po podružnici »Slovenske Straže« v Biljani, daroval Ant. Marušič, Kojsko, 6 K. —

Še enkrat prosimo: nabirajte v velikonočnih prazniških piruhe - darove »Slovenski Straži«! Sedaj je najlepši čas, da »z malim darom« »Slovenski Straži«, rod da ljubiš svoj, pokaži!

Volilci zmagovalci za »Slovensko Stražo«.

Ob priliki volitve v okrajni odbor v Kožmem nabral g. Ivan Drogenik med udi zastopa 9 kron. Hvala, vsem našim volilcem zmagovalcem pa prošnja, naj se ob vsaki zmagi spominjajo »Slovenske Straže«.

Ob smrti č. gospoda župnika Karola Lenassija

je sprejela »Slovenska Straža« 10 K, katere je daroval č. gospod Ivan Zupan, župnik v Hrenovicah, mesto venca na grob prerano umrlega košanjskega župnika. Tako se najlepše proslavi spomin dragih umrlih.

Slovensko ženitovanje.

Na ženitovanju Frana Tomažič in Alb. Somrek v Ljubljani je bilo nabranih za »Slomškovo Stražo« 11 K 42 vin. »Slovenska Straža« poročencema iskreno čestita, darovalcem pa se lepo zahvaljuje. Bog živi take svate, ki v svojem veselju mislijo tudi na domovino. Posnemajte jih.

Iz nabiralnika:

Po dr. Roku Jesenko, Celovec, iz nabiralnika v hotelu »Trabesinger«, 4 K 20 vin.

Sklad Mohorjanov:

257. Mohorjani v Radečah po župnijskem uradu 4 K. — 276. Mohorjani v St. Jakobu ob Savi po župnijskem uradu 2 K 60 vin. — 277. Mohorjani v Podgorju po č. gospodu Franc Pečnik, župniku, 3 K 84 vin. — 278. Mohorjani na Viču po župnijskem uradu 40 K. — 279. Mohorjani v Šebreljah po župnijskem uradu 7 K.

„Slovenska dijaška zveza.“

»Slovenska dijaška zveza« se poslužuje za dosego ljudske prosvete zlasti knjižnic, bodisi da ustanavlja nove, bodisi da izpopolnjuje in razširja že obstoječe. To je delo, ki ga dijaštvo lahko vrši celo leto, dočim so shodi, predavanja, predstave in veselice možne le v počitnicah. Mnogo knjižnic je že ustanovila, mnogim knjižnicam izobraževalnih društev posebno v obmejnih krajih izdatno pomagala in povsod se opažajo najboljši uspehi. Ljudje sega-

jo po knjigi z veseljem in zajemajo iz nje izobrazbo, pouk in zabavo. Nastala je za nje nova potreba, prej neznana, a sedaj neizogibna in naraščajoča. Naša dolžnost je, tej potrebi zadostiti, in kjer je še ni, jo vzbuditi.

Hvala Bogu imamo že veliko slovenskih knjig, znanstvenih in leposlovnih, ki so prikladne za ljudsko knjižnico in ki jih lahko brez pomisleka damo ljudstvu v roke z zavestjo, da bodo brane s haskom. V tem oziru se je literatura v zadnjem času silno pomnožila bodisi z domačimi deli, bodisi s prevodi, pisanih v ljudskem duhu. Povod je bil dober trg, na katerem so po takih knjigah zelo povpraševali. Kljub temu pa se cena sorazmerno ni znižala, kakor se to godi na drugih knjižnih trgih.

Zato pa je za novo, vedno intenzivnejšo potrebo ljudstva po samoizobrazbi potem knjig treba večje skrbi, podvojenega dela in žrtve. Žalibog opazimo, da so se pomočki, pošiljani nam v ta namen, zelo skrčili, da ne rečemo čisto usahnili. Mislimo tu v prvi vrsti pošiljate knjig in denarne prispevke. Zato se obračamo na vse naše slovensko izobraženstvo, da nas podpira naprej in da vrši svojo dolžnost, ki ga tu ne stane veliko žrtve. Naj ne leži knjiga, enkrat prebrana, v kakem kotu, naj ne ostane knjiga za ljudstvo pisana v zasebni knjižnici izobraženca, kjer ne bi drugega kot jemala prostor važnejšim knjigam in lovila prah, naj ne samevajo številke naših leposlovnih revij nevezane in razmetane med drugo šaro pod streho, pričakujoč usodo makulature. Zberite vse, tudi malenkosti, in pošljite nam. Stori boste uslugo nam, koristili stoterim in izpolnili svojo dolžnost z majhnim trudom. Za vse smo hvaležni, vsak vinar bo prišel do svojega namena. Gg. duhovniki in učitelji, nujno vas prosimo, pregledajte po svojih omarah, če se ne da kaj pogrešati, če ni česa v par izvodih, pogledajte pod streho, če ni mogoče na kupu česa, kar bi bilo škoda izročiti ognju, pogledajte v dostopnih vam knjižnicah, če ni na spodnji polici za dotično knjižnico neporabnih stvari, rešite te stvari praha in pozabe in izročite jih zopet njih namenu.

Tovariši dijaki, tudi vas čaka tu hvaležno delo. Gotovo imate kake knjige morda samo za balast. Zberite jih. Pri zancu izobražencu leži v knjižnici ali izven nje cela vrsta knjig brez uporabe. Prosite ga, naj jih daruje za ljudsko izobrazbo in vam jih dovoli zbrati. Gotovo poznate koga, ki se je že namenil pregledati svoje knjižne zaloge, obrati neporabno in zavreči. Pojdite, ponudite se mu, uredite njegovo knjižnico in pošljite odbrano za ljudsko knjižnico.

V imenu ljudstva vas prosimo, uslišite nas in ukrenite, takoj vse potrebno. Prepričani smo, da bi na ta način lahko hitro ustanovili lepo število knjižnic vsaj v krajih, kjer je potreba največja; zakaj potreba je povsod. Kdor pa ne more pomagati s knjigami, naj pošlje denarni prispevek za vezavo. — Pomnimo, da imamo kot izobraženci dolžnost do ljudstva, da mu damo izobrazbo. Dolžnost pa, če je ne izpolnimo, naklada odgovornost.

Knjige naj se pošiljajo na naslov: Dore Mašič, iur., Ljubljana, Vrhovčeva ulica 11.

se podvojili je obstala, da posluša razgovor obiskovalcev, kojih gibanja je komaj mogla razločevati. In z ginenjem, ki ga ni znala razložiti, ali je boleč in prekrasen, je spoznala, da sta jo polubrata ubogega Andreja prehitela v ljubavnem delu, h kateremu je romala. Tega krasnega pomladanskega jutra sta se spomnila otroka soigralca, ki se ni mudil več med njima. Natrgala sta zanj v vrtu cvetlice, in v ganljivi otročji naivnosti sta hotela, da se tudi rajnki udeleži praznika dneva. Zato sta mu prinesla velikonočno darilo: piruhe, ki sta jih kupila pred cerkvenimi vrati.

»Šopek moraš semkaj položiti,« je dejal Alicejin glas. Še misliš na krasne, zlate hrošče, ki sva jih vzela zanj iz rož?»

»In tja piruhe,« je dejal sedaj Guy, »kakor smo storili lansko leto. Tako vesel je bil! Kako rad bi ga videl zopet danes in mu dal poljubčka!«

»To je nemogoče, ker je mrtev. Toda v nebesih ga zopet najdemo,« je rekla zopet mala deklica.

»Če pa vstane?« je odgovoril mali deček. »Lazar je tudi vstal, in naš Gospod tudi... Ljubega Boga prosim za to vsak večer in vsako jutro... Mamica gotovo tudi, to zagotovo verujem... Bil bi ravno čudež. Zakaj nam ne bi izpolnil ljubi Bog te želje... Kajti slednjič so vendarle čudeži.«

Devetletni deček, ki je govoril v na-

ivni veri te besede, ni slutil, da se je zgodil v njegovi bližini — hkrati vstajenje pravičnosti, usmiljenja, ljubezni, dolžnosti, vseh velikih in visokih čednosti v srcu gospe, ki bi postala njemu in njegovi sestri skoro zlobna mačeha. Presenečena vsled otročjega znamenja spomina, ki sta ga ohranile obe siroti mrtvemu bratu, se je čutila pretresena do mozga. Guy in Alice sta videla, kako so se vrata široko odprla in je vstopila mati — njuna mamica. — Strah otrok, da bosta pograjana, se je spremenil takoj v sladko čustvo, ko jima je ponudila mamica svoje cvetke z besedami: »Dajta mi te s svojimi...« in pritisnila je istočasno oba otroka na svoje srce, ju objela strastno, vihravo, kakor bi objela enega. Ni li našla zopet tudi teh dveh otrok, izgubivši jih? In jokala je solze stare bolesti, toda ublažena s pristrčnostjo, kakor da bi ji zadihlalo čisto rahlo duh njenega malega, utekelega krilatca: »Ljubi jih, ker me tako ljubijo!...«

Ostudna mrznja, zlobni naklepi, strašna zavist vse nizke strasti so se razpodile, razpusile, utonile v teh poljubih. Zopet enkrat se je izvršil v človeškem srcu veličastni čudež vstajenja, ki so ga praznovali v cerkvi in se je razodeval v pomladanji pokrajini: Zivljenje je preplašilo smrt, ljubezen je premagala sovraštvo....

Žepan dr. Ivan Taučar in podžepan dr. Trillar sta udputvala za deset dni.

»Tok pa z Bugam, pa zdrou ustan, Pepe, če se na vidva tku hmal!« začeu se je unkat puslulat gespud dohtar Taučar glih pred kazina ud mene in m iz glazerukovicam stiskar roka.

»Kam pa greja? Pa tku napucan! A greja na kašna vohcet. Ki maja pa pušle?«

»Na Lašk grema; prou u Rim grema svega Učeta puzdraut!«
»Oho, du tekat se uva pa že še kej vidla; sej jest pridem večkat kej tle ukul, uni pa usak dan.«
»Kuku misleš tu: du tekat?«

»No, tist pusebn ulak u Rim udpele ja še le ta sedmga aprila iz Iblane. In dons, ta kerga mama pa prou zaprou dons?«

»No ja, dons je šele ta petnajstga marca; al mi grema že jutur na Lašk; že jutur.«

»Kaj m na puveja? Že jutur! A mislite spet leberalci katoliške romarje prehetet, de se ute pol ukul bahal, de ste bli ta peru? Kdaj pa udpele prouzaprou vaš pusebn ulak?«

»Nč pusebn ulak; mi grema iz brzuulakam, iz takmu, ke usak dan voz.«

»Tist u pa drag špas, gespud dohtar. Pr tak dragin, kokr je zdej, je treba usak krajcer desetkrat preh ukul ubrnt, predn se ga vn izda.«

»Kaj tist; mi mama gnar in s tak špas lohka špogama.«

»Un! prauja: mi. Kdu pa ste tis, mi, ke mate tulk gnarja, de ga tku pu naputrebne vn mečete?«

»Jest, gespud dohtar Trillar, pa gespud dohtar Brettil!«

»Sam trje?«

»A ni zadost ena taka deputacija? A misleš, de nas more bt res ena cela ramunda? Mi trje udležema za use klerekalce, a ne?«

»Tist je že res: en spreubnren je Bugu lubši, kokr devetindevetdeset pravičneh. Sam gnarja se men škoda zdi, ke b se lohka kršanskem romarjem prduži in b pu cen u Rim pršli. Če im je pa res tulk ležeče na tem, de

Balkanska vojska.

Položaj na vzhodnem bojišču. Iz Sofije poročajo, da je bilo dne 20. t. m. ob Čataldži splošno mirno. Turki so sicer na več krajih poizkušali prodirati, a so jih Bulgari vrgli nazaj. Turki so veliko ljudi izgubili. Na Gallipoliju in pred Odrinom je mirno. Turško poročilo o položaju na bojišču dne 20. t. m. pa izvaja: V Odrinu je naša artiljerija dne 20. t. m. streljala na sovražnikovo zahodno in južno fronto. Pri Bulairju je pričela naša artiljerija streljati na neko bulgarsko kolono, ki je stala na levem sovražnikovem krilu. Sovražnik je zapustil utrdbe in se je umaknil. Sovražnikove torpedovke so dne 20. t. m. križarile pred Dardanelami. Na čataldžski črti je bilo dne 20. t. m. mirno.

Boj za Skader. Iz Kotora se poroča, da Skader kmalu pade in da pričakuje, jo čez nekaj dni napad. Iz Bara se pa poroča, da Črnogorci danes ali pa jutri izvedejo glavni napad na Skader. Zavezniki iz svojih velikih topov neprestano streljajo na Skader. Kadar pade v mesto kak šrapnel, se dvigne gost dim, znamenje, da je granata vžgala. Govori se, da je neka granata usmrtila avstro-ogrsko konzula, toda niti poročevalec tega ne smatra za verjetno.

Turki mobilizirajo. Iz Carigrada se poroča, da nameravajo Turki mobilizirati še dve anatolski diviziji takoj, šest pa pozneje. Mobilizirane divizije dirigirajo v Carigrad.

× × ×

Napetost med Avstro-Ogrsko in Črnogoro. »Reichspost«, ki najbolj proti Črnigori in Srbiji ščuva, trdi, da se vložijo ostrejša nota Črnigori, če se odgovor ne bo povoljno glasil, se pa stavi Črnigori ultimati. »N. Fr. Presse« pa objavlja razgovor z nekim avstrijskim državnikom, ki je izjavil, da hoče Avstrija pred vsem na Črnogoro po diplomaciji vplivati, a če to ne bo pomagalo, bo drugače nastopila. Državnik je izjavil, da dela Avstrija tudi na to, da, ko se Skader osvoji, se prepreči v mestu klanje. Z Dunaja se poroča, da Berchtold neprestano konferira z laškimi poslanikom. V Neaplju je zbranih za vsak slučaj 12.000 mož, v Mes-sinu je pa došla prva laška mornariška divizija, ki čaka nadaljnjih povelj. Laškim pomorščakom ne dovoljujejo velikonočnega dopusta. Pred Solun odpošljejo Lahi še eno vojno ladjo.

Skupen korak velesil na Cetinju. »Agenzia delle notizie« poroča, da so velesile odobrile sklep londonske poslaniške konference, po katerem se na Cetinju skupno posreduje in Črnigori naznani, da hočejo velesile meje Albaniji določiti ne glede na dovršena dejstva. Zastopniki velesil bodo tudi cetinjsko vlado pozvali, da naj inozemcem dovoli, da smejo Skader zapustiti in da morajo pravice katoličanov v Prizrenu in v ostali Albaniji respektirati.

× × ×

Mirovno vprašanje in velesile. Z Dunaja se poroča, da so velesile za svoje mirovno posredovanje sklenile kot temelje svojemu posredovanju: 1. Odstopi se Albanija in določi taka meja, da ostanejo Dardanele Turčiji. 2. Usodo Egejskih otokov in Skadra od-

ložijo velesile. 3. Vprašanje vojne odškodnine se tako reši, da se pri določitvi kvote, ki naj jo glede na turški državni dolg prevzamejo balkanski zavezniki, ozira na zaveznike. »Wiener Allg. Zeitung« (poluradni list avstrijske diplomacije) poroča, da se je položaj z ozirom na mir izboljšal. List sodi, da dobi Bulgarija Tracijo do črte Enos — Midija ali pa do črte Enos ali Sv. Štefan ob Črnem morju. Zastopniki velesil so dne 20. t. m. srbsko vlado obvestili, da so velesile z zadovoljstvom sprejele posredovalni predlog balkanskih zaveznikov na znanje.

× × ×

Po umoru grškega kralja. Raztelesenje je dognalo, da je krogla predrla leva pljuča in srce grškega kralja. Smrt je tako nastopila. Mrliča niso mogli sleči in bo zato pokopan v uniformi.

Morilca Schinasa so izročili vojaškemu sodišču, ker je v Solunu še vojno stanje proglašeno.

Zapisrega novega grškega kralja. Dne 21. t. m. dopoldne ob pol 11. uri se je podal novi kralj s kraljico, s prestolonaslednikom Jurijem in s princem Aleksandrom v slovesnem izprevodu v zbornico, da prispeče na ustavo. Metropolit je molil, nato pa prečital besedilo prisege, ki jo je kralj glasno za njim govoril. Kralj je nato prisego podpisal, ki so jo tudi metropolit in ministri podpisali. Kralju so poslanci in prebivalstvo prirejali živahne ovacije. Novi grški kralj je po zapisregi že včeraj popoldne odpotoval v Solun.

Novi grški kralj Konstantin namerava tudi kot kralj obdržati vrhovno poveljstvo grške armade.

Stoj!

K dogodkom v Djakovici dne 7. marca moramo izpregovoriti jasno in resno besedo. Glasom dunajskih poročil so ondč Črnogorci prisilili s smrtnimi grožnjami 300 katoličanov — moških, žensk in otrok — k prestopu v pravoslavje, frančiškana o. Paliča pa kruto umorili, ker se je branil odpovedati se svoji veri. Dunajske novice smo sprejeli z največjo previdnostjo, ker smo se tekom balkanske vojne opetovano prepričali, da so izvestni dunajski krogi pretiravali ali si celo kar izmišljevali »dogodke«, samo iz mržnje proti Slovanom. Spominjamo samo na zloglasno afero Prohaska. A to pot moramo žalostnim srcem konstatirati, da se napram točnim obdolžitvam v zadevi mučenika Paliča in njegovemu pastirovanju izročeni katoliških vernikov v de črnogorska vlada tako čudno, da smo, hočeš nočeš, prisiljeni sklepati, da so obdolžitve o črnogorskih grozodejstvih v Djakovici dne 7. marca vsaj v bistvu resnične. Tupa zadenemo ob točko, kjer mora vsak katoličan in vsak v resnici blag človek zaklicati pravoslavnim: Stoj! Ves katoliški, ves civilizovani svet se mora z ogorčenjem upreti tako nečuvnemu postopanju, kakršno je — glasom poročil — izvršila črnogorska vojaška krdelj pod vodstvom fanatičnega, očitno z versko blaznostjo obteženega srbskega popa zoper katoliške vernike v Djakovici. Pastirja so kruto umorili, pobili kakor psa — ubogo gmajno pa s silo gnali v pravoslavno cerkev. Glasno so jokali katoličani — moški, žene in otroci, — ko jih je gnala po fanatičnem popu razljučena pravoslavna

soldateska pod grožnjo nabitih pušk v tujevsko cerkev. — Zoper tako, vseskozi surovo in nekulturno, naravnost bestialno početje moramo baš katoliški Jugoslovani dvigniti najglasnejši svoj protest.

Črnogorska vlada stoji tu pred usodno odločitvijo. Zavedati se mora, da je vojaški oddelek v Djakovici s svojim popom učinil dejanje, ki je sposobno vrli črnogorski narod in njegovo junaško armado osramotiti in ponižati pred celim svetom, poleg tega pa še dati nasprotnikom jugoslovanstva povod za nastop, kojeja zadnja posledica je popolnoma nepregledna.

Prva dolžnost črnogorske vlade je, da dogodka v Djakovici nemudoma najstrožje preišči in vse krivce s popom vred dovede brez pardona do zaslužene težke kazni. Le tako se opere črnogorska vlada vsake sumnje in varuje po svoji dolžnosti čast in ugled črnogorskega junškega naroda; le tako ohrani narodu simpatije, koje si je pridobil med vsemi Slovani, brez razlike veroizpovedanja.

Črnogorska vlada mora pa hitro postopati, brez vsakega odloga. Kajti zadeva je taka, da mora biti takoj pojasnjena. Vsako zavlačenje bi bilo na rovaš črnogorske vlade in bi dalo netiva vsem neprijateljem Črne gore — prijatelje bi pa spravilo v naravnost mučen položaj. — In najslabše bi bilo in velika, usodepolna politična napaka, če bi črnogorska vlada hotela kriti ali zatašati hudodelsko dejanje, ki vpije do neba! S tem bo postala sokriva živinskega hudodelstva in bi osramotila in usodno oškodovala svoj narod.

Tržiške novice.

V zdravstveni zastop za tržiški sodni okraj, kateremu je dosedaj načeloval g. tovarnar K. Mally, ki je pa odložil predsedstvo, je bil zadnje nedeljo soglasno izvoljen za načelnika g. župan tržiški Franc Ahačič.

Letno poročilo Vincencijeve konference za Tržič je izšlo te dni. Iz tega posnemamo, da je konferenca podpisala tedensko po 20 revežev, za praznike je naklonila okoli 300 kron ubožcem. Dohodkov je imela v minulemu letu 2192 K 15 vin., stroškov pa 1070 K 70 vin. Poleg denarja je konferenca izposlovala od tukajšnje slavne predilnice mnogo živil in več kosov kotnine za uboge. Delavnih udov ima konferenca deset.

Idrijske novice.

I Idrijske ceste. Liberalci so imeli dolgi 25 let cestni odbor v rokah, pa niso zgradili niti ene večje ceste, za posamezne poplave so se pa tako brigali, da je celo deželni predsednik baron Hein v mestni dvorani načelnika očitno zavrnil. Pri vsem tem so bili dolgoviti, zmedeni račun in tako gospodarstvo, da so morali nad 40.000 kron povrniti. V teh dolgih letih bi se bila srčna želja idrijskih liberalcev, izboljšati cesto v Nikovo in Dole, lahko desetkrat temeljito izpolnila; ako se pa ni, je pa znana liberalna zanikarnost kriva, ki le širokoustje pozna. Tudi proti cesti na Rovte ni bila S. L. S., temveč v prvi vrsti nekaj liberalnih gostilničarjev, ki se dandanes v »Narodu« po raznih študentih svojo modrost prodajajo. Prav iz tega vzroka je tudi vse govorčenje od 80 odstotkov in 20 odstotkov nepotrebnosti! Naloga našega cestnega odbora je ta, da skrbi v prvi vrsti za tiste, ki

so ga volili, ne pa da bi svojim nasprotnikom stregel lastne ljudi pa prikrajševal. V tem oziru vsem svetujemo, naj puste znano idrijsko zagrizenost popolnoma osamljeno in delajo raje za okolico, ki je naše delo vedno priznavala. Idrija naj si pa z liberalizmom in mokrčarijo ceste zida in v »Narodu« čez S. L. S. pridno zabavlja! In naj tudi »Narod« trdi, da naše občine ne tvorijo sami liberalci, temveč tudi naši ljudje, njegov zagovor ne velja, ker nas on le tedaj pozna, kadar nas rabi; liberalne cestne želje pa bi tudi Idriji mnogo ne koristile, pač pa le nekaterim. Dolcem in Vojskarjem je pa z žirovsko in roviarsko cesto bolj ustrezno, kakor pa s progo po Nikovi ali nad Likarico na Veharše.

i Občinski odbor bo imel 27. marca sejo, v kateri se bo razpravljalo o računih l. 1912, ki so bili razpoloženi od 5. do 18. marca.

i Igra »Dekle z biseri« je zadnjič izbornu uspela. Vincencijeva družba je dobila 282 K 11 vin. dohodkov. V imenu idrijskih revežev se iskreno zahvaljujemo vsem sodelovalcem.

Jesenjske novice.

i Veliko prahu je dvignila naša notica, v kateri smo poročali, da je Pongratz odposlal pritožbo zoper novo šolo na Jesenicah. Vse tri poštne urade je obdolžil uradne tajnosti in pozival poštno ravnanje, da uvede uradno preiskavo. Sedaj lahko povemo, da ni bilo treba nobenega kršenja uradne tajnosti ne od strani poštarjev in ne od strani uslužbencev, ampak Pongratz sam si lahko ogleda lastnoročno pisano kuvert, ki leži pri aktih deželnega šolskega sveta.

i Socialne demokratije so si osnovali svoje društvo. Govorila jim je neka Tržačanka (!) o lepih časih, ko bo cvetela svobodna ljubezen in so detomori ne bodo več kaznovali. Posebno »lepi« ne bodo ti časi.

i Župnik Juvan pri Sv. Križu nad Jesenicami si je pred prazniki prav nesrečno izvil nogo ob ledeni poti, da bo moral dalje časa ostati v postelji.

Strah dolenjskih kokoši prijel.

O tem se nam še poroča: Na praznik sv. Jožefa je po Bršljinu in Novem mestu vse vpilo: »Perutninskega tatu so vjeli!« Stvar pa je bila taka: V noči dne 18. marca ob trideset na 11 je pripeljal 40letni strojevodja železnice Vencel Gröger, rojen v Freienwaldu na Šleskem, prej katoliške, sedaj evange-lijske vere, oženjen, oče četvero otrok, stanujoč v Dol. Šiški pri Ljubljani, vlak. To noč je snežilo. Okrog 12. ure se je podal v četrto ure hoda oddaljeno vas Grublje. Razmere v vasi so mu bile že znane, ker je tam jaca kupoval in kokoši lovil. Udril je pri prvi hiši v zaklenjen perutninski hlev Jožeta Megliča iz Grubelj in vkradel dva purana in 4 kokoši. Purana je dal v svojo veliko službeno »taško«, kokoši pa v žakelj in odnesel vse v prenočišče, to je v kurinico na kolodvoru v Novem mestu. Zjutraj, dne 19. marca je zapazil okraden posestnik Meglič, da je okraden. Takoj ob 4. zjutraj je poklical še svojega brata, s katerim sta se podala na lov za tatom. Sled ju je pripeljala do prenočišča železniškega oboja, do ku-

b jh svet Oče kot sprebrnena res iz večem veselam sprejeto, kokr ta, drugo kršanske romarje, se pa lohka tam tku predstavja, ket sprebrnen in zgrevan, pa u glih tku dobr.

»Jest na vem, kua maš ti zmeri iz tistem tojem pu cen. Kua pa je pol, če kušta ene par kronc več — — —«

»Oho, gespud dohtar! Kedr pa pr Štakul ub petkeh ribce kepujeja, pa tku glihaja in se tku za usak fick gor držeja, kokr de b šlu za meljone.«

»Tist je pa kej družga. Ribce sa za telesna putreba; Rim je pa za dušna putreba, in kedr gre za dušne putrebe, ni de b člouk gledu na usak krajcer. A ni res tku?!«

»Salamihlsk nazaj, uni sa pa res pubožn ratal, sam-enga tagca Pepča še manka, da b jm-erjeu. Jest nism ta prau Pepe.«

»No, sej vem. Tebe se na da tku lohka nafarbat, tu sm se že večkat prepriču. No, pa teb tku lohka pu pravice puvem; ti znaš tku moučat ket grob. Sam, tu t pa rečem, ne iz ena besedca na smeš vn izdat. Če ti tula vn zble-betaš, kar t um zdelu puvetu, te nekol več na pugledam.«

»Name se lohka zaneseja.«

»Astn, puglej! Tlela nesem tola nufica zdelu u ta Narodna tiskarna, de ja uja neoj probel u ta »Sluvenckmu Narude«. Pušluši: Župan dohtar Ivan

Taučar in podžupan dohtar Karel Trillar sta uduputovala za deset dni.«

»Tu ja pol ni nobena skriunost, če uma lohka zvečer bral tu u ta »Sluvenckmu Narude«. Kok pa je tu, de dohtar Brettlna nč na umenja u te nutic. Če se na motm, sa preh reki, de gro tud dohtar Brettl iz nim.«

»Dohtar Brettlna zatu nism u ta nutic naprej prnesu, ke on ni žepan, ne podžepan, sploh ke on še pulitkar ni.«

»U Rim gre ja lohka use glih- a ne!«

»I sevede gre lohka in u tud šou; sam puvetat na smema, de u šou tud on iz nama za deset dni — — —«

»Prosm, nej m pujasneja ta reč, jest ja na zastopm.«

»Tok pušluši še naprej! Prec za ta nutica, ke sm t ja glih kar naprej brau, u pršla še druga nutica, in seer »Klerikalno nurčvajne iz iblanskeh interesu«. H te nutic mrcvarem deželni udobor zavle tiste elektrarne, ke ja misl napraut na Iblanc. H konc te nutice pa praum: »Z vodno silo na Iblanc b s Iblana znala sama napraut elektrčen tok cenejš kokr je zdej in je nezasišanga prepričajna, de na putrebuje klerekalneher bergel. Use je udivsn ud tega, če dubi kuncesija; tulk je pa gutou, de deželni udobor na u mou kuncesije u žep, marveč u mogu prestat še preklemanski trd boj in u putekl še preklemanski velik

vode, predn se uja zavrtle turbine u deželni mešetarn ub Iblanc.«

»No, Pepe, a se t zdej že kej udperaja uči? Ta peru nutica, de gre žepan in podžepan za deset dni iz Iblanc; prec natu pa žugajne, de deželni udobor na u dubu še tku hitr kuncesije, de b se turbine zavrtle u deželni mešetarn ub Iblanc.«

»Mal se m že udperaja, gespud dohtar! Če en člouk prebere tkula ube te dve nutice kar ena za druga u ta »Sluvenckmu Narude«, b mogu bt že salamejnsk zabit, de b s na mislu prec: Aha, zdela gresta žepan iblansk gespud dohtar Ivan Taučar pa podžepan gespud dohtar Karel Trilller za deset dni iz Iblanc. Ta nar bl gvišn gresta na Duni pred menistre al pa še clu pred samga cesarja, de uta deželnu udobore štrone zmešala, kar se deželne električne mešetarne ub Iblanc am tiče. Tu sta rodaluba in dubrutnka Iblancanu, ke se tku ženeta in žrtujeta zajne.«

»Pugruntu s ja, Pepe; usa čast toj bistraumnast! In ke uma pršli nazaj iz Laškega, nam uja Iblancani upil žiuj- ja in pu rukah naj uja nusil ud same hvaležnast. Midva iz gespud dohtar Trilllarjam uva se pa naredla ket prou skriunostna, čš: tu kar sva dusegla kar se elektrarne am tiče, je ena velika tajnast. In če b deželni udobor res na dubu koncesije, kar pa skor ni za ver-

jet, putrkala se uva midva na prsa in rekla: tu sa najne zasluge. Če u pa deželni udobor dubu kuncesija, uva pa tku ubrnla ta reč, kokr martrala sva se zadost za kurist Iblancanu, če je pa deželni udobor spet za kašna druftinca v kurist klerekalne stranke izdatu in predau kurist Iblancanu, pa na morva midva iz gespud dohtar Trilllarjam nč zatu; martrala sva se zadost.«

»Dobr sa ja pugruntal, gespud dohtar! Uni se uja dobr mel na Laškem, Iblancani jh uja pa ta čas blagruval in jm želel velik uspeha.«

»Tku je, Pepe; ampak tu t rečem: mouč pa tih bod, de nam naš manever na puftričes. Če uš znou moučat, t uma pa prnesl iz Rima kej za spumin.«

»Kar name nej se zaneseja, gespud dohtar! Sam kar se deželne elektrarne na Iblanc am tiče, b še rad ene par besed iz nim spreguvuru — — —«

»Zdelu nimam časa. Ke uma nazaj pršli, se uva pa tekat pumenila. Astn, pa zdrou ustan za ta čas, pa veselo praznike t vošm

Boltatu Pepe iz Kudeluga.

Opomba uredništva. Gospod Boltatu Pepe se ne ve, da se istočasno v Italiji mudi tudi najnovejši podpredsednik narodno-napredne stranke v kranjski trgovski in obrtni zbornici g. Kamillo P a m m e r,

rihnice. Od tu naprej ni bilo sledu. Na lice mesta poklicana orožniška patrulja je dognala, da mora biti tat v kurilnici. Zato je šla v stanovanje, v katerem se je nahajal Gröger. Ta je sprva tavino tajil; ko so pa našli v vreči in torbi ukradeno perutnino, je priznal tatvino. Vkradena in na 25 K cenjena perutnina se je izročila Megliču. Gröberja pa so odpeljali k novomeškemu okrožnemu sodišču. Gröber je po aretaciji ternal: »Meine Existenz ist vernichtet, ich werde mir das Leben nehmen.« — Se isti dan je orožništvo zasledovalo perutninske tatvine okoli Novega mesta, Beršljina, Cegelnice, Grubelj, Potočenske vasi itd. Povsod se je pokazalo, da so se izvršile na isto noč ali dan, katero je imel Gröger prestat na novomeškem kolodvoru. Tatvine pri postajevođji Kiepaču v Novem mestu in postajevođji Klenku v Straži so se izvršile opoldne, ko je bil Gröger na kolodvoru. Kiepaču je zmanjkalo celo leto 1912 perutnina. Gostilničarki Müller in želez. mojstru Tonecu, potem v Beršljinu, Novaku, Globevniku, Hrastarju, Turku, Zagorcu, v Zalogu Rajerju in Šmalcu, zmanjkalo je v letu 1912 veliko perutnine. Včasih je spraznil kar cel hlev, tudi do 20 kokoši. Vse tatvine so se izvršile, kakor se je po kontrolnem službenem zapisniku konstatiralo, na dan Grögerjevega bivanja v Novem mestu, in znaša skupna škoda teh okroglo 300 K. — Kurjač Meše iz Spodnje Šiške, ki je z Grögerjem vozil, kakor tudi drugi uslužbenci, so videli večkrat Grögerja, ko je prinesel perutnino in jo spravil v takozvani »Führerkasten« na lokomotivi. Gröger je bil proti uslužbencem Slovincem zelo oduren in jih je večkrat nazival z »Windische Hunde«.

NOTRANJE POLITIČNE ZADEVE.

Zasedanje delegacij. — Pogajanja z ogrsko opozicijo. — Vseučilišče v Debrečinu. — Vojaške zadeve.

Iz nemških poslaniških krogov se poroča, da bodo delegacije spomladi zborovale le, če bo že meseca majnika splošen položaj pojasnjen in če bo že mogoče sestaviti račun, koliko da je stalo po položaju provzročeno oboroževanje avstrijske armade. — Listi poročajo, da se je budimpeštanski višji mestni glavar dr. Boda dne 21. t. m. ponoči pogajal s Košutom o političnih zadevah. — Ogrsko vseučilišče v Debrečinu nameravajo že septembra otvoriti, ker je debrecinska teološka fakulteta dala na razpolago vseučilišču svoje poslopje, kjer se nahaja knjižnica. — V vojaških krogih se govori, da letošnji majski avancement častnikov ne izpade posebno ugodno. Stotniki postanejo pri pehoti, lovcih, saperjih, pionirjih in pri železniško-brzovojnem polku nadporočniki iz leta 1905, pri poljski in gorski artiljeriji nadporočniki iz majnika leta 1907, pri trdnjaviški artiljeriji nadporočniki iz majnika leta 1905.

FRANCOSKA MINISTRKA KRIZA.

Barthon je sprejel nalogo, da sestavi novo francosko vlado. Poslanik na Cetinju je postal načelnik urada za šifrirane dopise zunanjega ministrstva, de la Roche-Vernet.

PLEMENIT ČIN RUSKEGA CARA.

Car Nikolaj in carica Aleksandra sta v Aleksandrovi palači zaslila 32 zastopnikov peterburških in moskovskih kreditnih zavodov, ki so caru izročili 1.000.000 rubljev kot jubilejni dar Romanovov. Car se je prisrčno zahvalil in izjavil, da celo vsoto razdeli v dobrodelne namene.

Kako je pisal baron Schwegei pred 50 leti.

V pouk avstrijskim Nemcem v letu 1913.

Bleiweisove »Novice« so v številki dne 25. marca 1863 priobčile naslednji dopis: Iz Aleksandrije v Egiptu 12. marca. —g— Iz »Novic« sem zvedil, da ste imeli 8. sveč. zastran slovenskega jezika hudo pravdo. Ako je človek tako deleč od Ljubljane kakor jaz v Afriki, — ako tedaj iz velikega obzira gleda tako stvar, se res prečuditi ne more, da je taka pravda še mogoča! V Evropi je le ena omika (kulture) in to je evropska; vsak narod je poklican k tej omiki, naj je Fracoz ali Anglež, ali Nemec, ali Slovan in kdor si boji. Narod deluje za narod. Tú ni nobene privilegije za ta ali uni narod; vsaka taka privilegija ali predprava enega naroda bi bila le krivica drugemu. Stopnje omike, res, da so različne; al stopnja viša v omikanem svetu ne more biti zatiravka nižje. Ko bi bil, na priliko, naš slovenski jezik dosihmal tiste pravice vžival kakor jih je vžival nemški v javnem življenji, vidili bi, kako veljaven bi bil povsod! Čuda je to, da se nekteri Nemci domá tako zlo košatijo s svojo narodnostjo; če pa pridejo na p tuje, se zatajijo in so radi — Angleži.

* V kranjskem deželnem zboru je takrat nemška večina odklonila prevode stenografskih zapisnikov v slovenski jezik. Opomba »Slovenčevega uredništva.

Ni davno, kar je lesem prišel neki Nemec iz izhodnje Indije, delal se je dolgo Angleža, naposled se je pa na limanice vjel, da je iz Bremen a domá. Kolikokrat sem na nemške trgovce v Liverpool ali London nemški pisal, pa prejel sem — francosk ali lašk odgovor. Sto družih izgledov bi se lahko naštel iz lastne skušnje, kako se po svetu godi, pa saj je to že preveč. Čeravno je resnica, da kupčija pozná vsak jezik, najbolj pa dnar in dobiček, se vendar veliki svet še ni odprl nemškemu jeziku, ampak le francoskemu ali angleškemu, v jutrovih deželah pa laškemu. S tem me pa nikakor ni volja, da bi tlačil nemški jezik, ki nam odpira nemški svet, ampak le ošabnost nemškutarije bi rad, kakor Nemec pravi, zavrnil »an das rechte Mass«. Če pa človeka kupčija veže s Hrvaško, Srbijo ali drugim slovanskim svetom, si more človek le pomagati s slovanskim jezikom. Iz tega pa se vidi, kako treba je, da se naš slovenski jezik omikuje in obogatuje s slovanskimi besedami, ki so navadne tú in tam, in da se naši rojaki Kranjci ne krčijo, kakor polž v svojo hišo, v tako imenovano »kranjsko špraho, ki je le pokvara čiste slovenščine. Nikar mi za zlo ne jemljite, da se Afrikanec vtika v vaše borbe, al nisem si mogel kaj, da bi ne črnil besede, ko sem bral iz vaše seje pravdo, koja se daljnemu človeku res — smešna zdi. »Aber dadrum kene Feindschaft niche.«

Mestna elektrarna ljubljanska.

Sedaj, ko so se vršili za mesto Ljubljano tako važni dogovori glede mestne elektrarne, je upravičeno, poseči nekoliko nazaj v zgodovino tega podjetja.

Leta 1893. in 1894. so vložile razne firme na tozadevni razglas svoje oferte za napravo električne centrale v Ljubljani. Občinski svet je izvolil iz svoje srede poseben odsek, referat odseka je prevzel g. ravnatelj Senekovič. Pod vodstvom tedanjega župana gosp. Grassellija je napravil ta odsek na občinske stroške potovanje, da na licu mesta proučava razne zisteme in določi na podlagi teh študij primeren zistem za Ljubljano.

V seji 12. decembra 1894 je poročal g. Senekovič o uspehu tega proučavanja in predlagal, da se sprejme ponudba tvrd. Ganz & Co., ki je izdelala načrt za enofazni izmenični zistem. Ta predlog je občinski svet odobril. Prva zgradba naj bi bila parna centrala za 5500 10svečnih žarnic, oziroma elektrovodno omrežje s 7600 žarnicami, toda tako urejena, da bi se pozneje razširila na parno ali pa vodno silo. Stroški bi se pokrili s posojilom 800.000 kron. Deželni zbor je potrdil ta sklep občinskega sveta v svoji seji dne 15. februarja 1895. Proračun za stavbni prostor je znašal 16.000 kron, za zgradbo poslopja 102.000, parni kotli in stroji 158.000, električni stroji v centrali 76.000, električna oprava v centrali 15.408, merilni aparati toka 7500, za elektrovodno omrežje 252.124, za transformatorje 65.800, za mestno razsvetljavo 45.252, za elektroštvece 8900, za stavbeno vodstvo in drugo 32.816. Rentabilitetni račun je kazal dohodkov 125.900, izdatkov pa 119.450, torej preostanek 6450 kron. Podlaga teh razprav je bilo tedaj poročilo g. Senekoviča na temelju pridobljenih izkušenj v to svrbo napravljenega potovanja. Sklep občinskega sveta z dne 12. decembra 1894 je nadalje določil, da se mora magistrat obrniti še na posebne izvedence, ki bi sodelovali pri sestavi potrebnih pogodb za zgradbo in dobavo. Ta izvedenec je prvotno poročilo g. Senekoviča popolnoma ovrgel, odločno odsvetoval od nasvetovanega in sprejetega zistema firme Ganz & Comp. ter predlagal, da se sprejme popolnoma drug zistem, istomerni — trovodni zistem ter se odda delo firmi Siemens & Halske. Vsled potresa leta 1895. je ta zadeva za nekaj časa počivala in je prišla šele 14. marca leta 1896. zopet v občinski svet, v katerem je g. Senekovič popolnoma zatajil svoje prvotno poročilo z dne 12. decembra 1894 in predlagal popolnoma drug zistem ter obenem predložil popolnoma izdelani osnutek pogodbe s firmo Siemens & Halske. Firma Ganz & Comp. je ugovarjala, da je dotično strokovno mnenje pomanjkljivo in priporočala v interesu mesta, da se popraša še en nepristranski izvedenec, preden se definitivno o zistemu sklepa. Poročevalec g. Senekovič oziroma občinski svet se pa na to ni oziral in sklenil pogodbo s firmo Siemens & Halske, oziroma izpremenil prvotno sklenjeni zistem, ko je g. Senekovič izjavil, da sprejme vso odgovornost nase za svoje izpremenjeno poročilo.

Tehnično vprašanje pri določi zistema se mora ravnati po sledečih principih:

1. Vporabni zistem mora omogočiti obrat od ene same centrale brez poseb-

nih ovir na preprosti način ter brez ozira ni oddaljenost centrale na vsaki poljubni točki mesta. S tem se omogoči oddaja toka ne samo sredini, nego tudi periferiji mesta, da je vse prebivalstvo deležno dobrote električne naprave.

2. Centrala mora ležati na onem delu mesta, ki je za tovarniški obrat določen, in ne sme nadlegovati sosednjih krajev. Obrat mora biti pregleden in združen v resnici v eni centrali.

3. Zistem mora dati garancijo, da se eventualno povečanje brez posebnih stroškov izvrši, ne da bi bilo treba bistvenih izprememb in ojačanj pri elektrovodnem omrežju. Zgradba in obrat ne sme biti drag, da je tok poceni.

Župan dr. Tavčar se je javno izrazil, da bo sedanja centrala k večjemu še štiri leta. — Ta centrala obstoji sedaj šestnajsto leto in je stala do danes čez 1.700.000 kron. Ker se bo našla prilika baviti se podrobno z bilanco mestne elektrarne, konstatiramo za sedaj le to dejstvo:

1. da stane elektrarna še enkrat toliko, kakor je bilo proračunjeno, 2. da ne zadostuje več za najbližnjo prihodnost, 3. da bo davkoplačevalcem treba zopet poseči globoko v žep, če bodo hoteli imeti elektriko.

Glede tehničnega vprašanja bi bilo pa zanimivo izvedeti mnenje strokovnjakov, kdo je imel takrat prav, ko se je določil zistem za mestno elektrarno.

Gotove je glede mestne parne elektrarne sedaj sledeče:

1. Obrat je mnogo predrag. 2. Proizvajana sila ne zadošča napredujoči potrebi.

3. Tok z nizko napetostjo se ne da proizvajati na daljavo, tako da je že zdaj nemogoče preskrbeti bolj oddaljene odjemalce z električnim tokom.

4. Nastalo je že mnogo malih privatnih elektraren, ker so interesi videli, da jim pride tok iz lastne elektrarne ceneje, nego iz mestne.

5. Združitev z novo hidroelektrično centralo, ki bi delala z veliko višje napetim tokom, bi zahtevala popolno preureditev parne centrale, ki bi bila združena z ogromnimi stroški.

6. Omrežje po mestu je položeno brez zistema in tako slučajno in zmešano, da je danes sploh nemogoče konstatirati, koliko bi stala moderna preureditev, ako ne bi bilo treba morda vsega obnoviti. Vsaj za tok z visoko napetostjo bi se moral podložiti popolnoma nov kabel.

7. Uprava je tako neredna, da se Bog usmili. V računih mestne elektrarne se nihče ne izpozna.

8. V bilanci se ni odpisalo vsako leto od naprave, kakor je potrebno pri vsakem podjetju. Zato bo čez dve ali tri leta treba skoro vse obnoviti, a stara naprava ne bo amortizirana.

9. Letni dobiček se je baje dajal v neki obnovljevalni fond. Kje je ta fond, nam ni znano.

Zato ni nobena izguba za mesto, ako se mestna elektrarna sploh opusti. 100.000 K, ki jih stane premog na leto, je prihranjenih in mestu ni treba najemati velikega posojila, ki bi ga v sedanjih razmerah mesto moglo dobiti le pod strahovitimi pogoji. Prava dobrota bi bila za mesto, če bi deželni odbor sprejel Ljubljano v svoje omrežje. V doglednem času bodo stale tri deželne elektrarne, najmoderneje urejene, zadostujoče vsem potrebam po najnovejših pridobitvah elektrotehnike in vodnega stavbarstva.

Največja nesreča bi bila za mesto, ako bi deželni odbor Ljubljano iz svoje akcije izpustil. To bi bil polom v Ljubljani! Okolica bi imela ceneno luč in motorno silo, Ljubljana bi pa ostala čez par let tu sploh brez sile in brez možnosti, da si jo nabavi. Posledica tega bi bila, da se obrt izseli iz Ljubljane in vse boljše stranke gredo na deželo stanovat, ker bo električni deželni tramvaj okolico zvezal z mestom. Nastalo bo vsled tega sploh drugo življenje. Življenjske in stanovanjske razmere se bodo vsled energične in dalekovidne akcije deželne odbora temeljito predrugačile.

Ljubljana ima le dvoje na izbiro: Ali deželno elektriko, ali pa — egiptovsko temo!

Slovensko gledališče.

Iz Tridesetletnica gospoda Ignaca Borštnika. Lani decembra meseca je preteklo trideset let, odkar deluje naš rojak Ignacij Borštnik na odru. Dne 19. t. m. je bila proslava te obletnice v Zagrebu, v terek, dne 25. marca, bo gostoval pri nas v vlogi Kantorja v Cankarjevem »Kralju na Betajnovi«. Rojen je bil leta 1859. v Cerkljah na Gorenjskem, v Ljubljani je dovršil pet

gimnazijskih razredov; moral je k vojakom, bil potem bančni uradnik in učitelj dramatične šole, ko je bil leta 1882. prvič nastopil. Dramatično društvo ga je poslalo na Dunaj, kjer je nanj posebno vplival Tyrold, pristaš realistične enostavnosti in kot igralec naturalist. Nato je bil v Ljubljani 11 let duša vsemu gledališkemu gibanju, kot režiser, učitelj, upravnik dramatičnega društva, pisatelj in prevajalec. Glumil je ljubimce in »glavne« junake, mladiče, starce, pa tudi šaljive vloge, povsod markanten in krepak. Prav razvila pa se je njegova močna umetniška individualnost šele v Zagrebu, kamor ga je angažiral leta 1894. tedanji intendant Miletič, ki je spoznal v njem modernega igralca z najlepšimi sposobnostmi za nadaljni razvoj. Poslej je ostal Borštnik 19 let član zagrebskega deželnega gledališča. Naturalizem je temeljna nota njegove umetnosti, bodisi da je ta naturalizem primeren, elementaren in robusten, ali difereniran, profinjjen, stiliziran, ali ciničen in sarkastičen. Hrvaška kritika hvali zlasti diskretne nijanse njegove igre, čustvenost tihih, pritenjenih tragičnih momentov. On je brez šablone in banalnosti, kakor se tudi ogiba virtuoznosti, prepuščajoč se varno svojemu umetniškemu instinktu, naravnemu in smelemu, brez ozira in šole, brez velikih gest in afektacije, svest si svoje moči. Taka je hrvaška sodba o Borštniku, ki zavzema častno in med prvimi prvo mesto v izdelavi zagrebskega gledališkega repertoarja. Med nami mu je tekla zibel, tukaj je krčil pot in pomagal v težkih brbah naši mladi umetnosti naprej; v svojih spisih in pesmih izražal svoje hrepenenje po slovenski zemlji, po njenih planinah in po domu v gorah visokih skritega; med nami, svojimi rojaki bo praznoval tridesetletnico svojega tako plodnega delovanja; veselimo se njegovega lepega razvoja in počastimo ga v svoji hiši ne samo gosta, nego dragega domačina, velikega umetnika; v njem častimo sebe.

Iz gledališke pisarne. Definitivni program za velikonočne praznike je sledeči: V nedeljo, dne 23. marca, (nepar) ob 7. uri zvečer prvič v sezoni Puccinijeva velika opera »Tosca«. — V ponedeljek ob treh popoldne (izven abonementa, lože nepar) opereta »Jesenski manevar«, ob 7. zvečer za par »Tosca«. — V terek ob treh popoldne (izven ab., lože nepar) »Orpheus v podzemlju«, ob sedmih zvečer Ivana Cankarja »Kralj na Betajnovi« z gospodom Ign. Borštnikom v vlogi Kantorja kot gostom.

Dnevne novice.

+ Vesele velikonočne praznike želi vsem naročnikom, dopisnikom, čitateljem in prijateljem uredništvo »Slovenca«. Vstal je On, ki nam je Pot, Resnica in Življenje, vstaja priroda vsa sveža in kipeča. Kako bi naše srce šele vriskalo veselja, če bi bili ti veliki dnevi vstajenja dnevi vstajenja za cel naš narod. Daj milostno nebo, da se že enkrat uresniči želja plemenitega pesnika preroka: »Vstani, uborni narod moj...!«

+ Katoliški shod v Ljubljani. Priljubljeni odbor za katoliški shod v Ljubljani je v glavnih potezah določil spored katoliškemu shodu v Ljubljani. Priredbe se pravzaprav prično že v soboto, 23. avgusta. Ta dan je posvečen naši dijaški organizaciji. Ta dan zboruje v Ljubljani »Slovenska dijaška zveza«, zvečer pa je v veliki dvorani »Uniona« komerz na čast došlim gostom. Isti dan se že vrši tekmovalna telovadba Orlov. Za veliko manifestacijo hrvaško-slovenskega naroda v nedeljo, 24. avgusta, se organizirajo iz vseh krajev posebni vlaki; ki privozijo v Ljubljano na vse zgodaj. Zbirališča so ob 7. uri zjutraj določena pri domobranski vojašnici, pri »Ljudskem domu«, Poljanski cesti, na vrtu Alojzijevišča, Eližabetni cesti in v sosednjih ulicah. Odhod k sveti maši ob 8. uri zjutraj. Sveta maša se vrši ob 9. uri na Kongresnem trgu pred nunsko cerkvijo. Tedaj se ob navzočnosti hrvaških in slovenskih škofov vrši slovesno posvečenje hrvaško-slovenskega naroda Brezmadežni. Pri tej manifestaciji naj sodelujejo vsa naša društva in družbe iz Hrvaške in Slovenije s svojimi zastavami. Posebno se želi, da se povsod dela na to, da se ljudstvo iz vseh krajev hrvaške in slovenske domovine udeleži manifestacije v svojih slikovitih narodnih nošah. V vseh župnijah naj se takoj osnujejo agitacijski odseki, — v društvih naj člani zbirajo za potne stroške po »Čebelicah«. Po sveti maši bo odhod na zborovališče, kjer se bo vršil ob pol 11. uri dopoldne katoliški shod. Zborovanje bo trajalo do pol 1. ure popoldne, nato obedi, po obedu kratak odmor, popoldanske službe božje in vseh ljub-

ljanskih cerkvah, ogledovanje Ljubljane in raznih zavodov. Popol. ob 4. uri javna telovadba Orlov, ki traja do 6. zvečer. Ob 8. uri zvečer predstava v deželni gledališču, istočasno se pa v vseh prostorih »Uniona« vrši rout, ob nastopih godb in hrvaško - slovenskih pevskih zborov. Ponedeljek 25. avgusta je posvečen delu in novim načrtom naše izobraževalne organizacije, vrši se občni zbor Slov. kršč.-soc. zveze, zvečer v veliki dvorani »Uniona« velik koncert. V torek, 26. avgusta, namerava deželna zveza za tujski promet aranžirati za goste izlet v Postojno. Odhod posebne vlaka iz Ljubljane bi bil okoli pol 6. ure jutraj, v Postojni ogled jame, v jami kratak zajutrek, nato takoj odhod v Ljubljano. Cena vožnji bo za eno osebo tja in nazaj 5 K. V torek se vrši delo odsekov, občni zbor Orlov, zborovanje Jugoslov. Strokovne Zveze, Rokodelskih društev in drugih naših osrednjih organizacij. To delo zaključijo slavnostno zborovanje v »Unionu« nakar se vrši slavnostni komerz. V sredo, dne 27. avgusta, dopoldne delo odsekov in občni zbor »Slovenske Straže«. Pripravljalnemu odboru je te dni došel krasen predlog: Katoliški shod naj se slovesno zaključi na Brezjah ob 100letnici ondote božje poti. V ta namen naj vozi ob pol 2. uri dopoldne poseben vlak na Gorenjsko. Z Brezij izleti v Vintgar, Bled, Bohinj. Deželna zveza za promet tujcev namerava izdati ob tej priliki knjižico o Ljubljani, postojnski jami in o najlepših gorenjskih krajih. Pripravljalni odbor je krepko na delu, da bo ogromno nalogo izvršil v vseh podrobnostih. Katoliški shod v Ljubljani bodi časten za ves naš narod!

— **Inspekcijsko potovanje deželnega glavarja dr. Šusteršiča.** Iz dvorca izvem, da se bode inspekcijsko potovanje, katero je g. deželni glavar lansko leto moral odložiti radi drugih nujnih opravkov, izvrši letos in prične prav v kratkem, skoraj gotovo že v ponedeljek, 31. t. m. To potovanje bo največjega pomena zlasti sedaj, ko stopi v kratkem v veljavo novi cestni zakon in ko je upati, da bo še letos izvršen državni finančni načrt, ki prinese deželi nove dohodke. Vsled tega zadobi delovanje deželnega odbora in zbora povišan pomen.

— **Krščansko prepričanje.** Novi predsednik Zjedinjenih držav v Severni Ameriki Wilson je odločen kristjan. Ko ga je prišlo zastopstvo demokratične stranke prositi, naj prevzame kandidacijo za predsedstvo, je bila njegova hiša polna poročevalcev, ki so čakali na odločitev, da bi jo potem sporočili na vse kraje sveta. Vsi so bili iznenadeni, ko je sedanji predsednik, preden je podal svoj odgovor, s svojo ženo odšel v notranje prostore svojega stanovanja. Nad 20 minut je cela četa časnikarjev bolj ali manj nepotrpežljivo čakala, preden se je vrnil. Ko se odpro duri, je v par besedah povedal, da sprejme kandidacijo. Eden izmed časnikarjev s posebno veliko predrznostjo ga vpraša na to, zakaj je bilo treba toliko časa čakati na njegovo odločitev. Sedanji predsednik odvrne prijazno: »Saj veste, da sva midva z ženo globoko verna.« S tem je razkril skrivnost, kaj je delal dotičnih 20 minut. Ženo sta iskala v molitvi razsvetljenja in pomoči od nebeškega očeta. V resnici je sedanji predsednik globoko veren in jako pobožen kristjan. Nedavno je v javnem govoru izrekel, da se pravi napredek ne da ločiti od vere, in je pristavil, da nobenega drugega programa za razne preosnove ne more biti razen programa, ki je zapisan v naukih našega Gospoda in Zveličarja. Napredni ameriški predsednik in velik demokrat je pobožen kristjan, naši svobodomislci pa hočejo izprobniti svet s svojimi brezverskimi marnjami.

— **Za romanje v Rim** moramo natančno važno izpremembo: Romarski vlak ne bo vozil čez Gorenjsko, ampak čez Notranjsko in Primorsko. Ta izprememba se je naredila zadnji čas na priporočilo od železniške strani. Vlak bo vozil najprej po južni železnici, v Trzinu (Monfalcone) pa zavije na državno železnico Trzin-Cervinjan. Gorenjski in koroški romarji morajo torej priti v Ljubljano. Notranji in Primorci pa bodo lahko vstopili na svojih postajah; Goričani v Trzinu. Natančne ure se jim bodo še naznanile v romarski knjižnici ali po drugih listih. Dopolniti pa bodo morali, kar jim manjka do polne vsote. Upati je, da bo one, ki se niso mogli prej odločiti, po Veliki noči še mogoče sprejeti; posebno še moške. Voznih kart ne bodo romarji dobili na dom poslanih, ampak le romarske knjižice, ki bodo obenem legitimacije. Romarji se sprejemajo še vedno, dokler bo prostor, posebno moški.

— **Klerikalci proti meščanstvu.** »Slovenska Narod« je pod tem naslovom namlatil te dni nekaj starih fraz, katerih

rabi vedno, kadar pričenjajo meščani biti sili liberalne lenobe. Jasni se tudi med meščanstvom! To nam pričajo tudi te-le besede v danes nam došlem »Gorenjcu«: »Meščanska zveza« v Kranju se veseli, da so volivci sosednjih mest ob volitvi s pretežno večino priznali krščanska načela. »Meščanski zvezi« v Kranju je dobro znano, da imata Kranj in Loka v deželni zboru slabega zastopnika. davno, kar je prebačevski mlinar prišel g. Cirila Pirca prositi, da naj on kot poslanec stori kakšen korak za to, da se bo vodovod iz Kranja podaljšal na Hrustje. Pri tej priliki je bil »vrli poslanec« odkritosrčen, kakor malokdaj, in je svojemu znanu v brk povedal to-le: »Če bom jaz kakšen korak za vas delal, potem vodovoda še dolgo ne boste dobili. Obrnite se na kakega klerikalnega poslanca!« »Meščanska zveza« v Kranju privoščiti bratskim volivcem gorenjskih mest malo bolj vplivnega zastopnika, kakor ga imata Kranj in Loka. Takega poslanca, ki je sam nad sabo obupal, ne more privoščiti nikomur. Meščani gorenjskih mest izprevidujejo v pretežni večini, da imajo liberalci pač polna usta fraz, kadar se volitev bliža, drugače pa za obči blagor ničesar ne store. — To naj bo za danes »Narodu« odgovor. Temeljitejši in občutnejši odgovor dobi tudi od meščanov kranjskih mest prihodnje leto pri novih volitvah v kranjski deželni zbor!

— **Napredna narodnost piškava.** Glasilo liberalnih učiteljev toži, da pri najbolj radikalnih dijakih čut narodnosti umira. Pri vsem svojem slovanstvu se ti dijaki niti cirilice ne naučijo brati in odvisni ostanejo od nemškega časopisja. Ta mlada inteligenca se dobro zabava ob nemških dvopih na Slovence, kakršni so v listih »Simplissimus« in »Muskete«. To nemško časopisje je edini vir, od koder črpa mladina svoje informacije. Njena narodnost je piškava. — Mi pravimo na to: Kdo je pa vzrok tej jeremijadi? Ali ne tisti, ki so ukradli mladini iz srca vero in z njo ideale? Brez vere je narodnost piškava.

— **Slovenski dom« o naprednih rodoljubih.** Pred kratkim sta se zaročili hčerki dr. Slanca in dr. Šegule v Novem mestu, torej dveh najbolj naprednih in slovensko čutečih mož, z nemškimi inženirji. O tej stvari prinaša današnji »Slovenski Dom« sledeči dopis: »Iz Bele Krajine. Slučajno sem prišel v gostilno, kjer se shajajo železniški uradniki in nemški inženirji. Eden med njimi je bil zelo vesel in dobre volje. Tovariši so mu čestitali drug za drugim na zaroki in ga vpraševali, koliko bo priženil. »Dvestotisoč kron!« je bil odgovor. »Dekle je sicer Slovenka, a nič ne škodi, denar je denar; in z nemško-nacionalnega stališča je velikega pomena, da pride še ta slovenski kapital, kar ga je, v nemške roke.« — Tako je odgovarjal zaročenec — hud nacionallec. In dotična zaročenka je hči bogatega, veljavnega slovenskega moža na Dolenjskem. V istem kraju se poroči tudi druga premožna deklica z nemškutarjem! Ali ni to žalostno, da bo tako premoženje prišlo v roke našim najhujšim sovražnikom, ki bodo z njim podpirali »Šulterajne«? Kaj je takim gospodičnam Slovenec premalo? Če je imela za očeta Slovenca, bi se tudi še kdo dobil, ki bi ji bil dovolj visok za moža. Ni čuda, če se nemški inženirji norčujejo med seboj iz takih očetov in se smejejo v pest. Posebno srečen pa tak zakon tudi ne more biti, kjer mož zaničuje in sovraži narodnost svoje žene. Seveda, če žena kaj na narodnost drži. Take očete pa, ki vsiljujejo svoje hčere in svoj denar nemškim pritepencem, pa samo pomilujemo. Jadna jim majkala! — Ja, ja, napredno rodoljubje!

— **Nemško naseljevalno društvo »Heimstatt«,** kojega namen je naseljevati v narodno-mešanih krajih nemške posestnike in obrtnike, je imelo pred kratkim svoje letno zborovanje. Društvo ima 22 podružnic (večidel na Štajerskem). V minulemu letu je prešlo v nemške roke šest slovenskih posestev. Kupnina se je preskrbel s sodelovanjem Heimstättenbanke. Naselilo se je sedem nemških rodbin (40 glav). Društvo daje nemškim posestnikom ob narodni meji tudi posojila ter sploh pazi na narodno posest. Glavno besedo na zborovanju je imel znani sentiljski Frajs in spodnještajerska nemškutarja. Spričo sistematičnega pomembovanja slovenske z emlje je naša sveta dolžnost pomagati slovenskemu obrambnemu delu. Gre za dedov naših domovino, ki smo jo z mečem v roki branili proti Turku, danes pa jo nam grabi sovražni tujec. Zato treba žrtv za našo narodno brambo, ki more edino odbiti nemški naval. Podpirajmo povsod in vedno našo »Slovensko Stražo«!

— **Stoletnica.** Poleg Miklošičeve in Einspielerjeve stoletnice obhajamo letos tudi stoletnico rojstva nabiratelja slovenskih narodnih pesmi Poljaka Emila Korytko in dr. Matija Preloga, ustanovnika »Slovenskega Gospodarja« in pisatelja Makrobiotike.

— **Politični položaj in Slovani.** »Švicarski katolik«, organ katoliškega Volksvereina v Švici, smatra neprimerno veliki vpliv, ki so si ga pridobile shizmatične države v evropski politiki, kot naravno posledico obžalovanja vrednega nacionalnega

boja, ki ga je začelo lutrovsko in svobodomiselno nemštvo proti katoliški Cerkvi in katoliškim Slovanom. List pravi: Sedaj tožijo, da stoji ves slovanski svet sovražno proti Nemčiji in Avstriji, toda kdo pa ga je v prvi vrsti prisilil k temu? Ali ne Bismarkova pruska politika? Poglejmo le protipoljsko politiko na Pruskem. Politika pred Bismarkom je videla v katoliških Slovanih kointerese in zaveznike proti Rusiji, pozneje pa se je to razmerje izpremenilo. Poljake, kakor tudi druge Slovence so s silo napravili za krvne sovražnike Nemčije. Bismark je postal polubog nemškega liberalizma in vse-nemštva v Avstriji. Njegova politika je postala kánon nemške politične modrosti v Avstriji. Kakor na Pruskem Poljake, so v Avstriji razglasili Čeha, Slovence in Hrvate za sovražnike države in so jih degradirali za manjvredne državljane. Če je hotela kaka avstrijska vlada svojim Slovanom ugoditi in jim dati vsaj nekaj ravnopravnosti, že je prišel iz Berlina migljaj, da nemško-avstrijska zveza kaj takega ne prenese, ali pa so jo, kakor svojčas Hohentwarte vladu, potem zahteve pruskega poslanstva na dunajskem dvoru kratkoma vrgli. — To je bila nova era slovanske politike v Nemčiji in v Avstriji, čisto nasprotna stari nemški politiki. S prijateljevanjem z Moskvicani se je odbilo zapadno in južno slovanstvo. Facit te »nemške« politike je strnitev vsega slovanskega — tudi ruskega — sveta v falango proti Nemcem. Ampak te modre besede iz tujine najbrž ne bodo prepričale gotovih »nadpatrijotov-znanstvenikov«, ki vedo toliko govoriti o življenjskih interesih avstrijske monarhije in jih še danes čisto neženirano istovetijo z nemškimi.

— **Liberalno zasramovanje v svojih uspehih.** Ze nekaj let sem liberalci z največjo sirovostjo napadajo deželni odbor zaradi tega, ker hoče ljudem dobro. Koliko so lagali čez Lampe tove projekte, hujskali ljudi, kovali pritožbe in izkušali z vsemi sredstvi diskreditirati to velikopotezno, impozantno narodnogospodarsko akcijo, ki naj bi bila po nepristranskih izjavi zastopnikov drugih dežel — v z g l e d n a z a v s e a l p s k e k r o n o v i n e ! Liberalci je za kaj takega preneumen. On raje le dalje kakor krt v svojo temno luknjo. Ko je prišel dr. Lampe s svojimi projekti pred vrata Ljubljane in jo vljudo vprašal, ali se hoče udeležiti tega skupnega napredka, se je zastopstvo ljubljanskega mesta postavilo v bojno pozituro in začelo vojsko, ki je bila sicer kratka in kričava, a draga po stroških za ljubljanske davkoplačevalce. In tako je zdaj Ljubljana tepena. K ob r a v n a v i n i p r i š e l n e ž u p a n , n e p o d ž u p a n , s p l o h n o b e n o b č i n . k i o b d o r n i k , l e n e k a j j a k o m l a d i h m e s t n i h u r a d n i k o v . A k o m e s t o s a m o p o l a g a t a k o m a l o v a ž n o s t i n a e n o n a j r e s n e j š i h k o m u n a l n i h v p r a š a n j , t e d a j b o L j u b l j a n a v e d n o — z a d n j a .

— **Knjigovodstveni tečaj v Vipavi.** Obrtno-pospeševalni urad je v Vipavi priredil knjigovodstveni tečaj. Udeležnikov se je toliko priglasilo, da se je tečaj moral razdeliti v dva oddelka. V vsakem oddelku je bilo 24 udeležnikov. Na sv. Jožefa praznik je tečaj zaključil predsednik obrtno-pospeševalnega urada g. Krežar, povdarjajoč namen in pa izobrazbo, katero hoče širiti obrtno-pospeševalni urad. Povdarjal je uspehe, katere so udeležniki dosegli. Ravnatelj obrtno - pospeševalnega urada g. ing. Remec je razložil in govoril o določbah novega obrtnega reda. Udeležene g. Silvester se je zahvalil g. učitelju Železniku za izborni pouk. Ta pa se je zahvalil vsem udeležencem za vestnost, katero so udeleženci kazali pri pouku. — Predsednik se je zahvalil predsedstvu kmetijskega društva za prepustitev dvorane. Po zaključku so se čuli glasovi, naj bi obrtno - pospeševalni urad, kakor hitro mogoče, priredil zopet knjigovodstveni tečaj, ker se oglašajo novi udeležniki.

— **Železniški napadi.** Glasilo na zunanaj objektivnega, v jedru liberalnega Društva jugoslovanskih železniških uradnikov vehementno napada slovensko državnozbornsko delegacijo, ker so baje na progi od Jesenice do Trsta tudi mesta poduradnikov, slug in delavcev zasedena že večini z Nemci. Stvar je gotovo velevažna, toda s takimi splošnimi napadi liberalno društvo, kakor se vidi, ne namerava koristiti stvari sami, ampak udariti le po delegaciji. Glasilo naj se ne širokosti s splošnimi frazami, ampak naj konkretno, slučaj za slučajem, vzdržuje kontakt s poslanci, potem šele lahko pride z napadi.

— **Podružnica Slov. Dijaške Zveze za Gorenjsko** priredi v četrtek dne 27. marca ob 2. uri popoldne prijateljski sestanek z običajnim sporedom. Kraj: Gostilna Grazer na Primorskem pri Kranju.

— **Strašna nesreča pri Kotoru.** Šest vojakov mrtvih, pet nevarno ranjenih. Dne 19. t. m. ob 4. uri popoldne so se ob neki zgradbi pri Kotoru zrušile skale, ki so ne-

ko vojaško lopo zasule. Ob tej nesreči so bili ubiti štirje vojaki pešpolka št. 33 in dva topničarja trdnjavskega topničarskega polka št. 5, nevarno ranjenih je bilo pa pet pešcev. Vojaška oblast je uvedla strogo preiskavo.

— **Nov ravnatelj v Knezovi opekarni na Brdu.** Pišejo nam: Na J. Knezovi opekarni na Brdu pri Viču smo z novim letom dobili novega ravnatelja v osebi g. Jožefa Macula. Novi ravnatelj je vsestransko izvežban in postrežljiv nasproti odjemalcem; dobro pomoč ima pa tudi v gosp. Antonu Kržišniku. Čuje se, da bo g. Macula z domačimi ljudmi delal, kar preje ni bilo. Izučil je že več domačih mladeničev za žgalce opeke. Seveda pa ima tudi g. Macula sovražnike, a to so tisti, ki bolj ljubijo žganje kakor pa delo in razumno sodbo. Gosp. Knez je pametno ravnal, ko je prejšnjega ravnatelja odsvolil; uspehi nove uprave se že kažejo.

— **Nesreča v Lomu.** Konj je udaril na veliki četrtek v trehuh Jožefa Godnova, posestnika iz Loma pri Trzinu, in so ga morali peljati v deželno bolnišnico. Pred nekaj dnevi se je pa ponesrečil na žagi v Zupzah Anton Sorl, ki je doma tudi v Lomu pri Trzinu. — Godnov je danes v deželni bolnišnici umrl.

— **V občini Hrustje pri Kranju,** to je za občine Čirčiče, Hrustje in Prebačevo, dobe najbrž še letos zelo zaželen vodovod. Podaljšal se bo že obstoječi vodovod za okraj in okolico iz Čemšenika. Ravnokar razpisuje deželni odbor dela, in sicer: 1. izkop in zasip cevnega jarka, proračunjena na okrog 15.900 K, 2. dobava cevi, proračunjena na okrog 27.000 K in 3. dobava admaturo, proračunjena na okrog 7000 kron. Ponudbe je vložiti do dne 27. marca t. l. pri vodovodnem uradu v občini Hrustje, okraj Kranj.

— **Razglas.** Na mlekarški šoli na Vrhniki se odpravi sredi aprila t. l. mlekarški tečaj za moške, začetkom junija pa istočasno enak tečaj za ženske. Skupni pouk bo trajal do 15. septembra t. l. Na tečaj se sprejme največ deset učencev in deset učenec v starosti 16—28 let. Stanovanje bo brezplačno za moške na mlekarški, za ženske pa na gospodinjški šoli. Izvenkranjski plačajo takoj pri vstopu: moški 50 K, ženske pa 40 K šolnine. V svrhu pokrta stroškov za hrano, vožnjo itd., kateri načeloma zadenejo udeležence same, pa je določil deželni odbor šest ustanov za moške po 150 K in šest za ženske po 100 K. Prošnje za vsprejem je vložiti pri deželni odboru kranjskem najkasneje do 5. aprila t. l. Priložiti je zadnje šolsko in zdravniško spričevalo. Oziralo se bo pri vsprejemu v prvi vrsti na one prosilce, ki jih priporoče domače mlekarske zadruge. — Deželni odbor kranjski v Ljubljani, 21. marca 1913.

— **V Carigradu se nekaj kuha!** Delajo se namreč priprave za dne 1. aprila t. l. zopet vršče se žrebanje turških srečk, ki pod srečno zvezdo rojenemu naročniku prinese vrečo čistih 400.000 zlatih frankov. Kdor bi si rad naprtil to prijetno breme (okoli 130 kilogramov), naj se požuri, da srečko pravočasno naroči. — Opozarjamo na današnji zadevni oglas »Slov. Straže«.

Cerkveni vestnik.

— **Konferenca sodalitatis za dekanijo Ribnica** v Velikih Laščah bo dne 26. marca.

— **Nov božji grob.** Blejska župna cerkev je dobila Veliki teden zopet nov kras, božji grob. Načrt je izdelal mladi, nadarjeni arhitekt Vurnik (sedaj na dunajskem ces. dvoru), izvršil pa je delo prav mojstrsko kipar Pavlin iz Radovljice. Novi božji grob ima docela obliko oltarja. Dve stopnici in podest vodijo do menze, pod katero leži na zadnji stranici dolbine v reliefu izdelan Kristus. Miren in veličasten izraz v obrazu je posebna lepota tega reliefa. Pred Kristusom gori vrsta enajsternih lučk, ki mečejo svoje žarke skozi običajne barvane kroglice. Na menzi stoji tabernakelj z lepo izrezanimi vratci. Osnovna barva podesta, menze in grba je umazano črna, Kristus bele barve zavrt v zlato tenčico. Za menzo se dviga v višini tabernaklja črna stranica istotako na obeh straneh menze v isti višini dva trioglata črna stebra, ki popolnoma zapirata levo in desno stran menze. Nad zadnjo črno stranico je v sredi nad tabernakeljem belo solnce (okrogla plošča), pred katero stoji Najsvelejše. Od tega solca se razširjajo na vse strani zlati žarki, med katere so opleteni razni drugi lepi okraski in velikonočni motivi. Na obeh stranskih stebrih se dviga nad menzo obok, ki ima zunanjo stran (streho) nagnjeno proti gledalcem. Na strehi plavajo med raznimi okraski angelčki, ki so reliefno izrezani. Prednjo stran oboka tvori venec 23 električnih žarnic. Veličastvo in lepoto dela povišuje pet metrov dolga in dva metra široka preproga, delo g. Ivane Majer z Bleda, istotako po načrtih arhitekta Vurnika. Delo je pri srčno in domače, izdelano od domačih mojstrov, ki prav nič ne zaostajajo za tujimi. Stane 1500 K. Pripomnimo še to, da je vse iz hrastovega lesa delano.

c Misijon v Senožčah je bil od 8. do 16. t. m. Vodili so ga gr.: Eržen, Flis in Pohar, misijonarji družbe Sv. Vincencija Pavlanskega iz Ljubljane. Župljani so se pridno udeleževali govorov in prejeli svete zakramente. Vsi, ki so se udeležili misijona, so tako zadovoljni, da jim je žal, da je že minul. Zele, da bi bil zopet kmalu. Vsi ti so gospodom iz srca hvaležni. Seveda pri nas ne manjka brezvercev. Ti so se jezili na misijon, zabavljali čezenj, odgovarjali druge, da bi se ne udeležili.

Koroške novice.

k Koroški Slovenci, zbirajmo, čuvajmo in hranimo, kar je našega, narodnega slovenskega. — Na predlog deželnega predsednika barona Frieß-Skene so Nemci ustanovili za (celot) Koroško društvo »Heimatschutz«. — Ime samo že oznanja namen društva: zbirati koroške narodne noše, starine in vse posebnosti koroške dežele. Zbirati narodne pesmi in drugo narodno blago, stare spomenike, naravne krasote ohranjevati, paziti na stare šege in običaje in posvečati vso pozornost narodni umetnosti in domači industriji. — Tako Nemci! Kaj pa koroški Slovenci? Tudi mi se moramo vzdramiti iz stoletnega spanja na tem polju, ki hrani za nas toliko lepega, važnega in zgodovinsko pomenljivega. Hitimo, če ne nas bo prehitel grabežljivi sosed. Ustanovimo svoj narodni slovenski muzej za slovensko Koroško v Celovcu! Na delo za narodovo zgodovino!

k Nemški šulerajn je sprejel v slovenskem Korotanu od 1. do 9. marca sledeče prispevke: Bistrica v Rožu 50 K, Železna Kapla 20 K, Timenica 40 K, Beljak 54 K 50 vin., Črneče 3 K 6 vin., torej skupaj 163 K 56 vin. Slovenci, posnemajte in darujte za »Slovensko Stražo«, zlasti slovenske občine in posojilnice po Koroškem naj bi prisloščile na pomoč narodnoobrambenemu delu. — Torej na delo za narod slovenski!

k Deutsche Arbeiterpartei za Koroško — podružnica za okraj Celovec je zborovala 9. t. m. v Celovcu. In kaj so govorili »nemški« koroški delavci na tem shodu? Čujte! »Über die Lohnrückereien der landfremden, südslavischen und romanischen Arbeiter!« Ubogi Dobernik et tutti quanti, ali se vam že res tako tresejo hlačice, da se od tujih delavcev bojite internacionalizacije »des deutschen Sprachgebietes«?

k Pohvaljeni Janezi. Nj. ekselencia feldmarsallajtnant Colerus pl. Geldern je 13. t. m. po končani vojaški vaji posebno pohvalil izurjenost častnikov in moštva ter živahnost 17. pešpolka.

Ljubljanske novice.

Ij Zanimiv odhod ljubljanskega župana po konferenci pri deželnem predsedniku. Supilov »Riečki Novi List«, v čegar redakciji sedaj baje sedi g. Milan Plut, ki je imel s sedanjim ljubljanskim županom ob odhodu Iv. Hribarja z ljubljanskega magistrata zanimivo kontroverzno radi tačasne konference dr. Tavčarja in dr. Trillerja pri deželnem predsedniku, piše: »Ljubljanski sokol bio je propisno prijavio vladi obdržavanje sleta i zamolio dozvolu za obhod. Nekoliko dana iza toga pozvao je predsednik zem. vlade baron Schwarz k sebi dr. Tavčara i dra Trillera, te im je priobčio, da če vlada dovoli slet, ali uz uvjet, da se na isti ne pozovu Srbi i Bulgari. Dr. Tavčar i dr. Triller odgovorili su, da na to nikao nemožu pristati, na što je sledilo riešenje vlade na podnešenu prijavu, da se obdržavanje sleta ne dozvoljava.«

Dr. Tavčar in dr. Triller sta torej imela pred prepovedjo zleta konferenco pri deželnem predsedniku in o tej konferenci napredna javnost izve, da si precej megljeno, šele iz »Riečkega Novega Lista«. Ta javnost je samo nekako skrivnostno izvedela, da sta dr. Tavčar in dr. Triller, predno je vlada izdala svojo prepoved — za 11 dni odpotovala iz Ljubljane. Prepoved globoko zadene tudi gospodarske interese Ljubljane, ljubljanski župan in podžupan pa nimata besede za javen svoj protest, da celo — odpotujeta iz Ljubljane! Voditelja ob takem času zapustita svoje vojaške! Nas bi pa zelo, zelo zanimalo kaj bolj natančnega izvedeti o najnovejši konferenci dr. Tavčarja in dr. Trillerja pri deželni vladi, posebno se zanimamo za — besedilo njunega protesta. Na zdar!

Ij Vprašajte se: »Ali sem voščil svojim prijateljem in znancem vesele praznike na razgledniški »Slovenske Straže«? Hitite ponje v trafike!

Ij Skušnja mešanega zbora za Slomšek - Einspielerjovo slavnost bo prihodnj sredo ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani »Ljudskega Doma«. Prosimo točne in polnoštevilne udeležbe. Obmejni Slovenci tvegajo za ohranitev slovenske zemlje svoje eksistence — žrtvujemo tudi mi nekaj trenutkov za uspeh Slomšek - Einspielerjeve slavnosti! Vsi v sredo k skušnji! — Odbor.

Ij Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana ima dne 26. suša 1913 ob 6. uri popoldne v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani občni zbor.

Ij Moška in mladeniška Marijina družba v Križankih v Ljubljani obhaja praznik Marijinega Oznanjenja velikonočni torek prav tako kot druga leta. Jutranja pobožnost s skupnim sv. obhajilom ob 6. uri, večerni slovesni shod tudi ob navadni uri. Seveda se za obakrat vabijo tudi vsi drugi moški, čeravno niso člani družbe. — Noč ob pol 8. uri se družba udeleži procesije v križevniški cerkvi s prižganimi svečami.

Ij Slov. kat. izobraževalno društvo Selo-Moste-Vodmat vabi k predstavi, ki jo priredi na Velikonočni ponedeljek 24. marca 1913 v dvorani gosp. Josipa Oražma na Selu. — Spored: 1. Petje. 2. Najlepši kinč. Deklamacija. 3. Sirota. Igra v enem dejanju. 4. Najdenček. Igra v enem dejanju. 5. Človeški poklic. Igra v štirih dejanjih. — Blagajna se odpre ob pol 4. uri popoldne. Začetek točno ob 4. uri popoldne.

Ij Simfoničen koncert dunajškega orkestra v Ljubljani. Orkester dunajskih glasbenih umetnikov pod vodstvom dirigenta O. Nedbala priredi prihodnji petek dne 28. marca v Ljubljani koncert.

Ij Gosp. Ignacij Borštnik zapusti gledališče? G. Ignacij Borštnik, ki te dni praznuje 30letnico svojega umetniškega delovanja, je na zagrebškem gledališču doživel tudi marsikaj bridkih ur. Tudi na zagrebškem gledališču se dobé ljudje, katerim so druge stvari več kot resnično umetniško delovanje. Ne motimo e menda, da je tozadevna trpka čustva g. Borštnik izlil v svojo pesem »Spustite zagrinjalo«, katero smo te dni priobčili. Naj podamo le en slučaj čudnega postopanja z g. Borštnikom na zagrebškem gledališču. Na zagrebškem gledališču je že štiri leta intendant, kateremu g. Borštnik ni prirasel na dušo, morebiti zato, ker so g. Borštnika člani gledališča odlikovali s svojim zaupanjem ter ga izvolili za predsednika pokojninskega zaklada in za predsednika gledališke organizacije. G. Borštnik je bil zato lani postavljen pred alternativo, ali prevzame upravo in artistično vodstvo gledališča v Osijeku ali pa da se umakne iz hrvaškega gledališča. Ker intendant doslej ni mogel pri vladi ventilirati vprašanja penzije, ostane g. Borštnik na svojem mestu do 1. julija t. l. Upati je, da bode vlada po pravici uvaževala Borštnikove zasluge za hrvaško gledališče in mu dala dostojno pokojnino. Opomnimo naj še, da o Borštnikovem jubileju vsi hrvaški listi navdušeno pišejo ter slavé Borštnika in njegove zasluge za hrvaško gledališče.

Ij O državni policiji v Ljubljani smo z Dunaja izvedeli, da se na Dunaju v tej zadevi jako počasi obračajo. Za državno policijo je tukajšnja deželna vlada že vse preskrbela in je vse pripravljeno, da bi državna policija lahko pričela poslovati že dne 1. aprila. Zdi se pa, da se zadeva od zgoraj zavlačuje. Glava policijskega ravnateljstva, policijski ravnatelj, še ni imenovan, kar ima za posledico, da tudi drugo osebje ne more biti imenovano. Tudi ministrska naredba, da prične državna policija poslovati z dnem 1. aprila, še ni izšla. V Ljubljani je vse pripravljeno, v Trstu in na Dunaju pa stvar zavlačujejo. Trdi se celo, da so na Dunaju imeli celo neke pomisleke, češ, da je tukajšnja deželna vlada odredila predobre plače policijskim stražnikom, pa ta stvar bo baje ugodno urejena. V sled zavlačevanja pa bo res čudno izgledalo, če bodo stražniki in drugo osebje 1. aprila sem poslali, ko pa za hrano in stanovanja ne bo skrbjeno. Vseh stražnikov bo 170, od ljubljanske mestne policije se jih prevzame 55. Kakor čujemo, se nova policijska nadzornika gg. Geršinič in Turner, ki sta pridružena v Ljubljano iz Trsta, že nahajata v Ljubljani.

Ij Imenovanje. C. kr. finančno predništvo za Kranjsko je imenovalo davčne oficijale gg. Alojzija Klofutar, Franc Lunderja in Henrika Kette za davčne upravnike v IX. činovnem razredu.

Ij Inženir Dragotin Gustinčič odpre dne 1. maja v Trstu kompanijski tehnično pisarno za vsa gradbena, kulturnotehnična in zemljemerska dela.

Ij Koncert »Slovenske Filharmonije«. »Slovenska Filharmonija« priredi v torek dne 25. t. m. koncert pri pogrnjenih mizah v veliki dvorani hotela Union. Dirigira kapelnik g. C. M. Hrazdira. Začetek ob 8. uri zvečer, vstopnina 60 vin.

Ij Trgovstvo. Dne 6. aprila t. l. ob devetih popoldne se bo vršil v veliki dvorani »Mestnega doma« redni letni občni zbor gremija trgovcev.

Ij S ceste. Ko je večeraj dopoldne jezdit po Bleiweisovi cesti hlapec Josip Petelinšek neosedlanega konja, se je konj pred hišo št. 7 splašil in se postavil na zadnje noge. Petelinšek, kateri je vajeti držal v rokah, je konja še bolj potegnil nazaj tako, da sta oba padla in je hlapec prišel z desno nogo pod konja in se težko poškodoval. Petelinška je neki vojniki odpeljal domov.

Štajerske novice.

š Dve veličastni zmagi. Lep piruh naši stranki. Pri Sv. Juriju ob Ščavnici so se vršile dne 17. marca občinske volitve. Štajerčijanci in zakoniti slogaši so želeli dobiti to važno občino v svoje roke. A ostalo je samo pri želji — zmagala pa je S. L. S. V III. in I. razredu so štajerčijanci popolnoma pogoreli. Naša stranka je dobila do 31 glasov večine, štajerčijanci pa samo 10. V II. razredu smo ostali za dva glasa v manjšini, ker trije bojazljivci niso prišli volit. Ta zmaga je tem bolj razveseljiva, ker je ta občina velevažna v ogroženem gornjegradskem okraju. Štajerčijanci so šteli to občino za svojo popolno last. Če bi tukaj slovenski voditelji ravnali tako kot znani Jaka Zemljič v Radencih, bi se naši narodni nasprotniki tu veselili svoje zmage — Iz Črešnjevca pri Slovenski Bistrici poročajo: Naznaniti vam moramo veselo vest. Pri občinskih volitvah smo zmagali Slovenci v III. in I. volilnem razredu. Liberalno - nemčurško čuteči naši nasprotniki pa so zmagali samo v II. razredu. Plesnivi štajerčijanski deželno- in državnozbornski kandidat Ludovik Kresnik je pogorel. Zmagali so katoliško - narodni možje kljub temu, da je bil ves nemčurški tabor od Maribora, Slovenske Bistrice, Ptuj in Poljčan po koncu. »Štajerc« je prinesel dolgozeven članek, a nič ni pomagalo. Vrlo so nam pomagali tudi naši sosede. Slovenski volilci so pokazali, da umejo disciplino in se ne strahijo nemškutarjev. Penzionirani žandar Kresnik gre lahko še enkrat v penzijo.

š G. kr. sodnik — na agitaciji za štajerčijance. Povodom volitve v veliki občini Črešnjec pri Slovenski Bistrici je priskočil nemškutarjem na pomoč znani veliki Nemec, c. kr. sodnik, dr. Feliks Rakovec. Agitiral je za štajerčijance celo meduradnimi urami. Ali si s tem plete Rakovec znabiti stol za svetniško mesto? Rakovec je pristni Nemec; njegov oče je — predsednik liberalne mariborske »Citálnice«. Temu c. kr. sodniku je služil pri agitaciji kot adjutant advokat, tudi »Nemec«, dr. Janeschitz. Pa nič ni pomagal nemškutarjem ne »c. kr.« ne — advokat. Na površju so ostali — Slovenci.

š Ptujski pigmeji proti trializmu. Na zborovanju nemškega vereina za Ptuj in Rogatec je govoril znani dr. Plahki in v svojih izjavah, kakor pravi »Marburgerca«, posebno na široko obdelal vprašanje o trializmu. Smešno je, če se spodnještajerska nemškutarja, ki ne vidi preko ozidja svojih malih nacionalnih gnezd, kar naenkrat povzpne do velike politike in hoče govoriti o trializmu. Še smešnejša pa postane stvar, če so taka politična izvajanja združena s čenčami, kakor jih navadno tvežijo nemškutarskim purgarjem. »Marburgerca« pravi, da je Plahki rekel na shodu, da segajo početki trializma nazaj v Napoleonovo Ilirijo. Anno 1809 še vendar ni bilo dualizma, zato se tudi takrat ni mogla poroditi misel trializma. Ali ne? Če pa Plahki in »Marburgerca« mislita, da je šele Napoleon zbudil med Hrvati in Slovenci zavest narodnega edinstva, se pač zopet motita, kajti narodno čustvo Jugoslovanov je tako staro kot narod in je že v turških bojih 15. in 16. stoletja našlo izraza. Državnopravni sledovi hrvatsko - slovenske zajednice pa segajo nazaj v leto 1712, v hrvatsko pragmatično sankcijo. Spodnještajerskim nemčurjem se pozna, da računajo z možnostjo preobrata vladnega zistema na jugu, zato vidijo že povsod trialistične strahove. Plahkija je groza »panslavistične« državne obrtne šole v Ljubljani, koje »panslavistično dresirani« absolventi bodo preplavili Štajersko in Koroško. Drugi predznak trializma je slovenska obstrukcija v štajerski zbornici, ki hoče baje Spodnje Štajersko odtrgati od Gradca. Edina tolažba nemškutarjev v teh hudih časih je dr. Kukovec, general štajerskih slovenskih liberalcev, ki obsoja obstrukcijo »Kmečke Zveze«, potem štajercijanstvo in seveda nemški »Schutzvereine«. Ptujski pigmeji, kojih metropola Ptuj je po izjavi Plahkija najbolj »nemška« pa tudi najbolj nazadnjaška, upajo, da bodo s temi sredstvi pahnali narodno gibanje Jugoslovanov. Vederemo.

š Liberalci pripravljajo slovensko posest. Pri občinskih volitvah v občini Otiški Vrh, kjer kraljuje kandidat Verdign, so zmagali nemškutarji. Koroški slovenski sosedež zmagujejo, a naši štajerski liberalci pripustijo, da zmagujejo štajerčijanci. To so narodnjaki! Spegljaj se, dr. Kukovec!

š Umorjeni grški kralj Jurij se je med svojim potovanjem večkrat tudi v Gradcu mudil. Ob priliki vožnje z Dunaja v Trst se je vozil z dnevnim brzovlakom južne železnice, ki pride opoldne v Gradec. Nosil se je bolj priprosto, zapustil vlak ter se med kratkim odmorom po peronu izprehajal, na kar je posetil jedilnico kolodvorske restavracije, kjer je imel običajno v juž-

nem kotu sobe določeno mizo za sebe in iz dveh oseb sestojече spremstvo. Po obedu je šel do odhoda vlaka zopet nekoliko na izprehod in potem navadno silno rad kadil. Razen službojučega uradnika ni nihče vedel, da se je mudil na postaji helenški kralj Jurij. Po zunanosti srednje velike slabotne osebe, ki je blagodušno izgledala, ne bi mogel nihče soditi, da je to kralj kake države. Približno pred 10 leti je bival kralj Jurij več ur v Gradcu in si ogledal grad.

š Hudo oboel je štajerski deželni živinorejski nadzornik g. Martin Jelovšek. Radi tega se prekinjejo naznanjeni njegovi shodi.

š Premestitev remontnaborne komisije iz Maribora v Celovec. Čudno je postopanje našega erarja. Slovenskega kmeta hoče vedno huje zapostavljati. Mariborski uradni list namreč razglasa, da se s 1. aprilom premesti zgoraj omenjena komisija iz Maribora v Celovec.

š Iz šole. Na štirirazredni ljudski šoli v Slovenski Bistrici je razpisano mesto učitelja. II. krajevni razred. Prošnje do 15. aprila na krajni šolski svet v Slov. Bistrici.

š Defraudacija v Mozirju. G. Rudolf Pevec iz Mozirja nam poroča k tej notici: Res je, da je gotovi Kovšek posloval v moji poiznanci. Ni pa res, da bi bil poneveril 4000 K ter jih vzel s seboj v Ameriko. Pri sklepu inventure je bil sam navzoč; predložil je račun, ki pa je izkazal večji saldo, ostanek v moj prid, nego je zaslužil. Na podlagi tega računa sem se pobotal z njegovimi stariši. Zadeva je v redu.

š Posvetovalni sestanek glede avtomobilne zveze Celje—Ljubljana se vrši v salonu g. Avg. Vidica (Slapar) v Lukovici v torek, dne 25. marca t. l., ob 4. popoldne. Vabljeni so vsi, ki se zanimajo za to koristno zvezo.

Primorske vesti.

p Notranji minister baron Heinold, ki je, kakor znano, ponesrečil, je popolnoma okreval in se danes pripeljal v Opatijo na odpočitek.

p »Edinost« in postne pridige. Slovenski postni propovednik pri sv. Antonu novem v Trstu, p. Pristov, je pri neki pridigi svaril svoje poslušalce pred pohujšljivimi plesi, ter je ožigosal otroške plese in plese v postnem času, ne da bi koga imenoval. Ta pridiga je pa tako zadela gospode pri »Edinosti«, da so lagali, da je govornik svaril ljudi pred »Balkanom« kot središčem vsega slovenstva tržaškega; trdili so, da uganja na prižnici politiko, in da pokažejo svojem »vernikom«, kako jim je samo za svetost cerkve, se sklicujejo na Bonomellija! Preteklo nedeljo je pa p. Pristov z ozirom na ta lažnjivi napad »Edinosti«, ki je vzbudil veliko ogorčenje med tržaškimi Slovenci, še enkrat ponovil, kar je rekel in temu nasproti postavil lažnjivosti »Edinosti«. Vsa cerkev (ne pretiravamo, če rečemo, da je bilo navzočih do 3000 ljudi, moških in ženskih) bi lahko pričala, da je poročilo »Edinosti« zlagano. Pošten človek bi mislil, da bodan pošten ljudje pri »Edinosti« drugi dan obžalovali svoje pisanje ali vsaj izjavili, da so bili slabo poučeni; saj se to zgodi lahko najpoštenejšemu listu. Ampak ne, honetna »Edinost« ostaja pri svojih trditvah ter pravi: Če je naš list lažnjiv, ker je pisal resnico, kakšen mora biti še le tisti, ki govori s propovednice — neresnico! Če odborniki političnega društva »Edinosti« puste, da piše list take laži in podtikanja, naj se ne čudijo, če bo uprizorila slovenska duhovščina proti »Edinosti« tako gonjo, da bo gospodom šumelo po ušesih. Čudimo se, da si upa spričo takega pisanja še dr. Rybář hoditi prosit okrog naših mož za mir in složno delo. Nismo pisali teh vrstic, da bi zavlačali laži poročevalca »Edinosti«, ker z ljudmi katerih orožje sta hinavščina in zavijanje resnice, ne maramo imeti opravka. Hoteli smo le pokazati zopet enkrat slovenski javnosti, kako »Edinost« vara naše ljudstvo in ga odvrača od cerkve. Slovenske duhovnike sili ljubezen do naroda, da ob vsaki priliki svare ljudstvo pred tako politiko »Edinosti«, pa naj ona zleze na še tako visokega narodnega konja. Da je pa vaše delovanje, gospodje pri »Edinosti«, pogubno za narod, nam spričuje pa tudi izjava enega vaših voditeljev, ki je ob neki priliki rekel, da bi najraje oklofotal prireditelje otroškega plesa, ob drugi priliki pa še rekel nekemu našemu somišljeniku, da naj le duhovniki ustanavljajo Marijine družbe, da bodo rešili mladino, ker je mladina, kar se je zbira krog »Edinosti«, itak že za nič.

p Vlom v vilo nadvojvode Salvatoria. Dne 20. t. m. je poljski čuvaj opazil, da je

bilo vlomljeno v vilo nadvojvode Salvatorja v Sv. Roku pri Miljah. Nadvojvoda Salvator biva zdaj na otoku Malorka. V vili je vse v neredu. Omare in predali so vsi s silo odprti. Škoda ni znana. Pred dvema letoma je bilo vlomljeno v neki vili, ki leži blizu vile nadvojvode Salvatorja.

p Razpisani c. kr. poštni urad. V Cavi na Goriškem je razpisano mesto poštne ekspedienta (III. 6.). Pavšal za poštne službe znaša 504 K. Prošnje je vložiti v teku treh tednov.

p Korporal umrl v zaporu. Neki korporal goriškega 47. pešpolka je umrl v zaporu. V zapor je moral v soboto zvečer, v nedeljo jutraj so ga našli mrtvega. Vojak je pisal na poveljnika pismo, v katerem se je pritoževal radi postopanja z vojaki, menda tudi glede velikonočnega dopusta. Radi tega je moral v zapor in tam je umrl. Baje ga je zadela kap?

p Ustanovitev koraljne brusilnice na Reki. Po posredovanju poslanca Dulibića se je ustanovila družba, ki hoče nabirati v Kvarnerih koralje in jih razpečavati. Družba namerava na Reki ustanoviti koraljno brusilnico. V Neapelju so odposlali več mladeničev, da se nauče brusiti koralje.

Književnost.

* **Dr. Tad. Stan. Grabowski: Słowiański poemat na tle Polském.** (O Księciu Marcinie Sapieży.) Przyczynka do dziejów romantyzmu polskiego wódród Słowian. — Nakładem Towarzystwa Słowiańskiego. Księgarnia G. Gebethnera i sp. — Več o tej za Slovence zanimivi knjigi izpregovorimo v kratkem več.

»Vojska na Balkanu. 13. sešitek tega znamenitega dela, ki tako živo slika boje na Balkanu, je izšel in z njim so zaključeni vojni dogodki na vseh poljih do sklenjenega premirja.

Boji po premirju bodo orisani v posebnem dodatku, ki izide takoj po sklenjenem miru. Obsega tega dodatka in časa, kdaj izide, sedaj še ne moremo določiti, ker ne vemo, kdaj in kako se bo vojska končala. »Vojska na Balkanu« je delo, ki se vsled svoje točnosti in pripovedne zanimivosti ni priljubilo le Slovincem, temveč je celo med našimi vojskujočimi brati na Balkanu samem našlo mnogo zanimanja. Za boljše razumevanje vsebine so tudi krasne slike, mnogi načrti in zemljevidi velikega pomena.

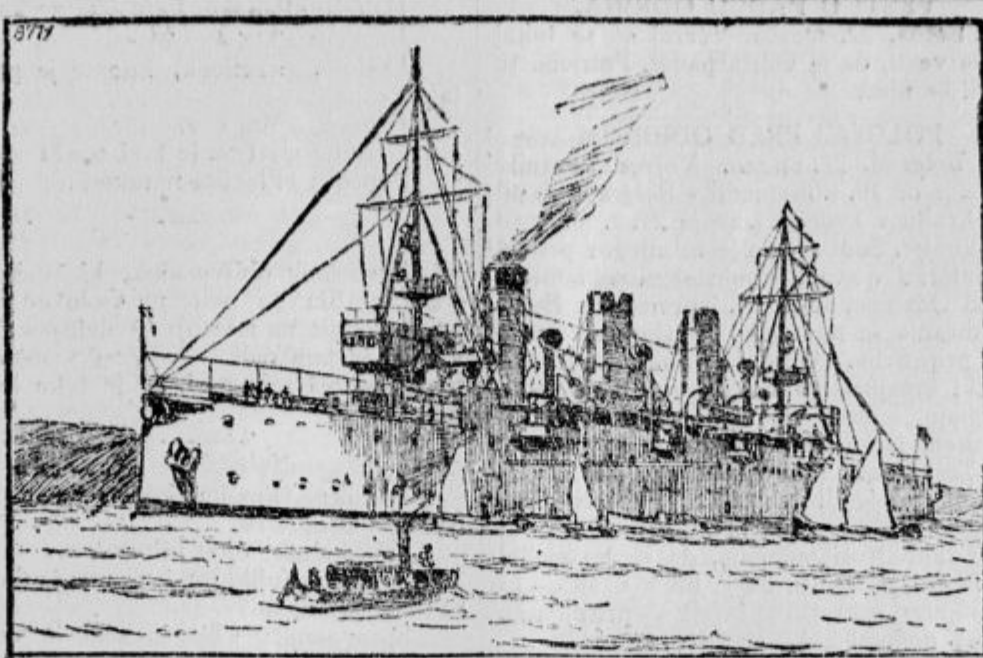
Cena za 13 dosedaj izišlih sešitkov znaša 5 K 30 vin.

Darovi.

Podpornemu društvu za slov. visokosolce na Dunaju so v času od 15. februarja do 14. marca 1913 darovali: po 100 K: Posojilnica v Mariboru in Posojilno in hranilno društvo v Ptuj; po 50 K: Gustav Pi-broutz, tehn. vodja na Dunaju, in dr. Josip Furlan, odvetnik v Ljubljani (del. kaz. stroškov, plačan od g. Antonije Dolenc); 30 K: Posojilnica v Gornji Radgoni; po 20 kron: Dr. Otmar Krajec, mestni fizik v Ljubljani, mestno zupanstvo v Postojni, dr. Rudolf Kobal, c. in kr. pom. zdravnik v Trstu, Miha Gabrielčič, dvorni svetnik, in Josip Tomše pl. Savskidol, c. in kr. gen. major, oba na Dunaju, okrajna posojilnica v Ormožu; po 10 K: Dr. Anton Povšič, višjesodni svetnik v Trstu, dr. Leopold Poljanec, profesor v Mariboru, Ivan Šopić v Konjicah, št. Ferlan, c. kr. voj. rač. svetnik na Dunaju, in Anton Delles, predsednik pom. oblasti v Trstu; 6 K: Rado Posega, svetov. tajnik pri najv. sodnem dvoru na Dunaju; po 5 K: J. Hutter, katehet v Celovcu, dr. Fran Žizek, zdravnik v Gradcu, zupanstvo trga Železniki, Josip Velkavrh, c. in kr. stotnik v Gradcu, in Emil Orožen, c. kr. notar v Kamniku. Skupaj 531 K. — Z iskreno zahvalo za izkazane darove se obrača društveni odbor na množestvilo slovenske denarne zavode in občinske zastope z uljudno prošnjo, da pri sklepanju računov in proračunov ne pozabijo na naše društvo. Darovi naj se pošiljajo na položnice ali na naslov prvega družbenega blagajnika: Dr. Stanko Lapajne, dv. in sodn. odvetnik na Dunaju I., Bräunstraß 10.

Iz slovanskega sveta.

sl Orlovskaja akademija. Kakor poročajo »Našinec«, je Prosejovski »Orle« prvi uresničil idejo za orlovsko akademijo in hče v njej prvenstvo tudi obdržati. Pa mu tudi res gre prvo mesto med moravskimi orlovskimi društvi. Dokaz temu je bila sobotna akademija v gledališki dvorani mestnega doma. Občinstva je bilo vse polno, tako kakor lani. Obširni program je trajal do 11. ure in ni bil le pozorno sprejet, ampak tudi vsestransko odobran. Slavnostni govor je imel namestnik deželne glavarja, poslanec dr. Hruban. Za godbo in petje so skrbeli solista Mach in Gažar iz Olomuca, olomuški moski kvartet in mesni mešani zbor, ki ga je vodil katehet P. Bem. Telovadne točke so se odlikovale po nekaterih novostih: Vaje »Orlic« v belih krilih s kastagnetami, vaje »Orlov« s

Turška oklopnica »Hamidiye«, ki na morju vznemirja srbske transporte.

fleuratom ter skupine na lestvi in bradli. Načelnik »Orla«, Fr. Příkryl, čegar vajenci in vajenke so pokazali tak napredek, je bil počaščen s cveticami, šopki in z viharim ploskanjem. Po akademiji pa se je vršil v dvorani Katoliškega doma koncert ob množestvili udeležbi. Na akademijo je bilo prišlo tudi iz Olomuca, Kromeriza, Vyškova, Tovačeva in od drugod mnogo gostov. — Mi pa kličemo vrlému Prosejovskému »Orlu«: Le tako naprej!

sl Šolski uspehi Poljakov. Kakor zatrjujejo poljski galicijski listi, bo poljska gimnazija v Biali letos meseca septembra podržavljena. Poljska gimnazija v Biali je velikega pomena za šlezjske Poljake, zakaj Biala leži na sami galicijsko-šlezjski meji in s podržavljenjo poljsko gimnazijo bodo edino šlezjski Poljaki mnogo pridobili. Vso akcijo za podržavljenje vodi energično in uspešno Poljsko kolo na Dunaju, ki je pridobilo zgoraj imenovani gimnaziji že od 1. prosinca t. l. sem tako državno podporo, da se bodo z njo lahko krili vsi stroški celih osem mesecev. Kakor je videti, se poljska delegacija na Dunaju kaj vestno trudi za svoje rojake v Šleziji. Češka delegacija pač ne kaže take skrbi in delavnosti za češko šolstvo v Šleziji kakor vse hvale vredna poljska delegacija. Zato pa tudi češko šolstvo v Šleziji kar z mesta ne more.

Scotus Viator na Balkan. Odlični angleški pisatelj, propagator Slovanstva med Angleži, Seaton Watson (Scotus Viator) je na poti v Dalmacijo in od tam na balkansko bojišče, kjer namerava ostati dva meseca. V tem času bo izšla njegova nova knjiga: »Jugoslovansko vprašanje in habsburška monarhija«.

Poljski historik dr. Viktor Czermak preminul. Kakor poročajo poljski listi, je umrl te dni v Krakovu dr. Viktor Czermak, profesor poljske povestnice na vseučilišču Jagiellonskem. Bilo mu je šele 50 let.

Poljski pisatelj umrl. Te dni je preminul v Varšavi priznan poljski pisatelj Valerij Przyborowski v 63. letu svojega življenja. Napisal je veliko vrsto zgodovinskih povesti in romanov in mnogo učenih zgodovinskih del, kakor: »Historia dwóch let«, »Dzieje 1863 roku«, »Przyczyny upadku Polsku« itd., itd.

sl Shod slovaške mladine. Kakor poročajo listi, se bo vršil shod slovaške mladine v dne 16. in 17. velikega srpana v Ogrskem Gradišču.

sl Pogreb dr. M. V. Vujića v Beogradu. 20. t. m. so v Beogradu na državne stroške slovesno pokopali v Reki umrlega srbskega poslanika v Rimu dr. M. V. Vujića in njegovo oprogo. Pogrebu so prisostvovali zastopniki tujih poslanstev, vlade, narodne skupščine, mestne občine, naučne akademije itd. Kralja je pri pogrebu zastopal podpolkovnik Josipović.

Kucovlahi.

Prof. Anton Bezenšek.

Sofija, 9. marca 1913.

Poleg albanskega je danes na dnevnem redu še kucovlaško vprašanje. Pred začetkom vojske in med njo ni nikomur prišlo to drobno pleme na um. Kako bi tudi? Na Balkanu so Kucovlahi znani kot pastirji, ki poleti potujejo s svojimi veliki čredami ovac po planinah, a pred zimo se vračajo nazaj v sela, kjer imajo svoje borne kočice.

Ob podnožju Rodopskih planin sem skoro vsako pomlad s posebnim zanimanjem opazoval te pastirje, kako potujejo v spremstvu svojih žen in otrok na planine.

Ob svetem Juriju se pripravi celo selo za odhod; samo starčki in bolniki ostanejo doma, da varujejo kočice. Najprej poženejo iz sela ovčje čredo, ki šije včasih na tisoč glav. Pred njo gre ali jaha na oslu pastir, ki pozna pota. Za čredo pa jaha na konjih ali hodijo peš možje, žene in otroci. Male otroke, zavite v torbice, drže matere na hrbtu, jahajoč na konju. Konč-

no slede konji, natovorjeni z raznim pohištvom, opravami za mlekarstvo in sotori. To je nepregledna vrsta, ki se vije iz doline proti planini, kjer bo našla namesto zakajene, tesne zimske kočice novo široko stanovanje pod milim nebom v krasni prirodi, kakor se glasi makedonska narodna pesem:

»Moja je kukja (kuća)
zelna bukja (bukva).«

To so pravi »letoviščarji«, ki se bodo navžili od sv. Jurija do sv. Dimitrija (8. novembra) svežega planinskega zraka in bodo živeli tam kot sami svoji gospodarji v bogati prirodi, daleč od hruma in trušča, kateremu se sploh želi umakniti »nižave sine«.

Kakšno življenje imajo ti novodobni »nomadi« v planinah, kako jim uga-ja čist zrak, kako hranilno je ovčje mleko, kako tečen ovčji sir, o tem sem se mogel z lastnimi očmi prepričati, ko so se na jesen vračali ti »letoviščarji« v svoja sela. Tedaj je bil prizor še bolj mičen, kakor pri odhodu.

Vse ovce so dobre reje. Čreda se je povečala za stotine jagnjet. Konji so polni in čili. Tu pa tam skače kako mlado žrebe. A posebno veselje je pogledati otroke, ki imajo rdeča lica kot jabolka. Može in žene izgledajo zdravi in krepki. Sedaj gredo večinoma peš, samo žene z malimi otroci, med katerimi se nekaj ni krščenih, ker v planinah ni duhovnikov, jahajo z veseljem nasmehom. A vsi drugi konji so natovorjeni s sirom, volno, kožami, tkanimi itd., kar se je sploh na planini pridelalo.

To je res idilično življenje, to je življenje v prirodi božji, kakor nam ga opisujejo stari in novodobni pesniki, kakor si ga želi nazaj mnogi oboževatelj »zlate dobe«.

In temu idiličnemu življenju malobrojnega ljudstva na Balkanu hoče sedaj evropska diplomacija staviti zapreke. Ne boste več, vi Kucovlahi, hodili svobodno od planine do planine, tako se jim diktira iz znanih državnih krogov srednje Evrope, ampak se boste »stabilizirali«, veliki Albaniji s cerkveno in šolsko avtonomijo »inkorporirali« in tako deležni postali vseh dobrot »moderne« države.

Kaj bi pač rekel kakšen Kucovlah, ako bi izvedel o teh »blagih« namenih evropske diplomacije, ki ima tako nežna čuvstva do najmanjšega med narodov?

On bi se predvsem lepo zahvalil na tako nežni brigi in bi dostavil, da mu je najljubše, če ga puste v miru pri njegovih ovcah.

To je narod pastirjev. A diplomacija ga hoče po vsej sili pripraviti, naj bi zanjo kovanje zbiral iz balkanske žerjavice, češ da se na to kot pastir dobro razume.

Rumunski minister Taki Jonesco je rekel v Londonu, ko so se vodili dogovori o rumunskih pretencijah, da je v Makedoniji več kot 400.000 Kucovlahov. (To sicer ni res, kakor bomo v sledečem dokazali.) In dostavil je, da so oni »najkulturnejši element« v Makedoniji, ki je baje dal Rumuniji, Grčiji, Srbiji in Bulgariji znamenitih državnih mož.

Kar se tiče poslednje trditve rumunskega ministra, je v njej nekoliko istine. A dotični »državni možje« so postali to v oni sredini, v onem mestu, kjer so se njih očetje kot trgovci naselili, v onih srbskih ali bulgarskih solah, kjer so se zajedno s Srbi in Bulgari učili. Da so Kucovlahi kot ljudstvo prirode bistre glave, tega jim nikdo ne oporeka. Posebno kot trgovci so dobri in natančni v računih. Na Balkanu jim pravijo »Cincari«, po številki »cinc« (cinque) pet, kar je jako pomenljivo.

Koliko bistrih in učenih glav pa štejejo na primer Slovinci, koliko državnih mož so oni že dali Avstriji? Število Slovencev je vsaj 4- do 5krat večje od Cincarov, pa vendar se za njihove pravice nikdo ne zmeni, če jih še tolikrat tirjajo.

Ko bodo Slovinci videli, kako se brigajo sedaj evropski državniki za Cincarije in kako nežno skrbijo za nje evropska diplomacija, bodo po pravici mogli zavidati »najmanjšemu med narodi« in resno vprašati, kdaj se bodo tudi njim vremena zjasnila.

Kako je pravzaprav s številom onih prebivalcev v Makedoniji, ki se imenujejo Kucovlahi, »Cincari« ali »Aromuni«?

A predvsem je vprašanje: ali je v Makedoniji najti kje kompaktno naselbino Kucovlahov?

V Bukareštu odgovarjajo: da! A ne morejo povedati nobenega okraja, kateri bi bil naseljen s Kucovlahi.

V Sofiji pa vedo dobro, da v vseh 48 okrajih, na katere je razdeljena Makedonija, ni nobenega čisto kucovlaškega okraja; a niti polovice prebivalcev te narodnosti ni v nobenem okraju.

Kakor v Sofiji, tako vedo tudi v Atenah in v Beogradu, da so Kucovlahi raztreseni po raznih vaseh in mestih v Makedoniji; ampak nikjer ne predstavljajo kompaktne gručice in nikakor ne dosegajo one številke, katero trdi minister Taki Jonesco in njegovi rumunski prijatelji.

Ni dovolj, da človek nekaj trdi, on mora znati isto tudi dokazati. Ta dokaz so ostali Rumunci do danes dolžni, a nasprotni dokaz podajajo te dni bulgarski etnografi v »Cerkovnem Vestniku« na podlagi zanesljivih statističnih podatkov.

Za obče število prebivalcev v Makedoniji dosedaj ni točne statistike. Najmanj jih je našel pisatelj knjige »Une Confédération orientale« (Pariz 1905), ki piše pod pseudonimom Un Latin: 1.800.000 duš. A največ Gaston Routier v svoji knjigi »La Macédoine et les puissances« (Pariz 1904): 3.148.000.

Vzemimo najmanjši število, katero je rumunskega izvora, kakor se tukaj opravičeno misli. Isti pisatelj (Un Latin) pravi, da je Makedonija od leta 1900 do 1905 izgubila jako mnogo prebivalcev. On deli prebivalstvo v Makedoniji na sledeče narodnosti:

Turki 300.000.
Rumuni (Kucovlahi) 375.000.
Albanci, mohamedani 200.000
Albanci, kristjani 100.000.
Bulgari 450.000.
Srbi 50.000.
Grki 250.000.
Zidi 100.000.

Kakor je razvidno iz tega, predstavlja Taki Jonesco večje število kakor pa rumunski učenjak Latin, ki pa je še sam znatno pretiraval, kar sledi iz sledečih podatkov:

Ako imajo Grki, katerim Latin priznava 250.000 duš, dva čisto grška okraja v Makedoniji — Kasandrijski in Kožanski — in tri okraje, kjer so Grki v večini — solunski, berški (Karaferia) in naselniški; ako Bulgari, katerim isti avtor priznava 450 tisoč duš, imajo 23 čisto bulgarskih okrajev in 16 takih, kjer so v večini, tedaj nastane vprašanje: kako je mogoče, da nimajo Kucovlahi, katerih je po Jonescu skoraj enako število z Bulgari in skoraj dvakrat več kot Grkov, — nobenega okraja v Makedoniji, niti takega, kjer bi bilo njih vsaj polovica ali tretjina?

V Makedoniji tudi ni nobenega mesta ali trga s čisto kucovlaškim prebivalstvom, izvemši trg (patanško) Kisuvo v kosturskem okraju, kjer je 960 hiš samih Vlahov.

Kakor po mestih in trgih tako tudi v okrajih, kjer je kaj Kucovlahov, so ti v taki manjšini, da se skoraj gubijo. Za primer naj služijo sledeča mesta:

Mesto Solun 800 bulgarskih, hiš, 4600 grških, 140 kucovlaških.
Mesto Bitolj 3050 bulgarskih, 20 grških, 1140 kucovlaških.
Mesto Ser 517 bulgarskih, 9221 grških, 276 kucovlaških.
Mesto Ohrid 1618 bulgarskih, — grških, 132 kucovlaških.
Mesto Kumanovo 1718 bulgarskih, 5 grških, 30 kucovlaških.
Mesto Nevrokop 408 bulgarskih, 12 grških, 34 kucovlaških.
Mesto Drama 86 bulgarskih, 300 grških, 60 kucovlaških.
Mesto Kožani — bulgarskih, 500 grških, 120 kucovlaških.
Mesto Kostur 80 bulgarskih, 400 grških, 14 kucovlaških.

Se bolj so pa raztreseni Kucovlahi po okrajih. Izmed vseh 48 okrajev v Makedoniji je 22 takšnih, kjer ni niti ene kucovlaške hiše. A v drugih okra-

jih se nahaja samo po nekaterih selih kakšna kucovlaška hiša.

Te številke govore jasno, da je število Kucovlahov znatno manjše od ene tretjine milijona.

Važno je tudi vzeti v poštev šole omenjenih treh narodnosti v Makedoniji in jih primerjati med seboj po številu.

Bulgarskih ljudskih šol v Makedoniji je 764, grških 607, a kucovlaških samo 45.

V obče rečeno, imajo Kucovlahi v Makedoniji 12.067 hiš, 45 šol in 5 cerkev. Te hiše, šole in cerkve so raztresene po petih okrajih (sandžakih), v 23 okrajih in 29 mestih Makedonije.

Torej nimajo Kucovlahi v nobenem okraju kompaktne naselbine, ampak so razdrobljeni in razskropljeni po raznih delih Makedonije. Oni nimajo nikjer svojega kulturnega središča, v katerem bi po številu prekosili druge narodnosti, ali bi dali dotičnemu okraju ali mestu svoj etičen lik.

Rumunija pa dela šum pred celim svetom z »ogromnim« število Kucovlahov, njihovih šol in cerkev. Za ono peščico šol in cerkev zahteva »šolsko in cerkveno avtonomijo«, a za sebe — teritorialno kompenzacija.

Tukaj je pač res — kakor pravijo Nemci — »Viel Lärm um nichts«.

Telefonska in brzojavna poročila.

ZBOROVANJE HRVATSKE STRANKE PRAVA IN HRVATSKO-SLOVENSKEGA EKSEKUTIVNEGA ODBORA.

Opatija, 22. marca. Zborovanje Hrvatske Stranke Prava in Hrvatsko-slovenskega eksekutivnega odbora se vrši 27. in 28. t. m. v Opatiji v hotelu »Stefanie«.

× × ×

STOPNJEVANJE AVSTRIJSKIH KORAKOV V CETINJU.

Dunaj, 22. marca. Avstro-ogrski poslanik baron Giesel, ki se je zaradi neke operacije mudil v Berlinu, je dospel večeraj na Dunaj in konferiral z grofom Berchtoldom, nakar je takoj odpotoval v Cetinje. — O novem koraku Avstro-Ogrske poroča »Reichspost«, da bo bolj energičen nego prvi, da pa podrobnosti še niso ugotovljene. »Neue Freie Presse« je izvedela, da je Avstro-Ogrska svoj drugi korak že storila. Ta korak je energičnejši nego prvi. Ako Črna gora zopet določno ne odgovori, se bodo vsi nadaljnji koraki Avstro-Ogrske stopnjevali, in sicer hitro drug za drugim. Izpočetka se bo Avstro-Ogrska prizadevala rešiti vse diplomatskim putem, če ne bo šlo tako, nastala bo popolnoma nova situacija. Avstro-Ogrska ne bo odnehala, Glavno, za kar se ji gre, je, da se vsemu civilnemu prebivalstvu dovoli odhod iz Skadra.

ITALIJA JE PRIPRAVLJENA, NE NAMERAVA PA NOBENEGA KATASTROFALNEGA KORAKA PROTI ČRNI GORI.

Rim, 22. marca. Oficijozni »Popolo Romano« piše: Zahvaljujemo veseliti, ki so v Londonu sklenile opozoriti Črno goro in Srbijo, da bo o Skadru odločila Evropa. S tem korakom je postala eventualna intervencija Avstro-Ogrske brezpredmetna. Ni res, da bi se bil med Avstrijo in Italijo sklenil kak dogovor glede skupne akcije proti Črni gori, res pa je, da se vsa laška mornarica nahaja v polni vojni pripravi, to pa zato, da se na drugi obali Adrije ne zgodi ničesar, kar bi bilo proti interesom Italije.

GENERALNI NASKOK NA SKADER.

Belgrad, 22. marca. Privatno se poroča, da je iz Soluna odšel zadnji transport srbskih čet pred Skader. Ko ta dospe pred Skader, se začne generalni naskok. Naskok se torej izvrši začetkom prihodnjega tedna. Srbska artiljerija je izredno močna. Srbi so se zavarovali tudi proti eventualnemu napadu od morske strani.

VPRAŠANJE DJAKOVICE.

Peterburg, 22. marca. »Novo Vreme« piše, da je Anglija zadnji čas poizkusila doseči med Avstrijo in Rusijo kompromis, ki se pa ni posrečil, ker grof Berchtold noče glede Djakovice odnehati, dasi je Rusija pripravljena Skader dati Albancem. Rusija je že toliko odnehala, da ne more absolutno ničesar več, da ne izgubi svoje pozicije kot prva slovanska država. Zato pušča Rusija rajši še skadrsko vprašanje odprto.

RUSIJA IN ČRNA GORA.

Peterburg, 22. marca. Zadnji ministrski svet v Carskem Selu se je pečal z avstrijsko-črnogorskim konfliktom. Udeležili so se ga tudi najvišji vojaški faktorji.

FRANCOZI OPTIMISTI.

Pariz, 22. marca. Oficijelni krogi opozarjajo na to, da se med Rusijo in Avstrijo vrše pogajanja zaradi Čadra v koncilijantni obliki dalje in da utegnejo kmalu dovesti do ugodnega rezultata.

× × ×

VESTI O PADCU ODRINA.

Sofija, 22. marca. Včeraj so se tukaj širile vesti, da je Odrin padel. Potrjene te vesti še niso.

POLOŽAJ PRED ODRINOM.

Belgrad, 22. marca. Vojvoda Putnik, ki se je od 19. t. m. mudil v Belgradu in bil pri kralju v avdijenci, se je 21. t. m. vrnil v Skoplje. Sodi se, da je bil njegov prihod v Belgrad v zvezi s položajem na bojišču. Pred Odrinom se ni nič izpremenilo. Bombardiranje se nadaljuje, naskok se pa še ne pripravlja. Glasom privatnih poročil Turki brezmiselno tratijo municijo; veliko streljajo, a brez cilja in brez uspeha. V srbskem taboru pred Odrinom so mnenja, da Turki zato toliko streljajo, da bi vsaj nekoliko dvignili duha turških čet. Na drugi strani se pa zopet meni, da Šukri paša zato tako troši municijo, da se bo mogel kasneje izgovarjati, da je bil k udaji — ki se najbrže v kratkem izvrši — prisiljen že vsled pomanjkanja streljiva.

BALKANSKA ZVEZA BO MIROVNE PREDLOGE VELESIL SPREJELA IN NE PRIPISUJE AVSTRIJSKO-ČRNOGORSKEMU KONFLIKTU NOBENE VAŽNOSTI.

Sofija, 22. marca. Velesile izročile balkanski zvezi noto, tičočo se mirovnih pogojev, v dveh ali treh dneh.

Balkanska zveza je v glavnem voljna predloge velesil sprejeti.

Zadnja zmaža Bulgarov pri Čataldži, kjer je bilo pet turških divizij poginanih nazaj, je dokazala, da so Turki za ofenzivo popolnoma nesposobni. Morebiti kapitulira še Odrin, sicer pa je vseeno.

Vestem o ostrem konfliktu med Avstrijo in Črno goro se ne pripisuje posebna važnost, ker imajo glede Albanije govoriti vse velesile.

× × ×

SRBI ZA LAHE.

Belgrad, 22. marca. V torek se je v Prizrenu vršil banket, na katerem je general Janković napil laškemu konzulu in podaril ozke zveze, ki vežejo Srbijo in Italijo vsled skupnih interesov v političnem in gospodarskem oziru. Po banketu je spremila laškega konzula domov vojaška godba.

SRBSKI PRESTOLONASLEDNIK PRI POGREBU GRŠKEGA KRALJA.

Belgrad, 22. marca. Vsa javnost se živo bavi s tragičnim dogodkom v Solunu. Listi izredno simpatično pišejo o pokojnem grškem kralju. Po mestu vise raz hiš številne črne zastave. Pri pogrebu bo srbski dvor zastopal sam prestolonaslednik Aleksander.

× × ×

VSESOKOLSKI ZLET ZOPET DOVOLJEN?

Praga, 22. marca. »Samostatnost« poroča, da je vlada na intervencijo dr. Rybářa vsesokolski kongres v Ljubljani zopet dovolila.

((Ta vest je malo neverjetna, ker rekurz baje še ni šel iz Ljubljane. Opomba uredništva.)

× × ×

ALEKSANDRIJA POSTANE VOJNA LUKA.

Atene, 22. marca. »Embros« poroča, da namerava Anglija preurediti Aleksandrijo za vojno luko. To se smatra za znamenje, da namerava Anglija zapustiti otok Ciper.

NOVO FRANCOSKO MINISTRSTVO.

Pariz, 22. marca. Barthou je predložil Poincaréju sledečo ministrsko listo: Barthou, predsedstvo in nauk; Ratier, justica; Pichon, zunanje zadeve; Dumond, finance; Etienne, vojska; Baudin, mornarica; Thierry, javna dela; Massé, trgovina; Clementel, poljedelstvo; Cheron, delavstvo; Morell, kolonije. Kandidati so se glede novih šolskih postav, volivne in davčne reforme in triletno vojaške službe že popolnoma sporazumeli.

ADMIRALOVA SOPROGA OSUMLJENA UMORA.

Boston, 22. marca. Soprogo pred nekaj dnevi umrlega admirala Eatona, ki se je udeležil kubanske vojne, so zaprli, ker je na sumu, da je zastrupila svojega moža. Pokop admiralovega trupla so preložili, da zdravniki doženo vzrok smrti.

SAMOUMOR.

Madrid, 22. marca. Tu se je v norosti ustrelil mehiški konzul Gamboa.

VIHARJI.

New-York, 22. marca. Na zapadni obali Amerike so veliki viharji porušili veliko hiš in veliko prebivalcev ubili.

SMEŠNICE.

Šparovec se pripelje po južni železnici v Ljubljano in vpraša izvoščeka: »Koliko plačam od kolodvora do gostilne?« Pri pijani žabi? — »Dve kroni, zlahtni gospod.« — »Hvala lepa. Hotel sem le vedeti, koliko prihranim, če grem tja peš.«

Učitelj: »Pepček, koliko je 3×4 ?«

Pepček: » $3 \times 4 = 21$.«

Učitelj: »Teliček, kdo te je pa učil tako?«

Pepček: »Moj oče.«

Učitelj: »Kaj pa je tvoj oče?«

Pepček: »Placilni natakak.«

Trebušnik obišče sina, ki študira na Dunaju. Sin ga pelje na Golovec in mu pravi (kazoč na mesto): »Glej, oče, kako krasno je tam doli.« — »Vrag vendar, kaj me pa vodiš sem gori, če je tako krasno tam doli.«

Potnik: »Prosim, koliko je od Ljubljane do Gradca?«

Sprevodnik: »200 kilometrov.«

Potnik: »Koliko pa je potem iz Gradca nazaj v Ljubljano?«

Sprevodnik: »Tja in sem je vendar enako. Ali me hočete imeti za norčaka?«

Potnik: »Pri vas je torej tja in sem enako! Pomislite le; od sobote do nedelje je en dan, od nedelje do sobote pa šest dni!«

Ahacelj: »Čudno, če pijem zvečer črno kavo, ne morem spati.«

Behacelj: »Pri meni je pa ravno nasprotno, če spim, ne morem piti črne kave.«

ŠOLSTVO.

Razpis učiteljskih služb. Na tri-razredni deški meščanski šoli v Postojni s slovenskim učnim jezikom je stalno popolniti izpraznjeno učno mesto za matematično-tehnično strokovno skupino. S tem učnim mestom je združena letna plača 1800 K, oziroma 1600 ali 1400 K, dalje ima strokovni učitelj pravico do šest starostnih doklad po 10% letne plače. — Prošnje do 10. aprila. — Na dvorazredni ljudski šoli v Ratečah na Gorenjskem (šolski okraj Radovljica) je razpisana služba drugega učitelja s postavnimi prejemki in naturalnim stanovanjem. — Rok 6. april. — Krajni šolski svet in drugi naročniki »Sloven. Učitelja«, ki so dobili nedavno opomine radi zaostale naročnine, pa se blagohotnemu opominu niso odzvali, niso dobili tretje številke, ki je pravkar izšla. Dotičnim bi bilo želeli malo več pozornosti za učiteljsko in katehetsko organizacijo! Upravišstvo.

* Dom in Svet. Vsebina 4. zvezka: Ko je gorela grmada... Spomin na Turke. Spisala Lea Fatur. (Konec.) — Kralj. Zložil M. O.—a. — Njiva. Slika s Krasa. Spisal dr. J. Česnik. — Romanca o skrbu. Zložil Jos. Lavrenčič. — Friderik Ozaman. Ob stoletnici. Piše Andr. Kalan. — S poti. Piše Izidor Cankar. (Dalje.) — Žalostna pesem. Zložil Jos. Lavrenčič. — Drama na južnem tečaju. Spisal dr. Vinko Šarabon. — Razvoj novejšje slovenske pisave pa Levčev pravopis. Spisal dr. A. Breznik. — Tristolnetnica Romanovih. Spisal dr. E. Lampe. — Književnost. — To in ono. — Slike: Velikonočna vinjeta. — R. Gebhard: Bogati mladenič. — A. Štefic: Študija za Kristua v grobu. — Na potu k Sv. Ambrožu pod Križko planino. — A. Štefic: Jobova glava. — Vladimir Spasovič. — Nadškof grof Adam Sapieha. — A. Štefic: Molitev. — Oljska gora. — Mihael Fedorovič Romanov. — Peter Veliki. — Katarina II. — Aleksander I. Pavlovič. — Pogled na Moskvu. — Katedrala Vazilija Blaženega. — Vhod v Dardanele. — Ulica v Odrinu. — Viceadmiral A. Haus.

Razne stvari.

— Katoliški šohd avstrijskih Nemcev se vrši dne 15. do 17. avgusta v Lincu.

Odlikovani francoski redovniki in redovnice. Francoski uradni list je nedavno priobčil imena onih oseb, katerim je bil za posebne zasluge podeljen križ častne legije. Med odlikovanci sta tudi misijonarja Lobry in msgr. Budes de Guebriand, ki deluje na Kitajskem kot apostolski vikar v Tien-Cangu. Med velikim številom odlikovanih bolniških strežnic je 80 odstotkov katoliških redovnic, ki jim je republikanska vlada priznala to visoko odlikovanje za njih požrtvovalno delo na polju krščanske ljubezni. To so tiste usmiljene sestre, ki jih drugače francoska vlada iz domovine izganja.

Podaljšan moratorij v Srbiji. Iz Belgrada se 21. t. m. poroča, da je moratorij za tri mesece podaljšan.

Strašen požar v Newyorku. V neki tvornici, kjer se parlim izdeljuje, je izbruhnil 20. t. m. strašen požar. Nastala je panika. Nad 100 deklic so ognjegasci po lestvah rešili. Več oseb je več ali manj nevarno ranjenih.

Nemcev so ob ljudskem štetju 1910 našli v Avstriji 9.950.266, pomnožili so se za 8,8%, medtem ko se je vse prebivalstvo

pomnožilo za 9%. Splošno se je število Nemcev v donavskih in alpskih deželah kakor tudi na jugu izvemši na Kranjskem pomnožilo, v sudetskih deželah, v Galiciji in Bukovini je pa število Nemcev padlo. Na Kranjskem znaša nemški primanjkljaj 0,2%, na Štajerskem se je pa število Nemcev povišalo za 1,8%, na Koroškem za 4%, v Trstu za 0,3%, na Goriškem za 0,3%, v Istri za 1,2% in v Dalmaciji za 0,1%. Padlo je pa število Nemcev na Češkem za 0,5%, na Moravskem za 0,3%, v Šleziji za 0,8%, v Galiciji za 1,8%, v Bukovini za 0,8%.

15milijonska najdba v ekspresnem vlakcu. Ko se je pripeljal v Pariz severno-južni ekspresni vlak, so v I. razredu našli ročno torbico, v kateri se je nahajal na ime Henri Rossy izgotovljeni ček za 15 milijonov banke za trgovino in industrijo v Berlinu na laško banko. Lastnik čeka, ki ni znan, se še ni javil.

Obupen čin matere. V Bernu je s plinom neka mlada žena zastrupila sebe in svoje tri otročice v obupu, ker jo je njen mož zapustil.

Prodaja bolne perutnine v budimpeštanski tržnici. Policija je dognala, da so v budimpeštanski tržnici prodajali bolno perutnino. Dve prodajalki so zaprli.

Živ pokopan. Ko so v Szatmaru prekopavali pred letom umrlega kmeta Gyrka, so dognali, da je bil Gyrko živ pokopan. Kostenjak je bil obrnjen in nesrečnež je v smrtnem boju pod zemljo strgal v obupu obleko.

Spomenik izumirajočim Indijancem postavijo v Newyorku. Stal bo tik ob morju na najvišji točki Staten Islanda, to je na gričku pri Wadsworth-fortu, tako da bo tujcu takoj padel v oči, kakor pada spomenik Svobode. Visok bo 165 čevljev; od tega odpade 90 čevljev na stavbo, v kateri bo urejen indijanski muzej. Vrh stavbe pa bo stal 75 čevljev visok kip Indijanca, ki z desno roko daje znamenje miru po indijanskem načinu. Koncem minolega meseca so slovesno položili temeljni kamen za spomenik; k tej slovesnosti so povabili indijanske poglavarje, ki so vsi prišli v svojih divjeslikovitih prazničnih nošah. Bilo je 33

Vsaka razumna varčna gospodinja uporablja samo to sladno kavo

Sprejme se krojaški pomočnik

pri F. Milanu Poljanšek Dol. Logatec.

928

Prodajalka kuharica in hlapec

929

se sprejmo takoj za zunanje podjetje. Naslov pove upravišstvo »Slovenca« pod števil:

„929“.

Proda se še dobro ohranjen

926

pralni stroj

Naslov: Rimska cesta št. 2. II. nadstr.

mož; nobeden izmed njih ni bil izpod 70 let, nekateri že tudi čez 80, toda vsi so se držali krepko in mogočno kakor možje najboljših let. Vse jih je občudovalo. Na vsakem je bilo lahko spoznati, da se je svoj čas ukvarjal z usodnim tomahavkom in skalpiral »bledi obraze«, o čemer tako živo pripovedujejo znane indijanske povesti. Trojica poglavarjev so bili celo voditelji zadnjega velikega klanja, ki so ga »rdečkovi« uprizarili med »bledimi obrazi«. To je bil znani naval na generala Custerja v Montani dne 24. junija 1876., ob katerem so indijanci generala in 264 njegovih vojakov na kosce razsekali. 80 letni »Sijaj meseca«, ki je to klanje zasnoval, je bil tudi navzoč pri slavnosti; poleg njega je stal »Rdeči oblak«, ki je istotako sodeloval v nešteti spopadih z belokožci. »Samotni volk«, »Enoperec«, »Medvedji duh«, »Orel lepega glasu« in drugi poglavarji tako lepo zvanečih imen so s svojo navzočnostjo krasili slavnostni sprevod. »Rdeči otroci velikega duha« so se že davno sprijaznili z dejstvom, da »bledi obraz« vlada deželo njih očetov in žive sedaj mirno in zadovoljno na svojih rezervacijah; vlada jih v vsakem oziru ščiti in podpira. Kot tolmač njihovega mišljenja je pri navedeni slavnosti nastopil »Rdeči sokol«, dedni poglavar rodu Ogalla-Sioux; rekel je med drugim: »Jaz ne morem iti po potu bledih obrazov, toda moji otroci in vnuki so si uredili življenje po njihovem zgledu. Zadovoljen sem s tem, ker vem, da je Veliki duh dal deželo našim belim bratom. Naše bitje pripada prošlosti. V znamenje, da jaz in moji prijatelji priznavamo novi red brez vsakega srda, smo prišli sem in jaz razvijam tu zvezdnati prapor, ki smo ga tolikrat videli v rokah vojakov, ki so se borili proti nam. Podajam roko velikemu belemu očetu!« S temi besedami je sivi poglavar prijel roko bivšega predsednika Tafta, ki je z zastopniki vlade prisostvoval slavnosti. Pri obedu, ki so ga priredili na čast indijanskim poglavarjem, ni bilo »ognjene vode«, kajti vlada je najstrožje prepovedala prodajo špirituoznih pijač indijancem. Kasneje so poglavarjem razkazali znamenitosti Newyorka; najbolj so jih zanimala »zračna pota«, kakor so krstili nadcestne železnice. »Nikoli nisem mislil,« je menil eden poglavarjev, »da bi se na svetu toliko »bledih obrazov«, da bi se ne dali spraviti v večjo ulico!« — Rodman Wanamaker, član znane trgovske rodbine, je posvetil spomenik indijancem kot »izumirajočemu plemenu«. Toda proti temu izrazu je protestiral indijanski urad v Washingtonu, češ, da indijanci ne izumirajo več, marveč se množe. Leta 1890. je znašalo število vseh indijancev v Zedinjenih državah 423.000, 1900. leta 270.000, a 1911. leta pa 305.000.

Iz Avstrije v Nemčijo se je odposlala večja denarna vsota, s katero se pokrijejo stroški naročil pri tvrdki Krupp in v Nemčiji naročeni podmorski čolni naše mornarice.

Rumunska kraljica Elizabeta, ki je bila na obeh operirana, je popolnoma ozdravela. Čez nekaj tednov operacijo ponove.

Nesreča na artiljerijskem vežbališču pri Curihu. Na artiljerijskem vežbališču Frauenfeld so se 12. t. m. splašili štirje konji, ki so peljali top. Desetnik Buchel je padel z voza, kolesa so šla čezenj. Črepinja je zdrobljena. Buchel je mrtev, en rekrut pa nevarno ranjen.

Zakaj je usrelil desetnik častnika? Preiskava, ki jo je vojaška oblast uvedla proti rezervnemu desetniku Pačaczu, ki je, kakor znano, ustrelil nadporočnika Šrameka 13. pešpolka, je dognala, da je Pačacz Šrameka zahrbtno zato ustrelil, ker ga je pri povratku od vaje častnik ukoril, ker se je Pačacz upijal.

Viharji v Sredozemskem morju. Več mesecev sem divja ob maročanskem obrežju strašen vihar, ki zelo ovira morskoplovbo.

Konec pustne šale v Strassburgu. Znan Wolter, ki je, kakor znano, s ponarejeno brzojavko alarmiral posadko v Strassburgu, je bil 21. t. m. izročen blaznici v Stefelsfeldu.

Kako nastane iz drevesa časopis. Neki ravnatelj papirnice je napravil zanimiv poskus, v katerem času bi bilo mogoče napraviti iz debela časopis. Zjutraj ob 7. uri 35 minut je dal posekati tri drevesa. Lubje so debelom vzeli in les pripeljali v tovarno. Les so izpremenili v papirno maso do 9. ure 34 minut. Takrat je bila papirna pola gotova. Z avtomobilom so pripeljali papir v tiskarno. In ob 11. uri zjutraj so ljudje že na tistem papirju brali najnovejše novice. Torej je bilo treba le tri ure in 5 minut, da se je časopis napravil iz materije dreves, na katerih vejah so zjutraj še ptički prepevali. Svet res hitro napreduje!

Nerodno ime nove zvezne prestolnice v Avstraliji. V Avstraliji zgradi novo pre-

stolno mesto tamošnjih zveznih držav in nedavno se je slavnostno proglasilo ime nove prestolnice. Krstili so jo za Canberra, kar je vzeto iz jezika avstralskih urojenec, kakor ima tudi kanadska prestolnica indijansko ime Ottawa. Sedaj je pa neki avstralski učenjak dognal, da Canberra ne pomenja nič drugega kakor — smeječi ose! Vsekakor malo nerodno ime, ki naj velja kot zadnje maščevanje urojenec nad belokožci.

Odvetnik saškega kralja izginil. V Draždanah je nenaadoma zmanjkalo kraljevega odvetnika Körnerja, ki je zastopal kralja v aferi Montignoso. Najbrže gre za samoumor.

Mažarska igralska strast. Minuli teden sta v nekem dunajskem hotelu igrala bakarat dva mažarska aristokrata; šlo je za velikanske vsote. Do 3. ure zjutraj je eden igralcev dobil 2.700.000 kron. Igrala sta naprej in z menjajočo se srečo je igralec, ki je doslej izgubljal, priigral svojo skoro trimilijonsko izgubo nazaj, tako da sta bila igralca ob 5. uri zjutraj zopet vsak na svojem brez izgubička ali dobička. Kljub temu pa nista nehala igrati; sedaj se je sreča obrnila na stran igralca, ki je prej izgubljal. Do 7. ure, ko sta nehala igrati, je priigral skoro pol milijona kron, ki so se mu čez dve uri izplačale. To so vredni primeri aradskih mater, o katerih gre glas, da svoje dojenčke položijo na klop k peči, nato pa cele noči preigrajo.

Poizkušeni samomor na smrt obsojenega Serra. V kaznilnici Stein se je poizkusil usmrtiti kaznjeneč Serra, ki je usmrtil svojega sokaznjenca Müllnerja in je bil zato na smrt obsojen. Serra so dne 21. t. m. naznanili, da ni pomiloščen, nakar se je poizkusil usmrtiti, a se je le nevarno ranil.

Obupen položaj učiteljsva na Češkem. Odkar nemška obstrukcija preprečuje delovanje češkega deželnege zbora, leze ta bogata dežela v vedno hujše gnotne skrinje. Od leta 1908. se ni ustanovilo nobeno novo učiteljsko mesto, ker ni denarja. Absolvirani učiteljski študenti ostajajo zato v velikem številu brez služb. Že sedaj je na Češkem 3000 učiteljev brez mesta, začetkom julija se jim pridruži še kakih 1200 novih absolventov učiteljskih zavodov, tako da se lahko računa na 4000 nenastavljenih učiteljev. Nad 100 učiteljskih moči čaka samo še na obljubljeni ureditvi plač, da stopijo potem v pokoj, ker že nad 40 let služijo, in napravijo tako prostor novim močem. Ako v državnem zboru zopet ne bo sprejet finančni načrt, ki bi Češki prinesel 10 milijonov, potem češka dežela junija ali julija svojih učiteljev ne bo imela s čem plačati.

Varstvo ptic in ženska moda. Lord Curzon, bivši britanski podkralj v Indiji, je nedavno na zborovanju družstva za varstvo ptic v Londonu energično dvignil svoj glas proti okrašanju ženskih klobukov s ptičjim perjem. Ptice, tako je izvajal, spadajo med največje zaklade sveta, in sicer ne samo radi svoje lepote in sladkega petja, marveč radi neposredne koristi, ki jo izkazujejo človeku z zatiranjem neštete škodljivega mrčesa. Živahno protestira proti početju civiliziranega sveta, ki pod vsemi mogočimi pretvezami iztrebljuje različne vrste ptic. Posebno se obrača proti lovom na ptice, ki nimajo drugega namena kakor zadostiti čudnemu okusu ženske mode. Rajska ptica je v Novi Gvineji že popolnoma izginila; ptica, ki daje takozvane »aigrettes« za ženske klobuke, je na Kitajskem popolnoma iztrebljena in bo kmalu izginila tudi v Venezueli. Lani se je na londonskem trgu prodalo 129.000 aigrettes in 27.000 rajčic. Temu nezasišlanemu ugonabljanju ptic treba z najstrožjimi postavami napraviti konec. Na Angleškem naj se prepove uvoz ptičjih peres, vrhu tega naj se vsaka ženska, ki bi imela z gotove vrste peresi okrašen klobuk, kaznuje z dvame-sečnim zaporom, prepovedana peresa pa naj se ji odvzamejo. Angleški kraljici Aleksandra in Marija sta svojim dvornim damam že pred dalj časom prepovedali na klobuku nositi aigrettes ali peresa rajске ptice.

Posledice prehlajenja

se veliko lažje prestopijo, ako se nekaj časa zavziva Scottova emulzija in s tem dovaja telesu nove moči. Učinek Scottove emulzije je tako pripoznan in preizkušen, da jo zavzivajo mnogi odrasli in otroci v času nevarnosti za prehlajenje ali pred nastopom slabega vremena, da se izognejo prehlajenju. Telesna odpornost se s tem nenavadno poveča, česar je posebno želiti slabotnim osebam, ki imajo pri vsaki vremenski spremembi opraviti s prehlajenjem. Iz najčistejših in najbolj učinkovitih sestavin in po posebnem Scottovem načinu prirejena lahko prebavljiva in okusna Scottova emulzija, je zanesljivo in pripravno sredstvo za hitro in trajno utrditev zdravja.

Cena originalni steklenici 2 K 30 vin. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 30 vin. v znamenju na SCOTT & BOWNE. G. m. b. H. Dunaj VII., in se salicuje na ta časopis, dostavi se mu 1 pošiljatev potom lekarnar za poskusnjo.

Kdor hoče dolgo živeti, mora skrbeti za to, da svoj želodec in čreva od časa do časa temeljito očisti. Če v telesu zaostaja žlindra in ostanke, je zdravje in sreča človeška pokopana. Franc Jožefova grenčica je izvrstno naravno sredstvo, katerega vedno priporočajo najbolj učeni profesorji in zdravniki. Starejši uradnik piše: »Že nad trideset let trpim na zaprtju. Edino sredstvo za ohranitev življenja mi je bila vedno naravna Franc Jožefova grenčica, drugače bi me že zdavnaj ne bilo več na svetu.« Dobi se v lekarnah, drogerijah, v prodajalnah rudninskih voda. Ravnateljstvo razpošiljalnice Franc Jožefovih zdravilnih vrelcev v Budimpešti.

—10—

STOLLWERCK
ZLATO

najnovjša
čokolada

Neprekosljiva v kakovosti
in kupni vrednosti

1309 No torej... To so ja prave
Jakobi anfinikofinske
cigaretné stročnice.

Izredni uspeh, ki sem ga dosegel pri svoji

ŽITNI KAVI

v vseh slovanskih pokrajinah, me nagiba, da iznova opozarjam na ta svoj prvovrstni izdelek, ki po svoji kakovosti in nizki ceni ne pozna nobene konkurence, ter se smatra za neobhodno potreben predmet za vsakdanjo rabo v vsakem gospodinjstvu. Z vzorno in skrbno postrežbo sem si pridobil v vseh slojih prebivalstva popolno zaupanje in z zadovoljenjem moram na tem mestu naglašati, da se znatno množijo krog mojih odjemalcev. Obrnite se torej z zaupanjem na mojo izborni, trdno in prejel boste za 4 K 5 kg izborne žitne kave poštno prosto na vsaki pošti. Vsaka pošiljka je zašita najskrbneje v zelo močno platneno vrečo in vsebuje vrhutega še dragoceno premijo: predmet, poraben v vsakem gospodinjstvu. Obrnite se takoj zaupno na trdiko

Jos. Veselý, Praga VII. 586

in postali bodete za vedno moj stalen odjemalec.

Solnača zdravilišča
na Bledu 266. Kranjsko, najkrajša, gorška lega ob jezera, zračno in dietno zdravilišče, priljubljeno z vodo. Maj-oktober. Izborni zdravilni učinki. 911 11

Šivilja

se priporoča cenj. damam za na dom. Naslov pove uprava „Slovenca“ pod št. 939.

SUKNA blago za moške in ženske obleke dobe ksebniki najboljše iz prvovrstne razpošiljalnice 933 7

Prokop Skorkousky & sin
Največja izbira. Vzor. franco. Na željo se napravijo. Češko. **HUMPOLEC**

Dvonedstropna, novo zgrajena

hiša v Idriji

v kateri se izvršuje trgovinska in gostilničarska obrt, je pod zelo ugodnimi pogoji na prodaj.

Natančnejše podatke v delikatesni trgovini Leni Lapajne v Idriji.

Kranjska deželna vinarska zadruga v Ljubljani, deželni dvorec

opozarja p. n. vinske kupce na svojo veliko zalogo priznane izbornih

kranjskih vin.

Poleg namiznih vin ima v zalogi tudi raznovrstna buteljska vina po zmernih cenah na prodaj. Ceniki in vzorci se pošljejo na zahtevo brezplačno.

859

Univ. Med.

Dr. Benj. Ipavic

em. klinični asistent, strokovni zdravnik za ženske bolezni in porodništvo,

preselil se je na Mestni trg št. 3 v Ljubljani, poleg „rotovža“

Ordinira 10—12

936

3—4

Iz proste roke je naprodaj

v nekem mestu na Gorenjskem

hiša z gostilno

kegljiščem in z gospodarskim poslojem. Kje, se izve iz prijaznosti pri upravi „Slovenca“ pod št. 941. (Znamka za odgovor).

Ženitna ponudba.

Samostojni obrtnik, posestnik, želi se seznaniti z gospodično od 19 do 25 let starosti s premoženjem od 6 do 8 tisoč kron. Bili mora večča gospodinja ter imeti veselje do dobro vpeljane obrti. Resne ponudbe s sliko pod strogo tajnostjo pod: „Bodočnost 300“ poštno ležeče Ljubljana.

935

Naprodaj je

zidana hiša

z opeko krita in s prostornim vrtom. Cena 2400 K. Več pove Jos. Kordeš v Kam. gorici, pošta št. Vid nad Ljubljano.

927

Klavir ali pianino

obrabljen se kupi. Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod št. 894.

894

Odda se

stanovanje za letoviščarje

v št. Vidu nad Ljubljano, za maj, junij, julij in avgust, obstoječe iz starih prostorov, celo prvo nadstropje. Blizu železn. postaja, cerkev, in gozd. Ponudbe na upravo lista pod „št. 831“.

Sprejme se takoj

mizarski pomočnik in vajenec

Vajenec ne sme biti kadilec. — Josip Kregar, mizarski mojster, Vižmarje št. 70, p. št. Vid nad Ljubljano.

937 2

Resna ženitbena ponudba.

Preizkušen zidarski mojster na Spodnjem Štajerskem, vdovec z enim otrokom, poročen samo 10 mesecev, star 27 let, se želi takoj poročiti s pridnim dekletom stari 22 do 26 let. Želi se neomadeževano obnašanje, ponižen, vesel in krotak značaj, 10.000 K dole, če je možno šivilja. Resne podpisane ponudbe naj se pošljejo s sliko do 1. aprila t. l. pod naslov: „Mlad vdovec A. B. poste restante Celje. Tajnost je zadržana.“

938

KNJIGOTRŽTVO.

* **Nemščina brez učitelja.** Priporočamo, da si kupi vsak, ki se želi naučiti nemščine oba dela »Slovnice« in »Razgovore«, skupaj vezana v celo platno za ceno 2 K 80 vin., po pošti 20 vinarjev več. I. del obsega »Nemško slovnico za samouke« in je bolj teoretične vrednosti, vendar je pa za vsakega, ki se želi nemščine temeljito priučiti, nujno potreben. II. del pa obsega že izdelane »Slovensko - nemške razgovore« in je zato velike praktične vrednosti. S samim prvim delom si marsikdo ne ve in ne zna pomagati, II. del (Razgovori) mu pa olajša učenje nemščine, saj najde tu vse kar potrebuje v raznih prilikah za razgovarjanje z Nemci. Tudi naši nemščino se učeči mladini bo ta del zelo veliko koristil in olajšal učenje. Vsak del sam zase velja 1 K 20 vin., oba dela skupaj vezana pa 2 K 80 vin.

* **Slovenke, ki gredo med Nemce** iskat službe in ne znajo nemškega jezika, naj si nabavijo knjižico »Slovensko - nemški razgovori« (II. del, Nemščina brez učitelja), ki stane 1 K 20 vin. in se dobi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani. Ta knjižnica nudi namreč v raznih poglavjih, ki so razvidni iz kazala, vse, kar rabi človek v vsakdanjem življenju, če biva med Nemci. Poskrbljeno je za razgovore med potovanjem, vprašanja glede prenočišča, najemovanje služkin in iskanje službe, šivanje, pranje itd. S to knjižico v roki gre vsak lahko brez skrbi med Nemce, kajti znal bo za navadno potrebo. Kdor se hoče temeljito priučiti nemščine, naj si kupi oba dela »Nemščina brez učitelja«, (I. del slovnica, II. del razgovori), ki veljata skupaj vezana v celo platno samo 2 K 80 vin.

* **Vežbalna povelja za naše »Orle«** in požarne brambe vsebuje knjižica »Slovensko nemški razgovori«, ki je izšla ravno kar v zalogi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani in stane 1 K 20 vin. Iz te knjižice se bo vsak načelnik najprej naučil, kako se glase pravilna slovenska povelja v primeri z nemškimi. Po podobni zbirki se je od vseh strani često povpraševalo, radi česar bo dobrodošla. Oba dela »Nemščina brez učitelja« (I. del slovnica, II. del razgovori) veljata skupaj vezana v celo platno samo 2 K 80 vin.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Pozor! Prečistiti duhovščini in sl. p. n. občinstvu v Ljubljani in okolici priporočam svojo veliko zalogo raznovrstnih novih **VOZOV** trpežno in solidno in **rabljenih** izvršenih po jako nizki ceni. — Priporočam se tudi za naročila na izvršitev novih vozov kakor tudi vsa tozadevna popravila.

Velospostovanjem
IVAN DEMŠAR
prej. Šiška.
podkovski kovač in izdelov. vozov
Ljubljana, Marije Terezije c. 6

Hiša v Sp. Šiški

s tremi stanovanji, svinjakom, novim hlevom in njivo se iz proste roke **proda**. — Cena jako nizka. Polzve se v Linhartovi ulici št. 8, pritičje. 841

Išče se izurjen, samostojen

knjigovodja

obenem

korespondent

z dobrimi spričevali in referencami; ameriškega knjigovodstva zmožni imajo prednost. Plača po dogovoru. Eventuelno se sprejme tudi ženska moč. — Ponudbe na »Savinjsko rastlinsko destilacijo« v Žalcu.

Nadležne kocine

na obrazu in na rokah odstranjuje v petih minutah

odstranjevalec kocin

dr. E. Rixa

zajamč. neškodljiv, gotov uspeh. Škatlja za K 4.— za dostajo. Razpošlja strogo diskretno
Kss. dr. A. Rixa, Laboratorij Dunaj IX, Berggasse 17 H.
Zaloga v Ljubljani: Lekarna »pri zlatem Jelenu«, parizerija A. Kaudič in drogerija »Adrija«.

Takoj se sprejme spreten in trezen 850

mašinist za bencin motor

Natančneje se izve pri tvrdki **JOSIP LONČARIČ**, Ljubljana, Streliška ul. 29.

Proda se posestvo

ki obstoji iz treh hiš, žage in približno 140 oralov gozda. V hiši je **gostilna, pekarija, kovačnica, kopališče in zimsko kegljišče**; v hiši je tudi vodovod, 26 lepih sob, 3 kleti. Poleg hiš je tudi ledenica in lep vrt.

Dve hiši ste popolnoma novi in še 12 let davka prosti. Proda se po jako nizki ceni, plača se pa pri pismu 10.000 K, drugo ostane lahko vključeno. Posestvo je jako v prometnem kraju. Zraven je tudi lepa prilika za apno žgati, ker je veliko apnenca. Apnenica gotova 5 minut do kolodvora. — Vpraša se na upravo lista pod: **Lepo posestvo 913.** (Znamka za odgovor!) 913

Občinski tajnik

vešč obeh deželnih jezikov, zanesljiv, želi svoje mesto **menjati**. Blagohotne ponudbe na upravo Slovenca pod šte. 774.

Syrup Sarsaparillae
compos s sidrom.
Čistilo krvi. Stekl. K 3.60 in 7.50.

Liniment s sidrom Capsici compos.
Nadomestilo za Pain-Expeller s sidrom. — Bolečine ublažujoče sredstvo za vdignjenje pri prehladu, revmatizmu, protinu itd. — Steklenica K 1.40, 1.40, 2.—.

Želaznato beljakovinska tinktura s sidrom.
za malokrvnost in bledico.
Steklenica K 1.40. Steklenica K 1.40.

Dobiva se po lekarnah ali po naravnosti od **Dr. RICHTERJEVE** lekarn. »Pri zlatom Jelenu«, Praga I. Elizabetna trida 5.

Jšče se kompanjon

za več novih iznajdb, katere obetajo veliko in dobro bodočnost z velikimi dohodki, treba je le malega kapitala. — Vpraša se na upravnštvo lista pod 914

„Dz najdba 914“.

Pozor! — Stavbni podjetniki — Pozor!

Naprodaj je dva vagona **mececnovega lesa**, žaganega od 3/4—6/4 debelega ter suhega, in dva vagona **mececnovih hlodov**, tudi že dobro osušenih, se **proda** po jako nizki ceni. Vpraša se na

Franc Grebenc, veleposestnik
v Trbovljah. 915

Veliko množino

erženih otepov

(slame)

ima na prodaj **Jos. Vodnik, trgovec v**
Spodnji Šiški. 888

Služba

cerkvenika in organista

se razpisuje v **Bevkah, p. Vrhnika**. Dobhodki so: stanovanje, polje (njive in travniki), bira nad 200 kron.

Prednost imajo nad 40 let stari. Znanost: igranje Cecilije. 889 3

Pismena ali ustmena poročila je nasloviti na: **Duhovniški urad Bevke, p. Vrhnika**.

Štiri tedne na poskušnjo.

in na ogled razpošiljam svoja kolesa znamke »Bohema« in jamčim 6 let za dobro napravo in material. Posamezni deli poceni. — Zanesljivim osebam ugodno odplačevanje. **Fr. Dušek, tovarna** koles, Opočno šte. 2073 ob državni železnici, Češko. Ilustrovani ceniki zastoj. 653

PAZITE na tu označene prve in najboljše dvorne tovarne: **Bösendorfer, Höpfl & Heitzman** (neprekosljivi pianini z Lexoffovo mehaniko) **Rudolf** (ne zamenjajte z Anton) **Stelzhammer** (najboljši klirni klavirji amer. sistema), **Bratje Stügl, Czapska, Laub, & Gloss** (veliki 7 1/2 okt. konc. pianini), **Hörügel** (amer. harmoniji od 90 K naprej). Vžle vsem poizkusom ne dobe od tu omenjenih najboljših tvornic nobenega klavirja zavisti bledi trgovci, ki se drznejo slepiti javnost o »dovorn blagu« dasi niti jednega pomembnega fabrikata nimajo v zalogi, kar se blagovolite osebno prepričati. Kot glavni zastopnik gorenj. najboljših tvornic opozarjam, da imam izključno jedino le jaz vedno 20—30 teh fabrikatov na izbiro. Svarim pred nakupom event. falzifikatov in navideznega po-felna. Prodajam po tovarniških cenah z znatnimi popusti in tudi na obroke od K 15.— naprej brez zadatja in 10 letno postavno garancijo. — Uglasevanje in popravila strokovno solidno in ceno. Zamenja naj-ugodnejša. **Alfonz Breznik**, in zaprišeženi strokovnjak c. kr. deželnega sodišča, **Ljubljana, Kongresni trg štov. 15.** (Zvezda, nasproti nunske cerkve). — Največja trgovina in izposojevalnica klavirjev, vsega glasbenega orodja strun, in muzikalij na jugu Avstrije. 907

Dobičkanosno podjetje

ki donša na leto 5 do 10.000 kron dobička, se lahko kupi z malim posestvom vred na Kranjskem. Pripravno je posebno za kmečke, dela vavene zakonske, tudi z večjo rodbino. Delo je lahko, vendar priporočljivo za mlade ljudi. — Potreben kapital 3000 do 5000 kron. Prijazne ponudbe pod »**Dobičkanosno podjetje šte. 891**« na upravnštvo »Slovenca.« 891

Pozor! Drože — Presgerm.

Uljudno naznanjam vsem pekovskim mojstrom in trgovcem, da sem povečal svojo znano tovarno za drože in isto s parnim strojem uredil, ter mi je zato mogoče postreči brez konkurence po najnižjih cenah in z najboljšim blagom.

Cene po dogovoru, večja naročila imajo še za celo leto popust. — Naročila od 4 kg pošiljam franco. Pričakuje cenjenih naročil, beležim iz odličnim spoštovanjem 3955

Maks Zaloker Prva ljublj. tovarna drož v lastni hiši Kraljeviški nasip št. 20.

Mladenič

32 let star, inteligenten, z nekaj tisoč lastnega premoženja, blizu mesta, v primernem kraju za trgovino, bi se v svrhu ženitve rad seznanil z gospodično od 28 do 32 let, poštene rodbine. Ponudbe je poslati do bele nedelje pod naslovom »**Praga**«, poste restante glavna pošta, **Trst**. 890

Staubene parcele

na **Dunajski cesti o Ljubljani** pred delavskimi hišami in na **Glincah** takoj ob mesni meji na **Tržaški cesti**, vse z najlepšo lego so po izbiro za primerne cene

na prodaj.

Več se izve pri lastniku **JOS. TRIBUC, na Glincah 37.** 2127

Milijoni
rabijo zoper

Kašelj

oslovski kašelj slastne

Kaiserjeve prsne karamele

6100 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in zasebnikov zanjmuje gotov uspeh. Izredno prijetni in slastni bomboni. 2112

Zavoj 20 in 40 vinarjev. Ovojček 60 vinarjev
Prodajajo jih v Ljubljani lekarna: Ubald pl. Trakoecy, Richard Susnik, Dr. G. Piccoli, Deželna lekarna, Mr. Ph. And. Bohinc, Mr. Ph. Jos. Giffmar, Ant. Kane, drogerija; B. Cvančara drogerija »Adrija«. — **Lekarna na dožoli:** Daniel Pirc, Idrija, J. Bergmann, Novomesto, C. Andrijačič, Novo Mesto, Jur. Hus, Vipava, Milan Wach, Metlika, A. Roblek, Radovljica, Hinko Brilli, Litija, Karel Savnik, Lekarna pri Sv. Trojici, Kranj, Fr. Baccarich, Postojna, Jos. Močnik, Kamnik, E. Burdych, Skofja Loka, Mr. Ph. Bohulav Lavica, Iškarnar, Trzin, Mr. E. Kozelj, Jesenice, V. Arko, trg. Senožec, Jos. Radoli, drogerija, Litija, J. Kaudušar, trg. Menges, I. R. Hočvar, lekarnar pri »Angela varhu« na Vrhniki.

Gostilna

se odda v najem zaradi obilnega dela ter zaradi bolezni. Nahaja se na jako dobrem kraju blizu kolodvora, tovarne itd. Promet prav dober. Obenem oddam tudi lep lokal za **brivnico**. Brivca v tem kraju še ni, torej brivci pozor! Več pove **Jožef Hkavc, posestnik in gostilničar, p. Javornik, Gorenjsko.** 865

Na prodaj je lepa hiša

novo in močno zidana, z opeko krita, v lepi, mirni ravnini blizu velike ceste, šole in mesta Maribor. V hiši so 4 sobe, 2 kuhinji, velika klet, zraven hiše vodnjak in velik vrt. — Pripravna je posebno za miru potrebne vpokojece, pa tudi za rokodelce. Cena nizka. Pri pogodbi je treba plačati 3000 K. Več pove lastnik **Franc Podlipnik, Tezen 37, Maribor.** 921

Lepo perje

suho, za postelje, 1 kg 60 vinarjev, razpošilja po povzetju **Franc Podlipnik, Maribor.** 922 (3)

Proda se posestvo

oddaljeno 3/4 ure od Ljubljane, obstoječe iz dobrih gospodarskih poslopij, 15 do 16 oralov zemljišča, lepega sadnega vrta, 2 gozdov ter njiv in senožeti. Posestvo ima lepo skupno lego. — Največja oddaljenost od hiše je 15 minut. Na hiši je tudi koncesija za iztoč vina in piva čez ulico. Eventualno se prodajo tudi posamezne parcele, oziroma hiša z gospodarskimi poslopiji. — Pojasnila daje **Ivan Zupančič, gostilničar in posestnik, Ahac-ljeva cesta št. 15, Ljubljana.** 909

V plačilne težkoče zašli trgovci in industrijci

se ranžirajo

najhitreje in popolno diskretno in se v to svrhu po mogočnosti denar preskrbi.

Vprašanja pod »**Filialka Ljubljana**« na upravo »Slovenca«.

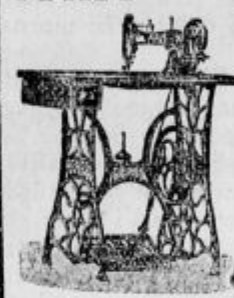
468 20

Proda se dobro idoča

pečarska obrt

z veliko trgovino posode, s 4—5 pomočniki, 60—100.000 K letnega prometa, velikim številom odjemalcev, tudi na Kranjskem. Cena 3000 K. — Zaloga posebej le proti gotovini, v Celovcu v bližini »Narodnega Doma«. — Vprašanja sprejema uprava lista pod št. 795.

PFAFF-ovi šivalni stroji

12 različnih vrst za domačo porabo in obrt od navadne solidne do najmodernejše luksusopreme.

Na novo indutriran šivalni stroj št. 101 in 102, do 3000 vbodilajev v eni minuti.

Tek strojev na kroglice. 10 letno jamstvo. Komur je stroj nepoznan, dobi ga 1 mesec na poskušnjo. Ceniki brezplačno.

Zaloge: **Ljubljana, Sodna ulica.**

Kočeve 240. 740

Zastopnik: **Fr. Tschinkel.**

Poduk v umetnem vezanju brezplačno. Zastopniki so iščejo.

Anton Presker

krojač v Ljubljani, Sv. Petra cesta 14.

se priporoča sl. občinstvu za mnogobrojen poset zlasti pa pred duhovščini v izdelovanju vsakovrsne duhovniške obleke (talarjev itd.), iz trpežnega in solidnega blaga, po užitkih cenah. 811 52

Shod S. L. S. v Tržiču.

Lepo se je završil shod, ki ga je na preteklo nedeljo (cvetno) sklical v naše društvo Sv. Jožefa svetnik trgovske zbornice in predsednik obrtno pospeševalnega urada, gospod Kregar. Predsedoval je shodu gospod občinski odbornik Karol Golmajer, predsednik čevljarske zadruge, za častnega predstavnika pa je bil izvoljen naš gospod župan Fr. Ahačič; tajnik mizar L. Kurnik. Po predsednikovem pozdravu povzame besedo poslanec dr. Gregorič, ki se zahvali gospodom volilcem za izvolitev in izvaja: Vse svoje moči hoče zastaviti za koristi svojih volilcev. Ne obljubuje zvezd, obljubuje pa zvestobo. Ne boji se dela, rad ga bo izvršil, pa tudi večkrat poročal o svojih uspehih. Svojega programa ne bo razvijal še enkrat: na stališču S. L. S. je kandidiral in njen zvest pristaš ostane slej kot prej, kajti že od svoje mladosti je prepričan, da so samo njena načela prava. Samo eno pribije, da namreč ni res, da je S. L. S. samo za kmete, ne pa tudi za obrtnike in trgovce po mestih. Naša stranka odločno odklanja nasprotstvo med stanovi. Vsem stanovom se mora priznati in dati, kar jim gre. Seveda pa ima vsak stan svoje potrebe, vsak okraj svoje posebnosti. Gospod poslanec je pokazal več takih potreb za naš trg: knjigovodski tečaj, kuharski tečaj v novi šoli, ugodnejša zveza na železnici. Velikega pomena za občino bi bila deželna hiralnica. Kulturno in narodno je treba povzdigniti naše obrtnike s poukom in pospeševanjem obrti in tujkega prometa. Za take in enake interese bo on vedno rad storil svoje korake in kot pristaš najmočnejše stranke, upa — ne zastoj. V imenu volilcev in občine mu je gospod župan v lepih besedah obljubil zvestobo tržiške občine. — Gospod svetnik Kregar je nato pojasnil, zakaj liberalna stranka povsod propada. Stranko vodi nekaj ošabnih advokatov in uradnikov, ki ne marajo nobenega stika z ljudstvom in zato so jim najprej pokazali hrbet kmetje, zdaj se jim je pa začelo enako goditi tudi v mestih. In to ne v škodo ljudstva. Kaj pa je storil dosedaj liberalizem v deželi? Ničesar! Ko je pa pred petimi leti prišla S. L. S. na krmilo, je precej začela reforme na vseh koncih in krajih in to ljudstvu v prid. Za vzgled navede med drugim tudi obrtno — pospeševalni urad. Dolga leta so ga ustanavljali liberalci — seveda samo z jezikom — a ustanovili ga niso, ker so se bali dela. S. L. S. ga je pa res takoj ustanovila, in kolikega pomena je to za obrtnike! Saj jim gre ta urad na roke pri nakupovanju strojev in orodja, da jih kdo ne opehari, prireja povsod knjigovodske in strokovne tečaje, ki jih nikjer ne morejo udeleženci prehladiti. Taki tečaji se bodo priredili tudi v Tržiču, če želijo obrtniki. — Ko so gospodje volilci trgovec Ruech, Rogelj in dr. izrazili svoje želje, je zaključil gospod predsednik K. Golmajer lepo uspeši shod.

MATTONIJEV
GISSHÜBLER
naravna
alkalična kislina

najboljša dijetična in osvežujoča pijača

preizkušena pri želodčnih in črevesnih ka-farih, obistnih in mehurnih boleznih, katero priporočajo največkrat zdravniki kot bistveno podpiralno sredstvo pri karlovovarijskem in drugih kopeliških zdraviljenjih in kot poznejše zdravilo po kopeljih 24 38 in trajno porabo. (VII.)

Izvirek: **Giesshübl Sauerbrunn**, železniška postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih
Prospekti zastoj in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specializiranih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Zaloge pri Mihael Kastner-u, Peter Lass-niku in Andrej Šarabonu, Ljubljana. 11

Zobna krema

KALODONT
Usna voda

Stavbene parcele

v Rožni dolini, občina Vič, poleg posestva g. Končana so po prav ugodni cení naprodaj, in sicer kvadratni sežanj po K 750. Poizve se na Gluhac št. 36 pri Franc Javorniku. 840

KOLESARJI.

Ako si hočete prihraniti znatnih nepotrebnih izdatkov, tedaj ne kupite in ne naročite nikjer koles ali kolesarskih potrebščin, dokler ne poznate naših cen za leto 1913.

= najboljši in najcenejši nakup =

pri trdki

Karel Čamernik & Ko. Ljubljana,

Dunajska cesta 9-12.

Specijalna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posamezni deli. - Mehanična delavnica in garaža.

Brzozjavni naslov: BAJEC, LJUBLJANA.

ANT. BAJEC

558 (1) umetni in trgovski vrtnar.

= Cvetlični salon =
LJUBLJANA, Pod Trančo št. 2.

Velika zaloga **suhih vencev**

Izdelovanje šopkov, vencev, trakov : z napisi i. t. d. — Zunanja naročila točno :

Vrtnarija je na Tržaški cesti 34.

Motorji na surovo olje in petrolin

ležeči in stoječi od 1-100 HP, kakor tudi lokomobili od 3-20 HP. Na tisoče motorjev v obratu. Nikaka finančna kontrola. Mnogo pohvalnih pisem. Cena nabava. Ugodni plačilni pogoji. Največje jamstvo. 718 52

J. Warchalowski, Dunaj III, Paulusgasse 3.
Centli, obiski odjemalcem zastoj.

Visoko, moderno podobo, lepo linij in udobnost dajo samo

Warnerja Rust Proof

STEZNIKI

(Originalno ameriški izdelek).

Se pere kakor vsako drugo perilo, ne da bi se odstranile vloge. Za vsak kos se jamči.

Edina zaloga v Ljubljani:

Josipina Podkrajšek,
Ljubljana, Čevljarska ulica št. 2.

Priporoča tudi veliko zalogo higijskega perila, jargrovega in Tetra fer vse druge modne predmete najboljše kakovosti.

Poštna naročila se izvršujejo točno!

Ljubljana
I. Kette, Franca Jožeta C. 3.
Priporoča se
NOVA specialna modna trgovina za gospode

Odvetniški kandidat

doktor prava, z desetmesečno odvetniško in poldrugoletno sodno prakso, vešč jezikov, išče službe. Nastop 1. maja t. l. Naslov pove iz uljudnosti uredništvo „Slovenca“ pod št. 871.

Razpošilja se
tudi po pošti!

Najboljši izvor za izvrstne

Posebno priporočljive vrste:

- Nizki damski čevlji iz chevreau-usnja ... K 7'80
- Damski čevlji na zadrgo iz chevreau-usnja ... K 9'50
- Moški čevlji na zadrgo iz chevreau-usnja ... K 11'—
- Moški čevlji na zadrgo iz box-usnja ..... K 10'—

Čevlje

Že desetletja preizkušeno in se dobro obneslo!
Največje podjetje te vrste v monarhiji!

Alfred Fränkel kom. družba

Ljubljana, Stritarjeva ulica 9.

Trgovina s specerijskim blagom.

Na drobno in na debelo.

Glavna

A. ŠARABON, Ljubljana

zaloga rudninske vode

Grenka voda.

Apenta.
Fran Jožefova.
Friedrichshallska.
Herkules.
Hunyadi Janoševa.
Püllna.

Rakozyjeva palma.
Šaratica.
Šternov.

Zaječiška (Seidschitzer).

Različne rudninske vode.

Bilinska slatina.

Bonifacijev vrelec.

Contrexéville.

Emška Kränchen.

Fachinška.

Francovovski Nata-

lijin vrelec.

Giesshübelska slatina

Gleichenberški vrelec

Guberska srebrenica.

Haliska jodova voda.

Karlovoovski vrelec.

Kronforški Štef. vrel.

Levico, močna in lažja.

Marijnovovski vrelec.

Preblavška slatina.

Radinska slatina.

Rogaška slatina.

Donati-vrelec. Zabo

s 25 steklenicami.

Styria-vrel. Zab. 25 stkl.

Roncegno.

Salvator.

Selter (kraljevski).

Vita-vrelec.

Vichy.

Wildunški Helenin

vrelec.

Darkavska jodova sol.

Karlovoovski vrel-

čeva sol v kristalih

ali v prašku.

Mattonijeva močvir-

ska sol.

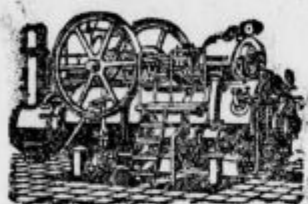
Vel. pražarna za kavo in mlin za dišave
z električnim obratom.

Zaloga vsakovrstnih semen.

Bruselj in Buenos Aires 1910: 3 velike nagrade.

R. WOLF MAGDEBURG- BUCKAU

Podružnica na Dunaju: III. Am Heumarkt šte. 21.

Patentni vročeparni lokomobili

z brezventilnim preciznim upravljanjem. 5438

Originalno strojedelstvo Wolf 10-800 HP.

obratni stroji z najvišjo popolnostjo in do-
bičkom, za industrijo in poljedelstvo.

Dosedaj izdelanih nad 720.000 H.

ZADNJE NOVOSTI!

Priporočila se največja izbira spo-
mladnih kostumov, modernih
jop in plaščev, vrhnjih kril za
DAME in DEKLICE

Za **GOSPODE in DEČKE**

velika izbira oblek, površnikov,
nepremočljivih pelerin najnovej-
šega kroja ::::: Radi neznatnih
stroškov cene brez konkurence

Konfekcijska trgovina
A. Lukič, Ljubljana
Pred Škofijo šte. 19

MARIJA SATTNER

Ljubljana, Dunajska cesta 19, II. stop., II. nadstr. (Medijatova hiša).

se priporočila prečastiti duhovščini za

izdelovanje cerkvenih paramentov.

Izdeluje cele ornate, kazule v vseh liturgičnih barvah pluvijale,
obhajilne burze, stole in vse za službo božjo potrebne stvari, pri-
prosto in najceneje, kakor se glasi naročilo, v svilnatem in zlatem vezenju. —
Izdeluje tudi

bandera in baldahine

ter izvršuje vsakovrstno cerkveno perilo iz pristnega platna. — Vporablja
samo dobro blago, cene po mogočnosti nizke, zagotavlja trpežno, vestno
delo in hitro postrežbo. — Prenovljenje starih paramentov tudi radovoljno
prevzame.

13

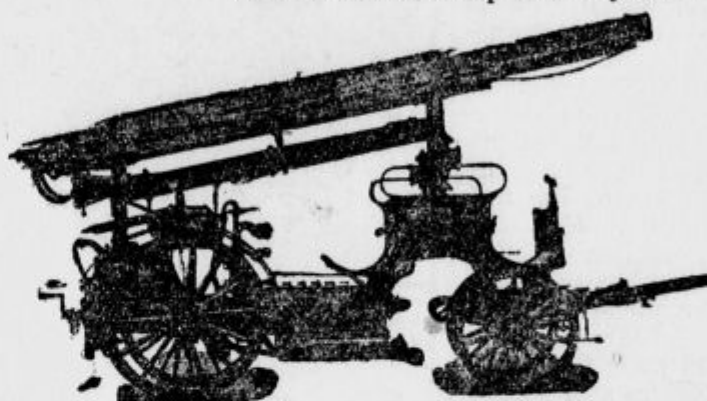
Hitra pomoč odločuje!

Konrad Rosenbauer & Kneitschel

v Lincu na Donavi prva tovarna bencinmotornih
brizgalnic v Avstriji,katere lahko dokaže z nad štirinajst izvrstno vspelim slučajem, da je gašenje
s temi modernimi izboljšanimi stroji najuspešnejše.

Bogato ilustrirani ceniki glede vseh modernih, praktično sestavljenih dvo- in
štirikolesnih ročnih brizgalnic, vozov in nosilnih mehaničnih pomikalnih lestev
najnovejših konstrukcij, vozov za moštvo, vseh potrebnih gasilskih oprem, ter
cevi izvrstne kvalitete trdke Konrad Rosenbauer v Lincu na Donavi dobi
vsak na zahtevo brezplačno in franko.

Društva obiskuje
brezplačno za-
stopnik trdke

**Fran
Samsa**
Zagreb,
Gunduličeva ulica
št. 21. 3562

A. Hauptmann-a nasledniki
A. ZANKL sinovi
Ljubljana.

Tvornica kemičnih barv, lakov in firnežev

priporočila:

Oljnate
barve

Suhe
barve

Emajlne
barve

Fasadne
barve

Marijin trg št. 1.

priporočila:

vse vrste: firnežev,
čopičev, lakov

Mavec
(Gips)

Olje za pode
in stroje

Karbolinej

Naslov zadostuje:

A. Zankl sinovi v Ljubljani.

Ceniki zastojl

213

Ceniki zastojl

Parna tovarna opeke na Brdu p. Vič, trdke I. Knez v Ljubljani

413

priporočila svoje izdelke strojne zidne in

vsakovrstne zarežane strešne opeke, garantirano dobre in trpežne kakovosti
po znižani ceni. - Vzorke pošilja brezplačno. - Sprejema zastopnike.

